

ВАСИЛ ПЕКУНОВ

The background of the cover is a dark, textured blue-grey surface. In the center, there is a glowing, ethereal scene. Two hands, one from the left and one from the right, are reaching towards each other, their fingers just inches apart. The hands are illuminated from within, giving them a golden-yellow glow. They are positioned within a circular, swirling, translucent structure that resembles a nebula or a stylized eye. This central image is surrounded by a field of small, bright white stars, creating a cosmic or spiritual atmosphere.

ЗРЯЩИЯТ и
НЕЗРЯЩАТА

Зрящият и Незрящата

Васил Пекунов

Издателство: Изток-Запад

първо издание, 2007 г.

1.

Когато пак се срещнаха сега, Зрящият притежаваше малко повече богатства от Незрящата. Те не го правеха по-значим от нея, само го различаваха. И то донякъде. Той беше богат с искрената си вяра, че под Божието небе стават чудеса. А напоследък бе благословен и лично да се убеждава в чудесата Божии, да им става свидетел. Това едно. Виждаше горе-долу добре с очите си. Също богатство. И още нещо, стига по-дългият да означава и по-богат живот: този път имаше зад гърба си десетина години повече живот от нея. От този живот. Поне засега. Иначе си приличаха, както си приличат всички хора на тоя свят. Ако изключим, разбира се, дълбоките понякога отлики. Между Зрящия и Незрящата обаче нямаше дълбоки отлики.

Срещнаха се в очната клиника на огромната болница. Зрящият водеше майка си за последния контролен преглед преди операцията на лявото ѝ око. Пред нея лекарите твърдяха, че операцията ще бъде лека, рутинна. Щяха да махнат старческото перде, както преди месеци бяха го отстранили от другото ѝ око. С дясното ѝ око се бяха получили усложнения. Наложил се да го чистят втори път. Сега обаче докторите го уверяваха, че всичко ще бъде наред. Уверяваха и майка му. Лекуващият лекар му беше вече добър познат. От известно време и хирургът. Зрящият познаваше всички офталмолози и повечето сестри в клиниката. Някои бегло, други само по лице. Покрай проблемите с дясното око на майка си бе идвал тук почти всяка седмица. И преди, и след операцията ѝ. Свикна с персонала. И те с него.

Не усети нищо в коридора, където хора на всякаква възраст търпеливо чакаха да ги извикат по кабинетите. Дори не огледа пациентите. По навик застана до втората врата вляво, втренчи се в познатите табелки. Когато сестрата се покажа, той надникна през рамото ѝ и само помахна на своя познат, че са тук. Сестрата набързо покани двама-трима души да влязат. Помнеше имената, оплакванията, болестите на почти всички от насядалите по кожените канапета. Взря се в разширените преди малко лично от нея зеници на възрастна двойка, каза им, че остава да потърпят още минутка-две, и се прибра вътре. Зрящият се настани до майка си, кимна ѝ мълчаливо, замисли се за нещо свое си.

Лекарят излезе след малко, поздрави ги, разтвори с пръсти очите на майка му, огледа ги внимателно, промърмори одобрително, извади шишенце от джоба на бялата си престилка и ѝ капна в лявото око. Усмихна се, произнесе познатите дежурни фрази колко да изчакат. После отиде при двете млади жени в ъгъла до балкончето.

Тогава Зрящият усети светлината. Заливаше го чиста, мека, топла светлина. Светлината бе невидима, но той имаше чувството, че може да я пипне, да я вземе в шепи, да пие от нея. Идеше

от ъгъла, излъчваше се на нежни, ефирни талази, които го обгръщаха, проникваха в него, изпълваха го със сиянието си. Настръхна целият. Усещаше се замаян, безтегловен, опиянен от нещо непознато и прекрасно.

— Обади се, че ще дойде до няколко минути — чу да казва лекарят.

Колко време бе минало? Секунда, две, пет? Или десет?

— Ще ви приеме веднага.

Едната жена отвърна нещо. Другата, Незрящата, почти не се виждаше зад гърба ѝ. Офталмологът кимна с търпеливата си добра усмивка и влезе обратно в кабинета си.

— Какво има? — попита майка му.

Гледаше го изпитателно и малко притеснено с дясното си око, което вече виждаше след двете операции.

— Не знам — рече тихо той.

— Сякаш трепериш отвътре — пошепна тя тревожно.

— Не знам — повтори той.

Но вече знаеше от кого струи светлината.

— Няма нищо. — Опита се да се съсредоточи върху лявата ѝ зеница, която бе започнала бързо да се разширява. — Сторило ти се е. — Погали я по ръката. — Напрегната си и ти се е сторило, че и аз съм напрегнат.

Само към него ли струеше? Само той ли я усещаше?

Остави дланта си за малко върху нейната, пхна ръце в джобовете на якето си и се извърна. Не забеляза как тя недоверчиво поклати глава. Опитваше се да се овладее. Светлината сякаш бе отслабнала, но все така се излъчваше на тихи, ласкави, абсолютно осезаеми за него топли вълни. Не знаеше какво да прави със себе си. Не знаеше какво да прави с невероятната, преливаща от сърцето му радост, със сладостния, никога неизпитван досега възторг. Чист възторг. Чист като светлината.

— Елате — долови като насън гласа на своя познат.

Майка му се изправи и тръгна към кабинета. Зрящият понечи да я последва, но лекарят му направи знак, че вътре е пълно с хора и по-добре да изчака отвън. Вратата хлопна веднага.

Седеше прав наред коридора. Всички го гледаха с някакво странно любопитство в болните си очи. Освен Незрящата в ъгъла. Той мина покрай нея, сякаш плуваше през светлината ѝ. Не посмя да я погледне. Все още не бе видял как изглежда. Излезе на балкончето и внимателно затвори стъклената врата.

Светлината продължаваше да струи откъм гърба му.

Очната клиника заемаше шестия и седмия етаж в източното крило на огромната болница. Малкото балконче на горния етаж гледаше към великолепната планина, надвесена над крайните квартали на града, към горите горе, към билото, към все още белите от снега върхове. Всичко по-надолу бе бухнало в майска зеленина, облачета пореха синьото небе, подухваше свеж ветреца. Допуши му се, като побутна сандъчето за фасове в краката си, но отдавна, от години не пушеше. Повече не помръдна. Не му се искаше да прави каквото и да е движение, не искаше да рискува да развали магията на очарованието. Не забравяше, че е благословен да вижда цялата тази красота, бавно потъваща в светлината, която все така искреше откъм коридора. Потъна и той.

Светлината го понесе над паркингите, над ливадите, над вилните зони и боровите гори зад тях, над буйните пролетни потоци и безлюдните вече ски писти...

Зрящият не дишаше. Не махаше с ръце, за да се държи във въздуха. Само се наслаждаваше. Светлината леко го носеше все по-високо и по-надалеч. Виждаше всичко, тя не му пречеше да вижда всичко. Планината остана назад, появиха се други, по-ниски планини, после нови – огромни, бели, снегът блестеше по короните им. Чувстваше се като отлитаща на юг птица, която никога няма да се върне. Не го съзнаваше, иначе може би щеше да се притесни от чувството си. Не съзнаваше как бе започнало това чудо. Не съзнаваше защо изживяваше този екстаз. Не съзнаваше нищо освен величието, което се простираше пред зора му. Освен благоговението пред това величие. И благоговението го увеличаваше все по-навътре.

Светлината секна отведнъж, сякаш в един-единствен кратък миг. Вече бе забравил къде е. Залитна леко, хвана се за перилата. После разбра какво става в момента. Точно в момента, сега. Извъртя се бързо, отвори несръчно вратата на балкончето.

— Хайде, колежке — казваше от другия край на коридора едър възрастен лекар, като подчерта обръщението.

Двете млади жени вече се бяха надигнали и вървяха към него. По-високата придружителка едва-едва докосваше лакътя на Незрящата и деликатно я водеше между канапетата. Зрящият гледаше гърбовете им със същия унес, с какъвто преди секунди бе наблюдавал земята от птичи поглед. Но сега нямаше и помен от възторженото опиянение. Чувстваше се объркан, безпомощен. И слаб. И някак комично глупав.

Лекарят пропусна с жест жените пред себе си, но Незрящата едва забележимо се дръпна и бавно се извърна. Погледна го с увредените си очи, застина. Той нямаше как да знае какво и доколко тя вижда. Гледаше обаче него. Или поне към него. Сигурен беше. Очите ѝ бяха светлосини. Стори му се, че те са най-красивото нещо върху изключително красивото ѝ лице. Усмихна ѝ се плахо през дългия коридор. Нямаше как да знае забелязала ли е окуражителната му усмивка. Опита се да усети светлината. Не я усети. Усещаше колко е объркан и безпомощен. А тя вече бе хванала придружителката си подръка и се скриваше зад стената срещу асансьора.

Зрящият се върна на балкончето. Едва сега осъзна, че е завладян от всепоглъщащо чувствено желание. Сепна се. Вдигна очи към планината, опита се да върне одеवेशното изживяване, но нищо не се получи. Тръпнеше от огромно и съвършено непознато досега чувствено желание. И все пак то му напомняше нещо, нещо болезнено. Напрягна се, насили се да се съсредоточи, да се овладее. Поуспокои първо дишането си. Планината отсреща мълчаливо го наблюдаваше. Облачетата по синьото небе сякаш бяха спрели веселата си пролетна разходка. Гълъб изгука някъде над главата му. Внезапно проумя на какво му напомняше дълбокото чувствено желание, което все още изпитваше. Напомняше му на отчаяние. И веднага се зае да пропъди нелепата асоциация.

Майка му излезе заедно с лекаря. Всичко бе в рамките на нормалното. Зрящият искрено се мъчеше да включи цялото си внимание, за да не пропусне нещо. Уговориха се познатият му да им се обади, за да уточнят датата и часа на операцията, благодариха му и поеха към асансьора.

Долу майка му заразказва какво още е казал докторът в кабинета. Онези точки в дясното ѝ оперирано око били започнали съвсем да се разсейват. Спуканите капиляри отзад се били резорбирали, но тя трябвало да продължава да си капе от специалните капки. Разрешил ѝ да чете по-дълго, ала в никакъв случай не бивало да прекалява, за да не натоварва лявото око тъкмо преди операцията... Зрящият слушаше майка си, кимаше, питаше я за някои детайли и продължаваше несъзнателно да върти глава наляво-надясно. Хвана се изведнъж, че търси онези незрящи очи. Преглътна и едва не се засмя. Чувството му за хумор някак припряно се бе върнало,

сякаш бе забягнало надалеч за този половин час и сега се прибираше у дома да поработи. Да, наистина изглеждаше комично глупав.

Застанаха на последната автобусна спирка. Рейсът им идваше, виждаха го как бавно завива преди дългата права отсечка към болницата. Зрящият си въобразяваше, че вече се е справил със себе си, когато таксито се появи откъм паркинга. Ръката му се вдигна сама — сигурен беше, че се е вдигнала съвършено сама, защото възприе какво е направил едва когато я забеляза пред очите си да маха трескаво, — таксито закова, той настани майка си вътре, като почти грубо прекъсна протестите ѝ, че можели да си идат с автобуса, каза ѝ, че е уморена и трябва да се прибере по-бързо, произнесе нещо несвързано как той ще вземе тролея, понеже има работа в друга посока, обеща ѝ да се чуят довечера, даде на шофьора адреса на родителите си, хлопна вратата отвън и таксито отпраши към центъра на града.

След минути беше пред кабинета на седмия етаж. Почака доста. Лекарят се показва, изгледа го учудено. Зрящият го изчака да свърши и с пациентите в коридора. Сетне изчака още. И още. Чакаше търпеливо и смирено. Опитваше се да не се самонаблюдава, а само да чака.

— Забрави ли нещо?

— Не... Впрочем да...

Нищо не излезе с предварително подготвените реплики.

— Да не се е случило нещо? — попита познатият му, като все така втрещено го наблюдаваше.

— Къде е майка ти?

— Качих я на такси. Всичко е наред.

— Е?

Зрящият мълчеше.

— Ти добре ли си? — обади се настойчиво докторът. Бързаше.

— Да... Виж, преди малко не се сетих да те питам... — Съвсем сниши глас. — Тези жени в ъгъла. Отнякъде май познавам сляпата... Колежката ви...

Лекарят бавно си пое дъх.

— Какво те интересува?

— Ами... Състоянието ѝ.

— Не е сляпа.

— Да, разбира се! Искан да кажа...

— С едното око вижда сравнително добре. Вижда силуети на десетина метра. И лицата ни отблизо. С другото око е почти сляпа.

— Ще я оперират ли?

— Чудят се. Чудим се... Ще ѝ е за четвърти път.

Зрящият някак смешно подсмъркна.

— Знаеш, че не е редно да правя това — рече познатият му.

— Да, да... Мислех си дали би могъл да ми кажеш кога ще е следващият ѝ преглед...

— Чу ли ме? — засмя се докторът.

— Да — усмихна се и Зрящият. — Само да ѝ се представя.

— Да ѝ се представиш?

— В смисъл... Може би се познаваме отдавна...

— Тя по рождение е в това състояние — съобщи му лекарят.

— А, така ли...

Помълчаха. Докторът беше малко по-млад, към тридесет и седем-тридесет и осем годишен. Бе и доста висок. Гледаше го с интерес и с едва доловима ирония право в очите.

— Виж, не ѝ искам адреса — проговори Зрящият. — Не ѝ искам и телефона. Ще дойда тук... Само да ѝ се представя...

Лекарят видимо се колебаеше.

— Тя как работи?

— Масажистка е. Лечебен масаж. Завърши медицинско обучение по специална програма.

— Господи!

— Оправя се. С малко чужда помощ се оправя.

— Да, да, невероятно... Виж, знам, че изглеждам нелепо... — произнесе умолително Зрящият. — Такава красавица! — изтърси внезапно.

— Красавица ли!

— Не е ли красавица? — почти се сопна Зрящият.

— Е, хубава е — вдигна някак помирително рамене другият мъж.

— Моля те...

— Почакай — каза тихо офталмологът.

Влезе си в кабинета, обади се по телефона, върна се веднага и го зарадва. Зрящият му благодари от все сърце, стисна му ръката.

— Ей, ти да не се влюби? — подхвърли весело познатият му.

Зрящият не знаеше отговора, затова само му махна признателно с ръка за довиждане и заслиза с надежда по стълбите.

Ала не я срещна нито в болницата, нито на паркинга, нито по пътя за спирката. Е, щеше да почака два дни.

Стоеше прав под чадъра и Бог знае защо си мислеше не за нея, а как глупаво бе излъгал приятеля си. Добре де, не му беше приятел, а добър познат. Или все пак бяха станали вече приятели покрай очите на майка му? Та този човек се грижеше за нея повече от година! Още откакто бяха започнали изследванията, процедурите с лазера, после разните проблеми и усложнения, операциите, възстановяването, контролните прегледи... Беше ходил на гости в дома му, беше ги водил по ресторанти с жена му.

Пролетният дъжд напевно почукваше по чадъра.

И защо го излъга? И през ум не му минаваше да я приближи, да я заговаря, да я притеснява. Само искаше да я види отново. Искаше ли? Просто искаше? Или изгаряше от желание? Или буквално бе полудял? Добре де, бе полудял. Полудял да провери ще се появи ли пак онази светлина, ще изпита ли пак онова диво влечение към нея. Ще го „познае“ ли тя? Ще го усети ли? И как ще реагира, ако го усети?

Дъждът продължаваше да вали. Просякът под ниското дърво при входа на паркинга не помръдваше върху кашона си, вперил отсъстващ поглед някъде към жилищните блокове отсреща. Свит на кълбо в краката му, мършав дребен помияр спеше и сънуваше лятото.

Зрящият следеше капките. Точно над главата на несретника водата се стичаше по някакво скрито в гъсталака листо и капеше право в картонената кутия с монетите. Човекът не обръщаше никакво внимание на прогизналата си кутия за подаяния, а Зрящият си отбеляза, че докато в началото капка падаше през девет секунди, сега вече се събираше само за четири секунди. Кап-кап, по петнадесет капки за минута. Скоро щяха да станат по двадесет, ако валеше все така щедро и животворно.

Зрящият зорко следеше не само просяка, кучето му и играта на капките, а и двата входа за болничното крило, където бе разположена очната клиника. Нямахме как някой да влезе, без той да го види. Стига тя да не закъснееше, оставаха не повече от пет минути. А може би бе отложила консултацията си? Или онзи едрият лекар внезапно бе заминал нанякъде?

Палето тихо изхърка в съня си. Просякът не помръдна. Точно така, капките взеха да падат на три секунди. Много капки върху малко монети.

Забеляза първо придружителката ѝ. Онази същата измъчена на вид около тридесетгодишна жена с леко прегърбена фигура и някак преждевременно погаснали очи. Вървяха под един чадър, хванати подръка. Говореха си нещо. Зрящият се сви в ъгъла си до оградата, свали ниско чадъра само колкото да ги вижда. И нейното лице бе скрито. Следеше жадно с очи младото ѝ тяло, стройните ѝ крака, които вероятно по навик пристъпваха някак по-бавно, плахо, несигурно. Трябва да бяха връстници с придружителката ѝ. Приближаваха го, щяха да минат на няколко метра от него. Ето сега...

Не бе разочарован. Не усещаше горчилка в душата си. В момента дори не се сещаше какво бе очаквал, какво така отчаяно беше искал да провери. Гледаше я, любуваше ѝ се, тя вървеше пред него под благодатния майски дъжд. Беше жива. Никаква светлина не струеше от нея, той не изпитваше никакво страстно желание, никакъв порив, нищо. Чувстваше се празен отвътре, спокоен, тих. И някак безпределно, извечно щастлив.

Зрящият веднага разбра кога Незрящата видя силуета му. Почти незабележимо бе забавила още крачка и тялото ѝ като че застина в движението си, сякаш тя се стараеше да долови нещо с другите си сетива. Той не можеше да знае какво е доловила, но го обля силна, топла вълна, стана му горещо в хладната сутрин. Придружителката дори не забеляза, че край оградата стои човек. Все така говореше нещо. Двете жени отминаха, след малко се скриха във входа на клиниката.

Зрящият изтри лицето си с длан, сгорещи се още повече. Сети се, подложи ръка под дъжда, намокри я, прокара я бавно по страните и челото си. Очите му срещнаха втренчените, ясни, умни очи на просяка, който съсредоточено го наблюдаваше. Зрящият не издържа, сведе поглед. Приблужи, пусна дребна монета в мократа картонена кутия. Човекът и кучето му не помръднаха. Зрящият се поусмихна неловко, взе първото попаднало му такси и се върна във всекидневието си.

Издържа цяла седмица. После още една. Нищо не се промени в живота му. Външно. Ходеше на работа, връщаше се, пазаруваше в кварталното магазинче, където продаваха всичко, което му бе необходимо за скромното му домакинство. Сготвяше си набързо, гледаше малко телевизия, лягаше и четеше до късно.

Взе да медитира по два пъти. Случваше се сутрин да продължи по-дълго от обикновено. Вечер не бе свикнал, но с усилия на волята успяваше да се съсредоточи непосредствено преди съня си. Заспиваше успокоен, смирен. Не изживяваше и не виждаше нищо по-различно отпреди. Пръснати, несвързани мисли; прекрасни, свършено неочаквани видения в цвят; дълбоки, изключително важни (а понякога дори твърде практични) прозрения; калейдоскопични, изумително красиви картини, които по никакъв начин не можеше да свърже с последните четиридесет и две години от живота му на земята. Нямаше представа какво точно върши всяка сутрин и вечер в този близо час от всекидневието си. Не го и интересуваше особено. Чувстваше се съпричастен с нещо величествено и загадъчно, което го изпълваше с покой, упование и благоговение.

И по-рано му се беше случвало да се влюбва безразсъдно. Няколко пъти бе губил ума си и чудесно помнеше какво бе последвало. Помнеше и най-малките подробности. Не би казал, че е влюбчив, лесно влюбчив. По-скоро губеше ума си, когато се влюбеше, макар и рядко. Затова предпочете да не си повярва. Предпочете дори да се подиграва със себе си, меко да се погаври със собствените си фантазии. Не го правеше с привкус на самосъжаление, както обикновено постъпваха хората в подобни ситуации, не изпитваше разочарование или някаква агресивна неудовлетвореност, която често измъчва до степен на истинско страдание. Не, приемаше всичко леко, просто, с много добронамерена самоирония. Този път се бе заблудил. Бе си въобразил онази светлина, онова ефирно излъчване, което го понесе над планините със сребристосините им пролетни потоци. Бе си измислил и погледа на полуслепите ѝ красиви очи, насочен единствено към него. Нито пък бе забавила крачка, докато я причакваше под дъжда край болничната ограда.

Да, искаше му се всичко да е било действителност. Да, щеше му се цялата тази магия да е истинска, а не плод на въображението му. Искаше му се, много му се искаше отново да изживее вълшебството на любовта. И този път вълшебството на чистата, на светлата, на бялата любов без сиви последици. Да, искаше му се. Зрящият не виждаше причина да не си го признае. Да, жадуваше да обича и да бъде обичан. Не виждаше причина обаче и да се самозаблуждава. Затова се усмихваше, вярно — малко болезнено, и продължаваше да живее живота си такъв, какъвто го бе избрал. Понякога забравяше Незрящата за часове. Кое не го натъжаваше. О, той знаеше какво прави времето с чувствата! Особено с несподелените чувства. Имаше опит с чувствата.

Сам не си вярваше. Особено вечер. Дните ставаха все по-дълги, но падаше вечерта и тогава си спомняше за онова всепоглъщащо чувствено желание към непознатата жена с болните очи. То със сигурност не беше илюзия. Зрящият добре съзнаваше, по-скоро знаеше с абсолютна яснота, че никога досега не бе изпитвал подобно чувствено влечение. Дори отдалечено подобие на такава чувствена страст. Нея нямаше как да я изфантазира, понеже изобщо не предполагаше, че е способен така да желае жена. И продължаваше да я желае. Само споменът за онзи чувствен плам отново разпалваше жарта до такава степен, че не можеше да мисли за нищо друго освен за нея, за тялото ѝ, за втречените ѝ в него прекрасни очи.

Не, не си вярваше. Не вярваше на усилията си да се посмее над себе си и да забрави. Разбира се, че не се самозаблуждаваше. Та той вярваше в чудесата! Забелязваше вече чудесата! Разбира се, че и онази чиста светлина бе реална, и полетът му в нея и през нея бе реален, и Незрящата бе реална, защото го бе усетила и излъчила към него сиянието си, защото после бе усетила и

страстта му, защото и тя като него бе видяла нещо, което той още не знаеше как да назове. Всичко бе реално и самоиронията нямаше да му помогне. И опитът нямаше да му помогне. И разумът нямаше да му помогне. Нищо нямаше да му помогне.

Понеже го беше страх и нямаше нужда от помощ, а от кураж. Само от кураж.

Знаците започнаха да се появяват веднага след като разбра от какво се нуждае. Дребни, незабележими за чуждо око знаци, които Зрящият отчетливо различаваше. Последните години често се бяха появявали в трудни за него периоди. Насочваха го, помагаха му, отговаряха на въпросите, които го тревожеха. И сега отново се явяваха: по-рядко в медитациите му, отколкото на улицата, в трамвая или метрото, на работа. Преди време знаците го озадачаваха, струваха му се странни и объркващи; отскоро бе щастлив, че умее да ги различава. И благодареше на Бога за благословената си дарба.

Знаците наистина бяха малки и незначителни. На някого те биха се сторили даже смешни и глупави, ако Зрящият му разкажеше за тях, без да сподели как ги тълкува. Не че му минаваше през ума да споделя с когото и да било личните си знаци. Следеше ги и обмисляше как да действа. Те му сочеха пътя — поне той си мислеше, че правилно разгадава посоката на пътя, който му предлагаша да избере, — но не му помагаха как да тръгне и как да върви по него. Трябваше да действа обаче. Знаеше, че трябва да действа, и то колкото се може по-бързо. Бездействието би погубило прелестта на очакването. Което също му бе известно.

Не се изненада нито от момчето, нито от последвалото прозрение. Схвана посланието според моментните си възможности, благодари с благоговение за ясения знак и се зае да действа.

Момчето се появи в ранните вечерни новини по някаква телевизия. Зрящият превключваше с досада програмите, когато попадна на ухиления четиринадесетгодишен тийнейджър, който изобщо не се притесняваше, че е застанал пред камера. Поне не му личеше да се притеснява. Зад гърба му младежи играеха футбол в двора на училището, момиче крещеше възбудено, дрънчаха трамваи. Зрящият бе заинтригуван, заслуша се. Говореха за някаква субсидирана от Европа програма, по която тийнейджъри биваха обучавани за болестите, разпространявани по сексуален път, за да предадат знанията си на своите връстници. Момчето одобряваше програмата и тъкмо изразяваше възторга си от начина, по който негов съученик им е обяснявал деликатната материя. За разлика от разните възрастни досадници.

Зрящият гледаше и слушаше внимателно. Не издържа обаче, засмя се и той. Бог знае защо някак отведнъж му олекна.

— Така става печено — заяви ухиленото момче. — Много е яко и всички слушат. И загреваш от половин дума!

— А така, момчето ми! — обади се гласно Зрящият.

Забавляваше се от все сърце.

— А те ни прашаха някой четиридесет-петдесетгодишен дядка да ни опява глупости и всички окапвахме от смях. Дъртакът нали дрънка за секс.

— Секс да не види! — прихна високо Зрящият, но за негово съжаление тийнейджърът изчезна от екрана.

Да, трябваше да се действа. Беше с цели две години над долната граница за дъртачество.

Вечеря с чудесно настроение, после чете в чудесно настроение: веселото момче го бе изпълнило с някаква странна бодрост, със светла увереност. Прозрението дойде, преди да заспи. Яви се под формата на жива, ярка мисъл, която изцяло обсеби съзнанието му. Трябваше да признае пред своя познат, пред лекаря на майка си, че го е излъгал, че отникъде не познава онази жена, че не

е имал никакво намерение да приближи към нея, камо ли да ѝ се представя, че само е искал да я види още веднъж, защото е усетил нещо, което... Нямаше да му обяснява какво е усетил. Щеше да си признае, че го е страх. Че го е страх да иде направо при нея, че я е причакал пред болницата само да я погледа. Всичко щеше да си признае и да го помоли за телефона ѝ. Трябваше да си признае. Налагаше се.

Иначе никога повече нямаше да я види.

Не изпита никакво колебание. Не се усъмни нито за миг, колкото и налудничаво да изглеждаше отстрани. Дълбоко в себе си съществото му знаеше, че наистина няма да я види никога, ако не поговори с приятеля си. Зрящият бе сигурен, че в случая откровеността му — чувстваше това ярко и силно — ще играе ролята на своеобразен гарант за бъдещето. Каквото и да бе то. Бе озарен с категорична яснота, че не бива да си позволява никакви скрити необмислени стъпки, никакви скрити импулсивни действия. Не само не биваше — не можеше да го направи. Рискуваше да ѝ причини вреда, да нарани тази непозната жена, да ѝ попречи пред важен, пред съдбоносен избор в живота ѝ. Неговият приятел трябваше да знае за намеренията му. По някакъв начин именно офталмологът трябваше едва ли не да му позволи да се опита да влезе в живота ѝ. Нямаше представа защо всичко е толкова драматично. Нямаше представа защо лекарят следва да стане толкова значителен участник. Зрящият нямаше представа и с какво би могъл да навреди на Незрящата. Просто знаеше, че е редно да постъпи така, както чувстваше нещата в момента, в мига на това ярко среднощно прозрение, ако иска да даде възможност на двама им — и на себе си, и на нея — да се включат в играта на собствените си съдби.

За първи път от доста време заспа с мисълта, че знае точно какво ще прави на следващия ден.

Действаше обмислено и спокойно. Така се стремеше и да живее през последните години. Уговори си среща в едно от многото кафенета около болницата. Уговори я за ранния следобед след края на работното време на лекаря, за да не го притеснява. Честно му сподели, че го моли да се видят по личен въпрос, а не заради майка си. Пристигна навреме и без предисловия бавно и подробно обясни какъв е проблемът му. Офталмологът през цялото време се усмихваше: в началото закачливо, после — добродушно, след още минута — с известно неудобство, накрая — тревожно. Зрящият следеше лицето му. Говореше и следеше промените в познатата му добра усмивка. Отчиташе ги и продължаваше да говори равно и уверено. Свърши за пет минути.

— Нека приемем, че съм откачил — обобщи на шега, но гласът му звучеше напълно сериозно.

— Аз лично приемам с лекота — опита се малко да разведри напрежението докторът.

— Моля те, помогни ми! Признавам, страх ме е да отида направо при нея. Не знам защо ме е страх, но ме е страх. А не ми се ще пак да я причаквам по улиците, треперейки от страх. Луд съм, но не съм воайор.

— Е, тя не ходи гола по улиците — подхвърли лекарят.

Стараше се пак да гледа весело и малко иронично. Не му се удаваше кой знае колко.

— Е, аз нали пък мислено я разсъбличам — отвърна му в същия тон Зрящият, но прозвуча просташки.

И двамата го усетиха. Последва дълго неловко мълчание.

— Виждам, че те измъчвам — наруши го Зрящият. — Не искам да се чувстваш неловко. Моля те, дай ми телефона ѝ! Нека да ѝ се обадя, да поговорим, да се отпусна. Може да ме отреже, нали? И всичко ще приключи, преди да е започнало.

Лекарят не отговаряше.

— Приличам ли ти на изнасилвач?

Лекарят не реагира.

— А на Джак Изкормвача?

Лекарят сякаш не го чу.

— Само ще поговорим — въздъхна тихо Зрящият. — Като обсебен съм...

Лекарят все така обмисляше избора си.

— Две седмици нямам покой — занарежда внезапно Зрящият. — Две седмици се питам коя е, каква е, къде е родена... Как е успяла да завърши медицинско образование... Кой са родителите ѝ... Обичала ли е, колко пъти е обичала, била ли е омъжена...

— Откъде знаеш, че сега не е омъжена? — прекъсна го рязко Лекарят.

— Знам.

— Откъде?

— Чувствам го — излъга Зрящият. — А и щеше да я води мъжът ѝ, а не онази приятелка — допълни.

— Братовчедка — поправи го докторът.

— Добре, братовчедка — отзова се припряно.

— Как го чувстваш? — поинтересува се сухо офталмологът.

— Не знам — излъга отново.

Нямаше как да обясни на благонамерения човек насреща си как чрез вътрешния си взор вижда самотните ѝ вечери, автоматичните движения в кухнята, в банята, в спалнята с равно дърдорещия телевизор, който тя избягва да гледа, а слуша по навик.

— Съзнаваш ли с какво се заемаш? — обади се тихо приятелят му.

— Да — отвърна веднага Зрящият.

— Съзнаваш ли къде можеш да хлътнеш?

— Да — отвърна мигом.

— Съзнаваш ли какво очаква такава жена, какви комплекси...

— Да.

— Ако нещата с очите ѝ се влошат, а се сблизите, възможно е да съсипеш и себе си, и нея, защото...

— Да, да, да!

Очите на лекаря леко трепнаха.

— Извинявай, бях груб! — побърза да каже Зрящият. — Не желая да бъда груб. Луд — да, но не и груб. Извини ме.

Приятелят му мълчаливо го наблюдаваше.

— Кой ли пък съм аз, та да преценявам кое ще е за добро... — промърмори сякаш на себе си.

— Ти си човекът, който ей сега може да стане, да пресече паркинга пред клиниката ви, да вземе асансьора, да се качи в канцеларията и бързо да се върне с телефона и адреса ѝ — произнесе ясно и високо Зрящият.

— Аз съм човекът, който може — повтори приятелят му.

— Именно!

— Стана ли конячено време? — попита неочаквано лекарят.

— Винаги е конячено време.

— Тогава поръчай два коняка, но за мен малък — с колата съм.

Надигна се.

— Благодаря ти — продума Зрящият.

— После ще те хвърля към центъра.

— Знаеш ли, винаги съм си ги представял така. — Зрящият излъчваше огромно напрежение. То мощно вибрираше не само у него, но и около него, ала говореше овладяно и съвършено сериозно. — Имам предвид отношенията между двама мъже, единият от които е луд. А от другата страна — добронамереност, мекота, търпимост. Нормалният е благ, лудият е поносимо агресивен. Нормалният е толерантен, лудият се чувства защитен. Хармония.

Лекарят се разсмя чистосърдечно, поклати някак озадачено глава и отиде да запише телефона и адреса на Незрящата.

Зрящият така и не разбра от кого бе повече озадачен приятелят му: от него ли, лудия, или от самия себе си?

Не успяваше да определи коя е държавата и това малко го измъчваше. Все пак беше в Мала Азия като че ли. Някак му приличаше на Мала Азия.

„И как ти прилича? Че ти кога си бил в Мала Азия?“ — питаше весело гласът.

Или бе Индия? Не, не беше Индия. Струваше му се, че може да се ориентира за Индия.

Дали пък не бе Гърция? Или Египет? Такова ли беше морето край Египет?

„По морето ли смяташ да разпознаеш Египет?“ — забавляваше се она глас.

Разбира се, че трябваше да се ориентира по дрехите! Не виждаше обаче никакви хора. Пък и така ли следваше да изглежда египетски град? Не, по-скоро беше в Гърция или Палестина.

„Или си в Персия?“ — подхвърли шеговито гласът.

Да, защо не и Персия? Стига да видеше как са облечени хората, сигурно би могъл да налучка коя е държавата. Ала нямаше хора. Градът бе пуст, бял, невероятно красив и странен без хора.

Гледаше морето, докато чакаше някой да се появи. Любуваше се на скалите, на кротките вълнички, на прозрачната в чистотата си синьо-зелена вода, която плавно, меко потъмняваше

навътре. Осъзна, че не го е страх да е сам. Съзнаваше през цялото време и къде е, как е седнал преди полунощ на пода в единствената си стая, как от време на време чува далечното издрънчаване на последен трамвай въпреки запушалките в ушите си, съзнаваше, че медитира невероятно дълбоко и разтърсващо. И същевременно съзнаваше, че не го е страх в оня безлюден град с белите къщи, каменните улици и възхитителното дивно море.

Едното съзнание не пречеше на другото.

Всичко бе някак особено този път. И бързината, с която се потопи в това безспорно старо, древно време, и спокойствието, което изпитваше, и дълбочината на изживяването, и ясното светло видение.

Изведнъж прозря, че е в Кария. Продължаваше да не се мярка жива душа.

Или все пак беше съседната Ликия. Да не би това да беше Мира, градът на чудотвореца Николай Мирликийски, закрилника на рибарите и моряците? Продължаваше да не се мярка жива душа.

Не, не беше Ликия. Намираше се в Кария. Не проумяваше как го разбра, но го разбираше отчетливо и недвусмислено. Градът бе или Книд, или Халикарнас. И наистина се намираше точно срещу Египет.

Душата му се изпълни с ведър мир.

„Убеди ли се колко е лесно?“ — обади се веселият глас.

Книд ли е? — попита.

„Халикарнас“.

Кога е това?

„Отдавна“ — отвърна засмяно звучният глас.

Персите ли го владеят?

„Има ли някакво значение?“

Вярно, нямаше никакво значение.

Душата му бе препълнена с ведър, блажен мир. Градът пък се бе изпълнил с хора. С гъмжило от хора, чиито обветрени, загорели от средиземноморското слънце лица Зрящият съзираше великолепно, но по никакъв начин не можеше да види с какво са облечени. Не се учуди. А и не го интересуваше вече. Можеше да разглежда своята бяла дреха, която му стоеше малко смешно, но никому не правеше впечатление. Хората го заобикаляха, блъскаха се в него, говореха, ръкомахаха, смееха се, караха се.

Краката сами го насочиха към голямата къща в края на залива. Влезе, поканен от слугинята, която добре го познаваше, и се насочи право към стаята на младата ѝ господарка. Не се учуди, че времето е прескочило бързо напред, макар да го осъзнаваше. Навън бе вече нощ, вътре горяха свещи, иначе интериорът плуваше сякаш в мъгла. Или по-скоро мъглата скриваше всичко от погледа му освен ниската врата насреща му. Само тя и бе важна за него. Отвори я, засия.

Жената го чакаше права до леглото си. В нейната стая нямаше мъгла, така че спокойно можеше да разглежда обстановката. Не му беше необходимо обаче, защото се оказа, че неведнъж е идвал тук. Можеше да изброи всичко наоколо — леглото, ниската масичка, столчетата, раклите за дрехи, вазите с цветя, каменния съд за миене... Стоеше като закован до вратата и не откъсваше очи от нейните.

Тя имаше най-красивите очи, които бе виждал, а той бе срещал много жени в живота си на пътуващ търговец. Лекото кривогледство на лявото око не разваляше възторженото впечатление, а правеше тези очи още по-загадъчни и привлекателни. Тя отскоро ги присвиваше едва-едва, зрението ѝ явно се влошаваше — може би и заради вродения ѝ недъг, ала премреженият ѝ поглед я правеше още по-неуστοима за мъжете.

Ръцете ѝ пък бяха съвсем отделна тема.

Зрящият вече се бе откъснал от настоящето. Не се сещаше, че медитира в малкия си апартамент наред Европа в 21-вия век след Христа. Не осъзнаваше, че неусетно е придобил огромно познание за жената наред с си. Старо, отколешно, извечно познание с безброй важни подробности. Не осъзнаваше и друго: нямаше и помен от ведрия блажен мир в душата му. Сега тя бе препълнена не само с радост и възбуда, но и с разкъсващо напрежение, ревност и страховито, плашещо до ужас отчаяние.

Баща ѝ бе из града, из държавата, по островите, някъде из околните земи и морета. Зрящият усещаше обаче злокобното му присъствие. Мълчеше, мълчеше и жената. Стояха един срещу друг, гледаха се в очите и мълчаха, застинали някак извън времето, извън пространството, извън причинността, извън живота и смъртта.

Нямаше какъде да бързат.

Тя се бе родила с кривото си око от най-прелестната жена, която баща ѝ бе притежавал. Ожени се за красавицата и тя му роди кривогледо дете. Не искаше да повярва, че това дете е негово. Абсурдно бе да е негово. Вероятно бе плод на измяната ѝ с някой случаен моряк, с някой противен персийски велможа, с някой богат финикиец, плаващ за Гърция. Който и да беше бащата, беше грозник с кривогледи очи.

Започна да я бие. Зрящият гледаше жената, която безумно обичаше, и виждаше как баща ѝ бие майка ѝ. Биеше я жестоко, садистично, с дивата жажда да боли, да кърви, да носи унижение. Майката плачеше в чудовищна истерия, кълнеше се в боговете си, че е невинна, за което биваше смазвана от юмруците на обезумелия си от ярост съпруг.

После я беше изгонил. Имаше власт, имаше пари, никой не смееше да му противоречи. Детето с кривогледото око не помнеше майка си, никога не видя и родителите ѝ. Отрасна с баща си и слугите му. Свикна с него. Не ѝ правеха впечатление крясъците, ругатните, побоите. Стана девойка, вече разбираше, че баща ѝ отмъщава на нея заради майка ѝ. Затова и я бе задържал. Нищо не можеше да промени. Беше затворена, изолирана, самотна. Съдбата ѝ не зависеше от нея, а от господаря на голямата бяла къща в края на залива, който бе уверен, че не ѝ е баща.

Зрящият я гледаше в хубавите, черни като нощта навън очи и знаеше всичко това. Знаеше и още много неща за живота ѝ. И не само за този. Виждаше в очите ѝ пещера, виждаше там някъде в дъната им друго дъно, дъното на някаква дълбока пещера, където гореше огън, по стените играеха сенки, той лежеше върху нея на мечата кожа, просната на пода, пъшкаше, хриптеше, ръмжеше от удоволствие, тя също стенеше животински и диво, но страстните им вопли звучаха с първична, необуздана радост и с някакво старо, отдавна забравено по този свят, изконно щастие.

Очите ѝ бяха същите нейни очи: красиви, дълбоки, изразителни. Само че не бяха черни, а кафяви. И бяха здрави и двете.

Зрящият не виждаше нищо друго от живота им в пещерата, но знаеше, че и тогава я е обичал.

Както я обичаше и сега, макар че все така изгаряше от разкъсващото душата му напрежение, от ревността и страховитото, плашещо до ужас отчаяние. Обичаше я, макар да бе проститутка.

Не, не беше проститутка. Живееше като скъпо платена хетера. Увеличаваше богатството на баща си много повече от търговията му и той се гордееше не само с работата ѝ, но и с прозорливия си избор да я насочи към такава работа. Бе започнала четиринадесетгодишна и за тези десет години той отдавна бе забравил, че искаше да съчетае желанието си за мъст и алчността да има полза от нея. Не би могъл да обясни за какво ѝ отмъщава. Вече не ѝ отмъщаваше. Отмъщението бе загубило всякакъв смисъл. Не я биеше, уважаваше я за таланта ѝ. Приемаше похвалите и възхищението от уменията ѝ с неподправена гордост и прибираше парите ѝ до последната монета.

Гордостта му би могла да се нарече вече и бащинска.

И през ум не му минаваше, че си има още една робиня у дома. Дори обичаше вече доскоро непризнатата си дъщеря по някакъв свой начин, който начин го примиряваше със спомените за майка ѝ.

Зрящият бе наясно, че тя обслужва малцина мъже, но щом се сетеше за това, ревността и болката в сърцето дори се увеличаваха. Тези богати мъже не се задоволяваха с малко, те бяха свикнали да получават всичко, и то веднага. Това всичко трябваше да има стойност, да е най-доброто, да буди завист, да ражда уважение. И да разнася славата на тези, които го получаваха.

И я разнасяше — и тяхната, и нейната.

За ръцете ѝ се носеха легенди. Не само в Халикарнас, но и далеч по крайбрежието, из островите и навътре към планините. Само Зрящият обаче знаеше тайната на ръцете ѝ. Не, тайната не се криеше във влошаването на зрението ѝ. Разбира се, тя инстинктивно заменяше сякаш слабостта на очите си с деликатността на все по-чувствителните си ръце. Тайната не беше обаче в това.

Тайната за всички останали бе откровение за Зрящия. Той знаеше, че дори след десет години тя продължава да търси нежност, съпричастие, любов. Тя търсеше нежността и любовта, като ги даряваше предварително със свръхчувствителните си ръце. Като обещание. Като отчаян опит да се довери.

Макар и отскоро, Зрящият чудесно усещаше порива в изумителните ѝ ръце. И напоследък се стараеше да му отвърне със същата нежност. Да диша с надеждата, че би могъл да промени обстоятелствата в нейната и в своята съдба, за него се бе превърнало в смисъл на живота му.

Кое не му пречеше да знае с пареща горчилка в душата си, че тя все още му няма доверие, че продължава да го възприема като един от клиентите си — може би малко по-мил, по-деликатен, по-романтичен клиент, но клиент. Или просто по-поносим клиент. Зрящият не спираше да се пита как тя успява да съчетава професията си с онзи порив за нежност и щастие. Сега си мислеше, докато изпиваше със замечтани очи нейните прекрасни очи, едното от които не срещаше взора му, а го гледаше малко встрани, сякаш се любуваше на къдриците около слепоочието му, та сега си мислеше в онази бяла стая наред белия каменен град, че отговорът не беше никак сложен. Именно недоверието съчетава професията ѝ с мечтата ѝ да бъде обичана. Мечтаеше и същевременно не се доверяваше никому, защото довереше ли се, това означаваше да рухне и да се самоунищожи още след първото разочарование.

Зрящият преглътна мъчително срещу нея. Разбираше с цялата си любов колко просто е всичко. Разбираше с цялата си любов и колко сложно, объркано, противоречиво, дори абсурдно донякъде е съществуването ѝ. Пак преглътна с усилие, пое си шумно, дълбоко въздух. Болеше го. Боляха го гърдите, болеше го сърцето. Проумяваше с цялата мощ на разума си, че тези заможни, някои даже богати мъже, повечето минаващи за кратко през града от време на време, предразполагаха към доверие, предразполагаха да се отпуснеш пред тях, да се разтвориш пред тях, да се качиш на корабите им, да заживееш с тях, пък после каквото ще става, да става. О, това щеше да бъде живот, каквото и да се случеше после! Те не бяха вмирисани рибари, не бяха груби

моряци, авантюристи, разбойници, не бяха крайбрежни бараби, пройдохи, безделници. Бяха все мъже, на които тя можеше да се опре, да разчита за всичко.

Каква ли сила трябваше да притежава тази хубавица с малкия недъг, който я правеше още по-интересна, и с прелестните чувствителни ръце, за да не се изкуши нито веднъж досега? Какъв ли знак чакаше от мъжете, от един-единствен мъж, за да му довери сърцето, любовта и съдбата си?

Зрящият неясно, смътно, някак дълбинно, ала и остро болезнено усещаше, че е на прага да разгадае този знак. Търсеше го, трескаво го търсеше сред натрупаните в подсъзнанието му хилядолетия.

— Радост за очите ми! — произнесе гласно и цялата стая заблестя от огъня в очите ѝ.

— Светлина в живота ми! — отвърна тя и се хвърли в прегръдките му.

Тялото ѝ бе топло, меко, женствено, омагьосващо, подлуждащо. Нежните ѝ ръце бавно се заровиха в косата му. Сочните ѝ устни се поразтвориха, очите се премрежиха, отпусна се в ръцете му. Излъчваше природна доброта, ведра приветливост, искрена симпатия, чувствена отдаденост. Излъчваше всичко, за което всеки мъж страстно мечтае.

Единственото, от което нямаше и помен, бе доверието.

— Скоро ще знам какво очакваш — пошепна ѝ.

Тя отвори едва-едва очи, усмихна му се топло. Стори му се за миг, че лявото ѝ око е съвсем здраво, че го пронизва от упор право в зениците му. Потръпна, а тя се сгуши в него.

— Побързай — произнесе тихо в ухото му.

Прободе го рязка болка в бедрото. Стресна се, кракът му от коляното надолу бе изтръпнал, не го чувстваше, а и не можеше да го опъне, не му се подчиняваше. В същия момент пронизително запищя сирената на линейка, оглуши го с тревожния си среднощен вой.

Отвори очи в тъмното, хвана крака си и внимателно го опъна. Болката поутихна заедно със заглъхващия рев на линейката, профучала нанякъде под прозорците му. Легна на мокета, разкърши се, опитваше се да дойде на себе си. Подложи ръце под главата си, втренчи очи в тавана, където бе налепил светещи звездички. Лежа така минута, две, три, но тъй и не успя да успокои накъсаното си дишане.

В съзнанието му продължаваха да пулсират само две мисли. Едната не беше и негова мисъл, а Бог знае защо и откъде появил се откъс от някаква книга, която Зрящият не можеше да сети коя е, колкото и да се мъчеше. Цитатът гласеше: „Човекът е същество, в което най-висшият дух и най-ниската материя са обединени от разсъдъка.“ Втората мисъл бе ясното осъзнаване, че онази стенеща полудива жена в пещерата, вещата хетера от Халикарнас и Незрящата от болницата са една и съща душа.

След време се появи и трета мисъл: че го е знаел още от мига, когато усети светлината на тази душа. Който и да бе той, какъвто и да бе той, каквото и да представляваше съществото у него, обединило с разсъдъка си високия дух и ниската материя, това същество знаеше коя е тя още от първия миг в чакалнята на очната клиника.

Само не бе стигнало до съзнанието му тогава. А сега вече бе стигнало. И нямаше да излезе оттам до смъртта му. Пък и после.

Спа лошо, на пресекулки, тревожно. Поне не сънува. Събуди се уморен и опустошен. Направи си кафе, изпи го набързо в празната си самотна кухня. Не закуси. Заклучи вратата на празната си самотна гарсонiera, не погледна часа. После се сети, видя, че е подранил, повървя дълго пеша. Не дочака да му олекне.

Работата не му спореше. Бе нервен, припрян, вършеше недодялано неща, с които би могъл да се справи със затворени очи. Не само би могъл, неведнъж се бе справял. Не се справяше и с болезненото усещане за опустошение. Откъде накъде се бе появило усещане тъкмо пък за опустошение? Колкото и смущаващо да бе всичко във видението му, нямаше никаква причина за такава реакция. Бе разочарован от емоциите си. Бе разочарован от себе си.

Обади му се лекарят от болницата. Зрящият едва успя да прехапе език, преди да го попита дали не се е случило нещо лошо с Незрящата. Опомни се обаче, стегна се, записа си датата и часа на операцията на майка си, уточниха дреболиите.

— Звъня ли? — поинтересува се накрая приятелят му.

Зрящият вече се бе взел в ръце и дори не опита да се престори, че не разбира въпроса.

— Още не — отвърна примирено.

— Защо? — засмя се лекарят.

В смеха му трептеше не само благонамереност, но и закачливо любопитство.

— Събирам кураж — призна си Зрящият. Сетне неволно добави: — Ще ми трябва много кураж.

— Страх те е, а?

— Аха.

— Сънуваш ли я вече?

— По-лошо.

По-късно се улови, че се срамува от последната си реплика. Не изпитваше съжаление, неловкост, раздразнение, че я е произнесъл, не изпитваше досада, яд или нещо друго, а тъкмо срам. Кое беше лошото? Какво лошо имаше в озарението, което бе получил? В стародавната връзка, която му бяха дали възможност ясно да види? Дори и да грешеше, какво лошо имаше в изживяването му? Дори разумът или интуицията му да си правеха шеги с него (или със себе си), какво лошо имаше да им повярва? И какво основание имаше да не им вярва? Кое, кое беше лошото? Докога щеше да говори неща, които не мисли?

Полека-лека взе да идва на себе си. Следобед дори се усмихна. А вечерта пробва да върне видението, но само се измъчи.

Успя следващата нощ, когато градът вече спеше дълбоко в малките часове.

Успя може би не е точната дума, понеже този път Зрящият не положи никакви усилия. Седеше спокойно, отпуснато, оставил се съвършено смирено в ръцете на незримото, и се получи бързо, вулканично мощно и смайващо. Не му се спеше. Не го беше страх. Будуваше бодър, самоовладян и готов да види всичко, за което бе дорасъл. Цял ден бе работил над емоциите си. Цял ден бе работил над бурните си желания. Цял ден се бе настройвал да приеме нещата такива, каквито му се поднасят. Бе решен да чака дни, седмици, месеци, докато научи какво е станало с него в онзи приказан град Халикарнас на приказната Кария. Бе решен да се примири, по-скоро да се смири, ако не сполучи с ново видение. Сполучи обаче. И се забрави, потъна в омаята му.

Трепереше от страх, от възбуда, от напрежение, от покъртителното усещане за почти сбъднато щастие върху палубата на някаква голяма лодка. Или пък беше малък ветроходен кораб. Не, не

можеше да определи. Бе тъмно, морето долу припляскваше зловещо около борда, платната над главата му плющяха влудяващо. Тя не идваше, а трябваше отдавна да е тук. С багажа си, тоест с най-необходимото ѝ, защото никога повече нямаше да се върне в бащиния си дом. Някой ѝ помагаше, някакъв стар слуга, някаква вярна слугиня щеше да я изведе през тайни врати... Не беше сигурен така ли е, вятърът му пречеше, тревогата го съсипваше...

А само след миг пред очите му се завъртя калейдоскоп, истински цветен калейдоскоп от ясни картини. Знаеше, че е още на корабчето, но вече не чуваше шума на морето, плющенето на платната; чуваше други гласове, други звуци, други послания. Първо видя себе си и нея сред някакви бели скали. Обляна от слънчева светлина, красива, тръпнеща, тя му споделяше любовта си, обета си, твърдото си решение да отплава с него към дома му или другаде, където и да е, но с него и завинаги с него. Чуваше собствените си думи на любов, на вярност, чуваше задъханото си дишане, клетвите да я вземе със себе си, да я скрие, да заживеят щастливо, отдадени на любовта си. Наблюдаваше очите ѝ, нещо го смущаваше в израза им. Нямаше защо да се вглежда в своите очи: чудесно съзнаваше, че в тях тя би могла да разчете отровните, изпепеляващите огнени езичета на недоверието. О, боговете му бяха свидетели как искаше да ѝ вярва! И на нея, и на себе си, и на съдбата! Да вярва в бъдещето им, във взаимната им обреченост!

Картината мигом се смени с друга.

С някакъв малък, най-отдалечен ъгъл на разума си той продължаваше да знае, че тя все така не идва при него на лодката.

Сега разговаряха шепнешком в малка градина сред пишна зеленина, той държеше ръката ѝ и ѝ разправяше за пътванията си, за далечните градове и държави, които обикаляше, за хората, които срещаше, за жените, които предизвикваха възхищението му. За красотата им, която обаче не можеше да се сравни с нейната, защото тя е най-красивата жена на света, най-страстната жена на света, най-нежната жена на света.

— Страдаш ли? — милваше го тя по лицето.

Зрящият разбираше какво го пита Незрящата.

— Да — отговаряше. — Да, да, страдам безумно!

— Не бива — казваше тя.

— Не искам да те делия с други мъже — стенеше той.

— Само с теб съм такава... Само с теб съм най-страстната, най-нежната жена на света — мълвеше тя.

Не, не ѝ вярваше. Или поне не ѝ вярваше напълно.

— Скоро ще бъда само твоя — прегръщаше го с упование тя.

— Трябва да бъдем много внимателни.

— Аз съм внимателна.

— Той ще те убие, ако научи.

— Няма да научи.

— Той ще те убие, ако те намери.

— Няма да ме намери.

— Аз ще го убия, ако ни попречи.

— Нищо няма да ни попречи.

Нещо в израза на очите ѝ го смущаваше.

Картината пак се смени с друга сякаш след секунди.

С онзи малък, най-отдалечен ъгъл на разума си той продължаваше да знае, че тя още не е дошла при него на гемията. Знаеше, че и никого не е убивал.

Лежаха в нейното легло. Светлинката на свещ пълзеше по одухотворените им лица, по искрящите им очи, по ласкавите им един към друг голи ръце.

— Виждам по-зле, отколкото показвам — доверяваше му тихо Незрящата.

— Откога?

— Отдавна — продума тя. — Знаеш ли, разпознах те по ръцете ти — рече изведнъж, замисли се.

— Не те разбирам — каза объркан и малко уплашен Зрящият.

— Разпознах любовта ти по ръцете ти — обясни кротко, мило, влюбено тя. — Усетих ги в тъмното преди повече от два месеца. Запомних нощта. Оттогава вече имам мъж, който не само взема, но и дава. Ти си единственият, чиито ръце дават. Другите вземат тялото ми за себе си, гаят го за себе си, чувстват всичко с мен само за себе си. А ти ми даваш. Даваш ми утехата си, ласката си, добротата си към мен. Даваш ми себе си. От онази нощ разбрах, че си започнал да ме обичаш, без да го знаеш.

— А кога усети, че го знам? — усмихна се едва-едва той в потреса си.

— Отскоро — отвърна тя. — Ти вече бе наясно какво изпитваш, но не се уплаши, а продължи да ми даваш любовта си. Тогава твоята любов стана споделена любов. Напълно споделена. Тогава твоята любов се превърна в наша обща любов.

Какво, какво го смущаваше в израза на очите ѝ, докато потъваше в любовта им?

Картината и този път като че ли се смени след броени мигове.

А с онзи малък, най-отдалечен ъгъл на разума си той не преставаше да осъзнава, че тя така и не е дошла още при него на ладията. Съзнаваше и нещо ново и страшно. Съзнаваше, че ужасът предстои.

Пак бяха в нейната стая. Пак бе дълбока нощ. Нощ на вълшебни надежди, на мечти, които скоро ще се сбъднат, на кошмарни страхове, на приказни възторзи. Странно, но не чуваше какво си говорят. Наблюдаваше отстрани как си шепне с жената, която безумно обича, как я люби, как някак боязливо я докосва с нежни ласки, сякаш не вярваше, че тя е реална, че ги има, че са заедно. Наблюдаваше себе си и нея, незрящата, ала не чуваше нито дума. Разбираше обаче какво се случва, разбираше и нея, и себе си без никакви слова, знаеше с пределна яснота наред величественото безмълвие на хилядолетията, че се вричат един другиму до гроб, че шепнеха за свой дом, за деца, за обща старост.

Очите ѝ, очите ѝ! Пак нещо го смущаваше в очите ѝ, ала вече не бе необходимо да се пита какво го смущава. Някак от само себе си бе прозрял, че го смущава зрънцето недоверие към него, в любовта им, в обета им за вярност. Бе забравил, бе изчистил от паметта си собственото си доскорошно недоверие и страшно го болеше от зрънцето недоверие, което все още четеше в очите ѝ.

Стаята внезапно изчезна. Съзнанието му леко се върна на лодката, където я чакаше, но тя все не идваше. Вместо нея идваше ужасът, ето го, дойде, изпълни го, препълни го, завъртя всичко в още по-бясно темпо.

Зрящият се видя как отплава сам, без нея. Видя се как се връща след две-три седмици. Ужасът, ужасът бе навсякъде, виждаше всичко през ужаса. Отиде в дома на баща ѝ като неин клиент, помоли управителя тя да го приеме като клиент. Дълго чака сред ужаса. Опитваше се да се държи спокойно и нормално — сред ужаса. Чакаше я. Дойдоха и му казаха, че тя е неразположена, че не е добре дори, че е болна едва ли не и не може да я посети. Разбра, че те знаят; или че поне баща ѝ знае. Разбра, че е обречен, ако не изчезне. Отиде на кея да потърси кораб, лодка, каквото и да е, за да се махне. Намери чак за другия ден. Налагаше се да преспи в града, затова се постара да се скрие.

Зрящият гледаше последните часове на онзи свой живот все така в абсолютната тишина на безвремието.

Откриха го, когато бе тъмно. А може би го бяха открили по-рано, а идваха сега под савана на нощта. Не се замисли, нямаше значение как и кога са го открили. Знаеше, че ще го убият, докато слушаше стъпките им. Не изпитваше никакъв страх. Бяха трима, нахлуха в тясната стаичка. Дори не вдигна ръка да се защити. Първият заби дълъг нож в гърдите му. Не изпита болка. Вероятно бе мъртъв, но разумът му бе жив и се питаше дали да ѝ каже, когато се срещнат, че някога, преди примерно 2500 години, баща ѝ я е намразил заради майка ѝ, заради малкия недъг в околото ѝ, заради красотата и нежността ѝ, че я е направил своя робиня и скъпа проститутка, че и тогава са били заедно, както сега в оная дълга тясна чакалня, където хората с болни очи жадуват да чуят слова на надежда и от чийто балкон толкова лесно и леко се лети над долини, върхове и кристалносини потоци...

Мъжът измъкна ножа от гърдите му и с всичка сила го заби повторно в сърцето му. Положително бе мъртъв, но съзнанието му бе живо, защото Зрящият отчетливо прозря, че в крайна сметка и той не ѝ е доверявал, че почти не се е учудил, когато тя не дойде на уговорена им среща, от която трябваше да почне в радост новият им съвместен живот, прозря, че се е уплашила, че е предпочела досегашното си съществуване, сигурността на познатото, на рутината (и на позора!) пред трудния избор на неясното, съмнителното щастие... Прозря, че все пак е очаквал този неин избор, че не е изненадан от решението ѝ, че и той не ѝ е вярвал докрай. Сега, в стаичката на пристанищния бордей, с щръкналия от сърцето му нож пред очите си, той ясно виждаше, че и неговото недоверие към нея е причина тя да не дойде на корабчето, че тя чисто интуитивно бе усетила колебанието му и бе предпочела да не рискува сигурността си. Прозря и друго. Той бе отговорен за избора ѝ не само заради своето недоверие към нея, а и защото не бе успял да ѝ внуши пълно доверие към себе си. Не бе успял. Просто не бе успял, колкото и да я обичаше.

Първият мъж извади ножа си, махна с ръка към спътниците си, че е безсмислено, но единият от двамата не го послуша, извади своя нож и го заби за трети път в гърдите на Зрящия.

Бе мъртъв, ала умът му бе жив и чу познат, съвсем познат глас, който тихо, но гласно му пошепна:

— Така е, от тази гледна точка това бе неуспешен живот. И двамата не успяхте да си спечелите взаимно доверието, оттам не се спечелихте един друг, пак оттам не спечелихте и общото си щастие. Но беше отдавна. Важното е да помниш уроците.

— Кой беше ти? — попита Зрящият.

Не получи отговор.

— Гласът ти ми е толкова познат!

Нямаше глас, нямаше никой, нямаше нищо.

Тогава усети непоносимата болка в прободените си гърди.

Върна се мигом в действителността. Бе замръзнал от студ в студената майска нощ, бе скован от страх и озарен от някаква нова, светла надежда. Надеждата бе толкова силна, че се почувства окрилен за бъдещето. Не за бъдещето — почувства се окрилен за бъдещето им. Не можеше да се познае — толкова му бе леко! Господи, какво ставаше с него! Зъзнеше. Засмя се едва-едва. Насили се да се засмее пак само за да чуе гласа си. Получи се почти истеричен кикот. Господи, той ли бе това! С него ли се случваше всичко? Продължаваше да се чувства окрилен за бъдещето им. Окрилен и оживотворен от някаква светла, топла омая, в която зъзнеше вкочанясал, щастлив и блажен.

Утре, още утре щеше да ѝ се обади! Още утре, още сутринта!

Щом чу гласа му, Незрящата разбра кой я търси. Зрящият веднага усети, че го е разпознала, обърка се. Забрави предварително наизустените думи, съвсем запъна. Тя търпеливо изслуша заплетените му обяснения кой е и как я е намерил. После му помогна, защото нямаше никакво намерение да крие, че е наясно с кого говори. Довери му тихо, накратко и откровено, че лекарят ѝ се е обадил онзи ден и ѝ е съобщил, че си е позволил да даде телефона ѝ на свой приятел, който я бил видял в болницата, смятал, че се познават отнякъде, а и бил много настоятелен.

Зрящият бе разочарован. Дори се почувства някак предаден, преди да съобрази, че приятелят му бе постъпил коректно и с нея, и с него, и със себе си.

Помоли я да се видят. Тя му отказа твърдо, но любезно. Беше сигурна, че изобщо не се познават, и му го заяви. Добави още, че е много заета в работата си, че е твърде ангажирана с майка си...

— А пък и не съм... — вметна и млъкна.

Зрящият почака доста дълго, но Незрящата не продума.

— Каква не сте? — обади се той, едва сдържайки дъха си.

— Не съм свикнала така — отвърна сухо тя.

Зрящият шумно въздъхна.

Усети я с цялото си същество, че се е усмихнала, засмя се и той. Наистина бе се получило доста смешно.

— И аз не съм свикнал още — произнесе полека.

Не знаеше какво да ѝ каже. Мислеше за изминалата нощ, за виденията си, за светлата, за топлата омая, в която блаженстваше окрилен, виждаше сякаш пред очите си хубавата ѝ усмивка, чуваше тихото ѝ дишане в слушалката и не знаеше какво да ѝ каже.

— Имайте ми доверие — изтърси внезапно.

Тя не му отговори, но дишането ѝ съвсем стихна.

— Нека се срещнем, ще поприказваме...

Съзнаваше, че ситуацията става все по-абсурдна, притесни се и заради двамата.

— За какво? — спаси го тя.

— За нас! — възкликна радостно. — За вас и за мен. Ще ви споделя толкова важни неща, ще ви...

— Може би когато съм по-свободна — рече набързо Незрящата. — Обадете ми се след седмица-две. — И затвори.

Зрящият не издържа и три дни. Търсеше я често, но така и никой не вдигна телефона. После се отказа да звъни.

2.

Пак беше осем сутринта. Трети ден поред. Трети ден поред Зрящият стоеше пред дома ѝ между шест и половина и девет с надеждата тя да излезе за работа. За три дни надеждата се бе постопила. Почти не поглеждаше към входа, който бе така разположен, че бе невъзможно да я изпусне. Използваше времето да размишлява. Имаше над какво.

Днес в главата му плуваше една натрапчива дума: воайор. Забавляваше се с неприличното понятие воайор. Имаше нещо закачливо-пикантно в упорството му да се самосъзнава като воайор. Безобиден, плах, неопитен, по-престарял за такъв род тръпчиви занимания, но все пак воайор. Не му излизаше от ума как бе казал на приятеля си, който след малко щеше да асистира при операцията на майка му, че може и да е луд, но не е воайор. Колко ли време бе минало от онази забавна реплика? Няколко дена? Хиляди години?

Напоследък често се забавляваше със себе си. Благодареше Богу, че си запазва чувството за хумор, което за него означаваше често да се забавлява със себе си. Вече девет дена се наблюдаваше постоянно и най-внимателно. Наблюденията му носеха радост. Радваше си се. Радваше се на човека, когото вижда. Вярно, за деветте дни след онзи разговор по телефона човекът бе откачил малко, малко или повечко не бе на себе си, а и проявяваше склонност към воайорство последните три сутрини. Ала беше весел. Весел, необвързан със страхове или лоши предчувствия, бе и с непокътнато добронамерено чувство за хумор. Добронамерено към самия себе си.

Не му тежеше, че всеки ден виси пред дома ѝ. И без това ставаше рано, а пък тя живееше почти на пътя му за работа. Само за три дни вече му харесаше да ходи с колата на работа. Чувстваше се като частен детектив (частен воайор), докато си седеше в колата, размишлявайки (с възхита пред Божията премъдрост) за причудливото очарование на човешката природа и поглеждайки нарядко (вече май без всякаква надежда) към входа ѝ.

Точно в девет щеше да поеме към болницата, за да бъде там, когато оперират майка му. Той бе човек с отговорности. Днес бе последното утринно воайорство. Той бе човек с отговорности и чувство за мяра. Три дни бяха предостатъчни за воайорство и за да се убеди, че тя не си е вкъщи. Та тя работеше! Не можеше да не ходи на работа, не можеше да не излиза, не можеше да не се обажда на телефона си. Не бе попитал нито дума приятеля си. И той не го разпитваше. Все едно никога не бяха приказвали за тази жена. А бяха се чули няколко пъти, дори бе ходил веднъж до клиниката да занесе отдавнашно изследване на майка си.

Нещо се бе случило, но ако бе лошо, приятелят му щеше да му каже. Нали бе лекар! Беше лекар офталмолог и бе положил клетва да се грижи за здравето на всички пациенти. Включително и за лабилните духом. Включително и за временно загубилите здравия си разсъдък и склонните към ранобудно воайорство.

Сам си се радваше в колата. Вече познаваше по лице част от съседите ѝ. Е, можеше да тръгне и в девет и петнадесет. В девет и половина щеше да иде при майка си, а в десет трябваше да оперират катаракта на лявото ѝ око. Щеше да изчака да види какво е станало и ако всичко е наред, да я остави в болницата до следващия ден. Бе си освободил сутринта да не ходи на работа. Сутринта бе посветена на безплодно воайорство, притеснение за операцията и размишления са симпатичното и толкова странно Божие творение, наречено човек.

Зрящият грешеше. Сутринта щеше да му донесе много повече от угасващата надежда да види Незрящата, от напразната тревога за оказалата се успешна рутинна операция на майка му и от самоироничните размисли за криволиците на съдбата.

Операцията започна по-късно и приключи малко преди обед. Бе отишъл да се поразходи из комплекса на болницата и когато се върна на седмия етаж, я видя в същия ъгъл и до същата приятелка. Братовчедка, поправи се веднага, след което блокира. Светлината ливна в същия миг и му помогна. Бялата топла светлина лека-полека върна способността му да мисли и да се радва. Мина му мисълта, че ще е добре да иде при нея и да ѝ се обади. Зарадва се на тази простичка мисъл, защото усещаше, че ще го стори. Дойде му и нова мисъл: да благодари на Бога. Зарадва се още повече, благодари от сърце. Не го беше страх. Нямаше от какво да се страхува. Нямаше да пропусне и тази възможност, както я бе пропуснал при първата им среща. Среща? Да, именно среща. Бяха се уговорили да се срещнат тук, бяха си определили и знак - светлината, а той бе пропилял цял месец заради своята нерешителност, пипкавост и неверие. Точно така. Тогава не бе повярвал на интуицията си, не бе повярвал на светлината!

Незрящата го чакаше. Светлината щедро се лееше откъм ъгъла, сякаш го пришпорваше да побърза. Зрящият се размърда, мина между хората и щръкна над нея.

Братовчедката учудено го гледаше.

- Аз ви се обадох - произнесе глухо.

Братовчедката се окопити, понечи да каже нещо, но Незрящата стисна коляното ѝ да мълчи, отдръпна се и му направи място да седне от другата ѝ страна.

- Благодаря - рече той. - Чакам приятеля ми да се качи... Долу оперира майка ми... С колегата си...

Братовчедката нервно се размърда.

- Моля да ме извините - извърна се към нея.

Очите им се срещнаха, той се усмихна, вдигна безпомощно рамене. Тя продължаваше да го измерва от упор с тежкия си поглед, хрумна ѝ нещо, живото ѝ лице се изопна, внезапната мисъл очевидно я завладя цялата, не можеше повече да седи на едно място, стана рязко и припряно излезе на балкончето да пуши.

- Съжалявам - продума Зрящият, като се извъртя към младата жена до себе си. - Чувствам се толкова неловко...

- Няма нищо - рече тя.

Гледаше го право в очите. Никога не би казал, че едното ѝ око е почти сляпо, а с другото вижда лошо. Не личеше, че са ѝ правени операции. Ала пък какво ли разбираше той!

- Тя знае ли? - попита.

- Кое?

- Че съм ви се обаждал.

- Защо трябва да знае? - попита на свой ред Незрящата.

- Да, разбира се... - смотолеви глупаво той.

Тя помълча, измести погледа си.

- Всичко ще бъде наред - проговори още по-тихо. - Не се притеснявайте, всичко ще е наред.

- Благодаря. Опитвам се да не мисля за това.

- Не се притеснявайте.

- Опитвам се да не се притеснявам.

- Майка ви е, няма как да не се притеснявате. Всичко обаче ще бъде наред.

- От седем и половина сутринта се опитвам да не мисля и да не се притеснявам за нея.

Тя пак впери очи в неговите.

- Едва ли успявате - отрони.

- Почти успявам - поклати глава той. - Имам доверие на приятеля си. И на колегата му. И изобщо на екипа долу.

Виждаше обаче ясно в очите ѝ, че тя не вярва на приказките му.

- Сигурно имате железни нерви.

Не можеше да прочете какво още освен леката ирония изразяват очите ѝ.

- Нямам железни нерви - усмихна ѝ се едва-едва.

- И на мен така ми се стори - кимна жената.

Репликата не прозвуча нито обидно, нито иронично и това още повече го окуражи.

- Използвах хитрост, за да компенсирам липсата на железни нерви - произнесе бавно, като се стремеше да е непринуден. Нямахме представа дали го постига донякъде поне. - Взех майка ми и я докарах в болницата в седем и половина, а после се върнах и пак седях в колата пред входа ви допреди малко.

Лицето ѝ потрепери, но тя не каза нищо. Наблюдаваше го.

- Така че почти успях да не се притеснявам за операцията.

Незрящата мълчеше и го наблюдаваше.

- Трети ден чакам до след девет часа. От шест и половина до девет.

Тя му направи жест да продължи.

- Странното е, че през цялото време изпитвах радост, несекваща радост. Три дни радост. Като изключим разочарованието от напразното чакане, май че изпитвах само радост.

Незрящата сведе поглед.

- Мислех, че ще ме е страх да ви го споделя - каза той, развеселен изведнъж. - Може пък наистина да имам железни нерви.

- Не, нямате - обади се тя.

- Ама все пак съдържат малко желязо - подхвърли шеговито Зрящият, но Незрящата не реагира.

- Сега не живея вкъщи - вдигна поглед.

- О, знам! Търсих ви много пъти и по телефона.

- Връщам се само да си взема едно-друго.

- Сгодихте ли се?

Осъзна какво е изтърсил едва когато чу гласа си.

- Не - засмя се спонтанно тя.

Смехът ѝ бе сърдечен, звънък, топъл като светлината, която струеше от нея и го обливаше.

- Слава Богу - рече на смях и той.

Братовчедката отдавна бе изпушила цигарата си и втренчено ги гледаше през стъклената врата как се смеят.

- Сега живея при майка си - обясни му Зрящата.

Братовчедката влезе откъм балкончето и почти в същия момент приятелят му се появи в бяла престилка от другия край на коридора. Бързаше както обикновено. Зрящият скочи, лекарят му направи знак да си остане на мястото, дойде при тях, поздрави Незрящата и ѝ каза, че лекуващият ѝ лекар ще се качи всеки момент, кимна любезно на братовчедката, обърна се към приятеля си, съобщи му за преминалата нормално операция, похвали майка му, че се е държала чудесно и ги е разсмивала с разни истории от дългия си живот, потупа го по рамото и му нареди да слезе веднага долу при нея да я види за малко, побутна го да тръгва, когато той взе да се помайва, в този миг се появи и възрастният лекуващ лекар на Незрящата, двамата офталмолози бързо я взеха и я вкараха в кабинета.

Всички думи, реплики, жестове, действия, цялата суматоха, всичко отлетя за не повече от минута.

Зрящият погледна братовчедката, а тя хладнокръвно произнесе:

- Майка ви ви чака. Докторът сигурно е предупредил някоя сестра да ви пусне.

Той разбра какво му казва след още една минута, промърмори някакво извинение и хукна към шестия етаж. След по-малко от четвърт час остави майка си в стаята ѝ и хукна обратно към седмия етаж. Беше тъкмо обед, лекари сновяха нагоре-надолу, чакащите пациенти бяха пооредели, а братовчедката я нямаше никаква в коридора. Надникна в кабинета, влезе. Приятелят му преглеждаше жена на средна възраст. Не вдигна глава, както се взираше в очите ѝ през специалната апаратура.

- Довечера ще се чуем. - Говореше бързо и разсеяно, понеже вниманието му бе другаде. - Ако тя е наред, ела утре след визитация да си я вземеш.

- Благодаря ти за всичко - рече Зрящият и се повлече към вратата. Там се спря нерешително, протегна вяло ръка към дръжката. Сестричката зад бюрото го наблюдаваше с любопитство.

- Нещо мъчи ли те? - подхвърли приятелят му, все така прилепил очи към окуляра на апарата.

Нещо в тона му накара Зрящия живо да се извърне.

- Стойте още мъничко така - меко рече лекарят на пациентката, изправи се и бръкна в джоба на престилката си.

- Щях да забравя, това е за теб.

Пристъпи, подаде му сгъната на четири малка бележка. Очите му младежки се смееха, когато Зрящият хищно я сграбчи и глуповато се озърна към милосърдната сестра, която искрено се забавляваше.

- Абе стори ми се, че нещо те мъчи - промърмори приятелят му, очите му искряха. Отвори му вратата. - Звънни ми след седем. - И тихо я затвори зад гърба му.

Зрящият трескаво разгъна бележката и прочете: „Довечера ще си бъда вкъщи между осем и осем и половина.“ Лицето му просия, сгъна внимателно хартиятката, мушна я в джоба на дънките си.

- Печелившите числа от тотото ли видя? - подметна добродушно някакъв възрастен шегаджия.

- По-хубаво - отвърна му в същия маниер Зрящият, усмихна му се и тръгна за работа.

Изчака върху циферблата на точния си електронен часовник да се появи 20:00 и бързо набра номера ѝ, но тя не се обади. В осем и две минути пак опита и пак без резултат. В осем и четири тя пак не вдигна слушалката. Той задържа сигнала десет пъти с надеждата, че тя ще влезе в този момент, но явно не беше влязла. В осем и шест изчака петнадесет пъти, ала напразно. Отказваше да се притесни. Не допускаше никаква мисъл в главата си. В осем и осем още я нямаше. В осем и десет вдигна още на втория път.

- Здравей - поздрави я Зрящият.

- Здравсти. Извинявай, закъснях... Сигурно си звънял... Такава лудница!

Говореше задъхано, но ведро, спокойно и радостно. Той усещаше светлината в гласа ѝ, в дишането, в малките паузи на накъсаната ѝ реч.

- Имам много удобна слушалка - каза ѝ той. - Като те набера веднъж, после натискам само едно копче. Изчаквам търпеливо десет сигнала, броя до деветдесет, пак пробвам. Е, накрая държах по петнадесет сигнала, така че след това броях само до шестдесет.

Чу я как се смее.

- Тия десет минути отлетяха като миг. Набирах те само пет пъти, а времето мина толкова бързо и приятно.

- Значи, да не се чувствам виновна - обади се весело Незрящата.

- Разбира се! Напоследък много обичам да ти звъня.

Едва в този момент се усети, че ѝ говори на ти. И тя на него.

- Извинявай, говоря на ти. Не знам как стана.

- Така е по-добре - рече тя. - Иначе ми е някак неловко. Въпреки че би трябвало сега да ми е неловко.

- Чудесно. Вие младите по-лесно преминавате на ти.

- Ти стар ли си? - попита полека Незрящата.

- Да - потвърди веднага Зрящият.

Тя не намери какво да отвърне. Той също предпочете да помълчи.

- Как е майка ти?

Гласът ѝ вече звучеше по друг начин. Не можеше да определи точно какво се бе променило, но в тона ѝ сякаш имаше повече топлота, струеше някаква своеобразна близост, съпричастие.

- Благодаря, добре е. Утре ще си я закарам у тях. Операцията е минала съвсем нормално, скоро ще вижда прилично и с двете очи. Господ да благослови приятеля ми и златните ръце на колегата му.

- Кой я оперира? - поинтересува се Незрящата.

- Доктор Стефанов.

- Той е най-добрият там - съгласи се тя. - Радвам се за майка ти.

- Много мило. Ще ѝ предам.

- Какво ще ѝ предадеш? - сепна се тя, а той мигом усети тревогата ѝ.

- Че се радваш за нея - отговори. - Как едно младо красиво момиче се радва, че очите ѝ ще виждат по-добре. Младо красиво момиче, с което любимият ѝ син вече си приказва на ти. Уверен съм, че и тя като теб ще се зарадва.

- Винаги ли си такъв? - запита го внезапно жената, която се намираше някъде там далече в друга част на града и която той великолепно разбираше не само какво го пита, но и защо. Този път не бързаше да ѝ отговори.

- Не - произнесе. - Никога не съм бил такъв. От светлината е. И в момента я усещам. Светлината ти тече по жицата.

Измина цяла вечност.

- Каква светлина? - отзова се сподавено.

- Бяла, мека и топла. Изпълва ме с трепет и щастлива възбуда. Да, включително сексуална. Никога не съм изживявал такова състояние. Никога не съм изживявал нещо, което дори отдалечено да напомня това състояние.

Разказваше ѝ така, както би ѝ разправял какво вижда отсреща през прозореца си. Знаеше, че тя го слуша, макар да не долавяше даже дъха ѝ. Ала продължаваше да чувства светлината. Разказваше ѝ бавно, сдържано, стараше да включи цялото си самообладание. Разказваше ѝ така, че тогавашните му чувства да ѝ прозвучат логично, нормално, едва ли не делнично, но същевременно тя да улови онзи негов сладостен възторг и първичното, изконното му опиянение от странната им среща. До болка, до копнеж държеше тя да приеме светлината си като нещо естествено, което той просто има способността да различава, като нещо разбиращо се от само себе си, когато става дума за тях двамата, като нещо присъщо само и единствено на тях двамата. Тази светлина, тъкмо тази, нейната светлина, бе единствено тяхна, на двама им!

Спря наред дума.

- Светлината ти е тук, но не чувам дишането ти. Дишаш ли?

- Да.

- Струва ли ти се много налудничаво?

- Не - каза тя. - Малко е налудничаво.

- Пак добре.

- Съвсем малко - уточни тя.

- Още по-добре.

- И аз почувствах нещо тогава. - Усещаше колебанието ѝ, остави я сама да реши дали да продължи. - Когато дойде с майка си... Нещо особено, малко плашещо дори... - Засмя се, отпусна се: - Не съм предполагала обаче, че в твоите очи съм представлявала мощен прожектор.

- Не прожектор - поправи я той, мъчейки се да влезе в тона ѝ, - а топла, мека, жадувана светлина в мрака.

- После излезе на балкона да пушиш...

- Не пуша.

- Не пушиш ли? Не пуши ли тогава? Точно това се сетих сега, някак си като че ли те нямаше известно време...

- Господи! - изпусна Зрящият.

- Казах ли нещо? - притесни се пак и още повече Незрящата, светлината ѝ секна, изчезна буквално за миг.

- Не, не! Фактически - да! Тоест... - Той съвсем се обърка. - Май наистина ме нямаше за малко...

- Къде беше? - тихо се обади жената.

- Летях.

Понечи да ѝ обясни, но тя го прекъсна с най-логичния, най-човешкия, най-добронамерения въпрос, какъвто той би могъл да си представи в този момент:

- Какво ще правим?

- Не знам - каза ѝ истината Зрящият.

- Стана осем и двацет. След десет минути тръгвам. Трябват ми поне четири-пет да си взема дрехи. Нали разбираш?

- Да - продума той. - Мога ли...

- Можеш - пак го прекъсна Незрящата. - Сега живея при майка си... Гледам я... Няма нищо... Друго... Нямам и мобилен телефон... В момента... Можеш да питаш и още неща, но утре.

- Утре! - възкликна с такава детска радост, че го досмеша на самия себе си.

- Утре - усмихна се и тя отсреща. - Утре ще си освободя вечерта, каквото и да ми струва.

- А аз си помислих оде...

- Може да съм почти сляпа, но не съм глупава - рече съвсем сериозно тя.

- Боже мой, откъде ти хрумна! Искях да кажа...

- Нима допускаш, че съществува жена, която да е на моето място и да не прояви поне любопитство към ухажора си. Дори и да е почти сляпа.

Зрящият преглътна, успя да премълчи.

- Ти нали ме ухажваш?

- Да - продума той.

- Ето, виждаш ли! Аз обаче не проявявам само любопитство към ухажора си. Всичко е толкова странно и може би тъкмо заради това знам какво искам. За разлика от теб аз знам какво ще направя. Ще се опитам да разбера кой си. И откъде се появи. И защо спря по пътя си точно пред мен.

Той мълком слушаше ясения ѝ глас.

- Има една квартална кръчма до нас - предложи тя бързо. - Приятно е, пък и винаги се намират свободни места по ъглите. Ще хапнем, ще ми разкажеш как летиш, докато преглеждат очите на майка ти. Ако е интересно, аз черпя.

Даде му адреса.

- Ела в осем. Облечи се спортно, иначе ще те изгонят. Сервитьорът ми е приятел. Винаги е много любезен с мен. Често вечерям там, нямам време да готвя. А той ми реже пържолата на парченца. Предварително. И ми накъсва пилето... Чао.

- Аз ще черпя - извика Зрящият, но тя едва ли го чу, защото вече бе затворила.

На четиридесет и две години Зрящият чудесно съобразяваше, че хората попадат в положение като неговото веднъж в живота си. Или два пъти. Нека да са най-много три пъти. А някои няма да разберат за какво става дума. Никога не им се е случвало такова щастие. И няма да им се случи. Поне в този живот. Преди със сигурност им се е случвало. По-нататък най-вероятно пак ще им се случи. Ала сега, в настоящия им кратък живот - не.

Какво му гарантираше, че не е измежду тях, измежду нещастните?

Нищо не му гарантираше. Какво от това, че цял месец следваше неотстъпно интуицията си, доверяваше се на виденията си, не се съмняваше в истинността на прозренията си! Добре, може и само да му се е искало да вярва в способността на човека, значи - и в собствената си способност да прониква в самите дълбини на съществуването си, може би досега само си бе въобразявал, че вярва, но така или иначе от дълго време насам живееше с изградената през годините убеденост, че това е възможно.

А днес цялата му увереност бе изчезнала като мимолетен мираж. Самочувствието му се бе стопило като лятна утринна мъглица. Самоуважението му се бе скрило някъде на тъмно и изобщо не му напомняше за себе си. Нищо не бе сигурно. Нищо не бе категорично. Може би всичко беше илюзия. Може би бе една голяма вековна измама. Груба шега на фантазията. Гавра. Нямаше опора. Нямаше кого да попита, кого да послуша. Темелите, върху които лежеше преклонението му пред живота, се люлееха така, сякаш всеки момент ще рухнат.

Трепереше, тресеше се от нерви.

Точно така, нищо не му гарантираше, че последният месец беше реален, че е преживял всичко, което сега бушуваше в паметта му, че само след няколко часа ще седи в някакво квартално ресторантче с някаква абсолютно непозната му жена, на която ще разказва как лети от балкона на голямата болница, а тя ще възприема думите му, тона му, израза на очите му, опиянението му като своеобразна форма на ухаждане.

Не, такива неща в неговия живот не съществуваха. Такива неща ставаха в други животи, с други хора, в други реалности.

Мобилизира целия си разум, цялата мъдрост, която бе прочел, слушал, изстрадал. Разумът му, както обикновено отзивчив и надежден, търпеливо му нашепваше, че няма нищо случайно, че няма нищо необичайно, че няма нищо извън рамките на Божието величие и Божието

благоволение, че в края на краищата в живота му придобива жива плът период, ситуация, възможност, че се въплътява форма, за каквато винаги е копнял, макар и да не е съзнавал ясно и очертавал конкретно този си копнеж. Разумът радостно му нашепваше, че онова просто се е случило. Онова чудното, чудесното, странното, невероятното, изключителното, вълшебното. Беше се случило - изневиделица, за първи път и повече от сигурно - за последен. Трябваше да го приеме - и толкова.

Не можеше да го приеме за реалност. Сега не можеше. Цял месец можеше, а сега, когато то се оживотворяваше с взаимност - добре, нека да е само с наценки на взаимност, с плахо желание за взаимно разбиране, - днес вече не можеше да го приеме за реалност.

Беше го страх.

Боеше се и за нея, и за себе си. Нещо повече - бе стъписан, настръхнал, парализиран. Леденият страх за двамата им не пречеше обаче на съзнанието му да обхваща дълбочината, същността, целия размах на онова, което би могло да оживее помежду им. И го обземаше още по-голям уплах.

След час успя да се овладее и да подреди кошмарите си. Вече бе наясно, че се страхува от три съвсем конкретни въпроса. Формулира ги и се почувства по-добре. Реално ли е всичко това? Ако е - ще се справи ли? И какво означава да се справиш в такава ситуация?

Първият въпрос не го затрудняваше: не, не беше реално. Всичките му видения бяха негови измишльотини, игра на превъзбуденото му въображение, на желание, на похот дори. Досаждаше, притискаше, настъпваше грубо към една непозната, млада, красива жена, която имаше сериозен, тежък проблем, а той си позволяваше да я обърква, да я замайва. Приемаше копнежите си за действителност, репликите ѝ - за душевен отклик, добротата и възпитанието ѝ - за пориви на взаимност. Какво му ставаше? Полудяваше ли?

А светлината? А думите ѝ, че и тя е почувствала нещо? А желанието ѝ да разбере кой е? И защо да му е непозната? Той я познаваше! Великолепно, чисто усещаше, че я познава много по-добре от роднините, от колегите, даже от приятелите си!

Изостави първия въпрос. Бе каталясал от него. Мина на втория. Щеше ли да се справи, ако всичко около тази жена е реалност? Махна мислено с ръка: само Господ знаеше дали ще се справи! А какво все пак означаваше да се справи? Господ знаеше какво означава! Щеше да си покаже какво означава!

Поолекна му.

В късния следобед вече бе измислил нещо доста практично. Щеше ли да отиде в онзи ресторант в осем часа? Щеше. Щеше ли да се държи така, сякаш нищо не го притеснява? Щеше. Щеше ли поне да се опита срещата им да изглежда нормална, обикновена, като една от стотиците милиони срещи, чрез които хората по целия свят всекидневно общуват? Щеше. Щеше ли да потисне страха си? Щеше. Щеше ли да направи всичко, което зависи от него, и тя да не се страхува от себе си, от него, от тях, от обстоятелствата, от бъдещето? Щеше. Щеше ли да привнесе максимум реалност в причудливата им вечеря? Щеше. Е, защо трябваше тогава да се измъчва до ужас? В края на краищата само Господ знаеше какво ще излезе от тази магия!

А ако там нямаше никакъв ресторант, ако жената не се появеше, ако после пак не се обаждаше, а приятелят му и лекар на майка му заявеше, че никога не му е давал никакви телефони и адреси, тогава просто щеше да помоли един отзивчив и бърз колега да го свърже с най-добрия си приятел от детинство, който бе специализирал психиатрия в Европа. Психиатърът със сигурност щеше да помогне. А ако и той не успееше, Господ нали пазеше лудите!

След седем бе почти спокоен. От осем без петнадесет се заразхожда из квартала, а в осем бе пред бистрото. Видя Незрящата да стои отпред, облечена в сепъл работен костюм върху обувки на високи токчета, а косата ѝ бе пусната свободно по раменете. Изглеждаше му по-хубава от всякога.

Извърна се така рязко с полуслепите си очи, когато го усети да се появява иззад ъгъла, че сърцето му подскочи в гърлото и той мигом забрави следобедните си тревоги и бълнувания. Забрави дори да се запита какво ли означаваше мярналата му се мисъл, че е по-хубава „от всякога“.

- Мога ли аз да ти нарежа котлета?

Тя кимна. Минаваше девет.

- Как предпочиташ, на по-едри или по-ситни парченца?

- На по-ситни, моля.

Той прояви неподозирана от нея сръчност и изумителна бързина.

- Госпожице - сложи галантно чинията обратно пред нея.

Тя го гледаше слисана и същевременно очарована.

- Самотните мъже са много оправни в кухнята - усмихна ѝ се той.

Незрящата сведе болните си очи и започна тихо да се храни.

Зрящият я гледаше и си мислеше, че вече знае повече за нея, отколкото за колегата си, с когото работеха седем години в една и съща стая, онзи с приятеля психиатър. Липсваха подробностите за живота ѝ, липсваха дреболиите и датите, но я познаваше по-добре от всичките си близки и по-далечни братовчеди, взети накуп.

Ядеше внимателно, както ядат слепите.

И тя знаеше много за него. След малко повече от час трескаво споделяне и тя го познаваше много добре.

- Разкажи ми живота си - бе му предложила протичко почти веднага след като се настаниха на масичката за двама в ъгъла.

Зрящият ѝ го разказа. Отне му петнадесет минути, включително дългите паузи.

- Че ти си бил многоженец! - подхвърли Незрящата, когато той свърши.

Почти успя да докара в репликата ѝ да прозвучи мъничко кокетство. Той ясно усети, че тя няма да коментира грешките и провалите му, които бе споменал и които - поне според него - биха могли да бъдат коментирани надълго и нашироко.

- Да, аз съм женкар - отвърна Зрящият. - Женкар без деца, а отдавна и без жени. Дори без мимолетни връзки. Но деца мога да имам. Проверил съм.

- А жени не можеш ли? - вметна тя.

- Бог знае...

Бе ѝ разказал с няколко думи за първата си жена, с която се бе развел не защото нямаха деца, а защото не живееха добре. Невъзможността ѝ да роди свои деца само бе улеснила и ускорила раздялата им. Бе ѝ споделил и за втората си жена, с която нямаха официален брак, макар да

живяха доста години под един покрив, и която той напусна, понеже тя можеше, ала не искаше да ражда деца.

- Страдаш ли, че нямаш деца? - бе попитала Незрящата.

- Не - каза ѝ той какво чувства. - Просто бих искал да имам. Не зная какво е да имаш деца. Затова не страдам, че нямам.

- Аз съм на тридесет и две години - бе прошепнала тя.

Зрящият дълго се бе взирал в очите ѝ, бе изучавал красивото ѝ лице.

- Аз съм на четиридесет и две - напомни ѝ.

- Да, сметнах ги - рече тя. - Разкажи ми пак за светлината.

Вслуша се в гласа ѝ. Разбра, че го моли.

- Дълго е.

- Не, не е дълго. Разкажи ми пак какво усети, когато ме видя за първи път.

Той ѝ разправи какво е усетил. Разказа ѝ и как е летял над земята, понесен от светлината ѝ, за екстаза, за благоговението, което бе изживял, докато се носеше като волна птица.

Бе затворила очи, а той бързо бе гаврътнал до дъно за кураж първата си ракия.

- Пиеш ли? - бе проговорила Незрящата, без да отваря очи.

- Вече не. Малко. Рядко.

- Слава Богу! - бе въздъхнала тя с видимо облекчение.

- Много ли е трудно?

- Много. И думата не е тази. Има други думи - ужасно, кошмарно, нетърпимо, нечовешко, убийствено...

Все така държеше очите си затворени.

Ставаше дума за баща ѝ, когото вече бе погребала заради алкохола, и за майка ѝ, която редуваше редките проблясъци с мрачни, чудовищни, при това продължителни запои, които налагаха Незрящата да живее при нея, за да ѝ дава лекарствата и да крие бутилките.

После внезапно бе отворила очи и го бе погледнала със сияеща усмивка:

- Ако пиеш, можеш да се блъснеш някъде, както си летиш.

Той бе понечил да ѝ каже, че усмивката ѝ я прави да изглежда като вълшебница от приказките, която се е появила в живота му, за да ги направи честити: и него, Зрящия, и живота му. Ала отнякъде бе изникнал сервитьорът, бе донесъл втората му ракия с разни други неща, поръчаха му вечерята си, побелелият мъж - мил, любезен и особено внимателен към нея - бе подхвърлил, преди да хукне по задачите си, някаква трогателна реплика, която той не чу докрай, понеже тъкмо си мислеше, че добрият човек се бе появил съвсем навреме, иначе положително щеше да я притесни с откровенията си.

След това бяха говорили за друго, за трето.

А сега вечеряха мълком и без да крият, взаимно се радваха на присъствието си. Бяха минали седемдесет-осемдесет минути, откакто бяха седнали заедно. Цяла вечност.

- Как мина денят ти? - подметна тя по едно време.

Зрящият не я разбра веднага.

- На работа.

- Не съм работил - спомни си той какво е правил през деня.

- Нали каза, че си бил на работа?

- Бях, но не работих. - Прихна тихичко. - Цял ден се самоизучавах. Работих, но над себе си. Подготвих се. Ако съм поне малко адекватен, дължи се на старателната ми целодневна подготовка.

- Притесняваше ли се от мен?

И тя се забавляваше.

- Много.

- А сега?

- Вече не. Само малко.

- И аз не бях на себе си - призна му Незрящата.

- А сега? - върна ѝ въпроса.

- Вече не - върна му отговора. - Никак. Ти не ме притесняваш, ти успокояваш.

- Благодаря ти. Това е най-хубавото нещо, което бих искал да чуя в този момент.

- Как се взе в ръце? - поинтересува се тя. Бе изоставила вечерята си и следеше мимиката му. - Дойде напълно спокоен.

- С мишките на дядо ми и баба ми. Чувствах се като мишка в капан заради собствените си безпокойства. Оттам се сетих за мишките в къщата на дядо ми и баба ми. Отплеснах се да мисля за мишките, които толкова плашат хората и уж правят домовете им неуютни, от мишките и хората се сетих за Стайнбек, спомних си за неговите баба и дядо в „На изток от рая“, после пак за моите с техните мишки, които правеха дома им уютен, топъл, защитен... И които така весело се вписваха в блаженството на детството ми... Нали знаеш какви странни връзки правим, какви нелепи асоциации, но докато кръстосваме напред-назад по асоциациите си, съзнанието ни неусетно е намерило покой и утеха. Така стана и с мен.

Тя се пресегна и плахо погали дланта му с върха на пръстите си. Беше се напрегнала цялата, колебаеше се, видимо се измъчваше как да постъпи. Тръсна глава, отдръпна полека ръката си, която трепереше.

- Привличаш ме сексуално - произнесе сподавено.

По лицето ѝ премина спазъм, изопна го, след миг го отпусна. Явно ѝ олекна.

Зрящият така бе зяпнал, че тя глухо се засмя.

- Затвори си устата - пошепна му.

- Вече не съм спокоен - засмя се и той.

- Съжалявам.

- И не мога да обещаая, че ще успея пак да се взема в ръце.

Тя го погледна напълно сериозна.

- Потресох ли те?

- Не, не!

- Не си ли скандализиран?

- Не, не! Всичко обаче ми се разлюля отвътре.

- Владея страхотен лечебен масаж за отпускане на нервите, но с теб няма да стане.

- Защо?

- Ти ще се отпуснеш. А аз?

Той пак се канеше да ѝ отвърне нещо съкровено, а този път и нежно, интимно, но сервитьорът отново изникна изпод земята, огледа ги и попита как се чувстват.

- Допреди минута беше добре - поклати глава Незрящата.

- Какво се е случило в тази злокобна последна минута? - вдигна вежди възрастният мъж.

- Нищо, абсолютно нищо - намеси се бързо Зрящият. - Дори е още по-добре.

- И на мен така ми се струва - обърна се повече към Незрящата сервитьорът. - Много съм доволен, че тази вечер не се храниш сама.

- Аз съм по-доволен от вас - каза Зрящият.

- Знаете ли, чудесна двойка сте - извърна се към него келнерът и се взря дълго-дълго в очите му. Изчака го да настръхне целият - и от този глас, отключил нещо в сърцето на Зрящия, което поне в момента той не можеше да определи какво е, и от изразителността на втренчения поглед, и от странната застиналост на тези безкрайни мигове, отдръпнали се сякаш встрани от пътя на времето, - усмихна му се и едва-едва му кимна. Зрящият по-скоро усети, отколкото видя това незабележимо кимване, ала веднага рязко кимна и той. Не знаеше защо кимна. Нямахте обяснение защо го направи. Нямахте представа какво означава собственото му кимване. Нямахте идея какво се случва между него и този почти побелял, красив, сърдечен, неподправен, чудат човек. Но кимна.

- Имате ли нужда от нещо? - поинтересува се мъжът.

- Не - рече Зрящият.

- Освен един от друг - поправи го другият и изчезна.

- Не биваше да се изпускам - проговори веднага Незрящата. - Усещаш ли го, между нас легна нещо тежко, двусмислено. Преди четиринайсет години, лятото, тъкмо бях завършила гимназия, тогава ме сполетя за първи път. А тази вечер - за втори. - Разказваше тихо, замислено. Гледаше малко встрани от очите на Зрящия. - Бях още девствена. Помня, имаше олимпиада или футболно световно първенство, момчето бързаше да гледа нещо много специално, за него специално, а аз го гоних долу от плажа почти до входа на почивната станция горе и му съсках, че нищо няма да гледа, а ще спи с мен. Сега, моментално, ей тук на пясъка, ей там на тревата, ето тук под храстите! О, употребявах друга дума, не „спи“... А то ме измерваше отгоре надолу - беше хубаво, високо, едно представително такова момче - и ме предупреждаваше - пощуряла от няколкото целувки, грозна, противна, задъхана, с ония отвратителни очила на носа, - че ако пристъпя още една крачка към него, ще ме напердаши. И все повтаряше, че няма да ме... оная, другата дума... Така през сто метра. От плажа до станцията над шосето имаше поне километър. Беше късно вече,

сигурно минаваше десет часът и в тъмницата навсякъде ми се струваше, че мястото е подходящо да го изнася.

Зрящият се опита да я прекъсне, но тя му махна с ръка да мълчи.

- Накрая то отиде да си гледа мачовете или плуването. Не бях на себе си. Така ми се искаше някое момче да спи с мене най-после. А днес пак...

Зрящият отвори уста, но тя пак му направи знак.

- Знам, че едното няма нищо общо с другото. Много добре съзнавам, че всичко е свършено различно. Но някак си го свързах... Просто за втори път споделям с мъж сексуално желание, преди да имам сексуална връзка с него.

- Виждаш ли ме добре? - обади се Зрящият.

- Да, отблизо.

- Не съм хубав, не съм много висок, не съм и представителен един такъв.

Ухили се, но му личеше, че е страшно объркан.

- Можеш да имаш и пипон отзад на главата, и лишей по цялото тяло, и гърбица може да ти стърчи - пак ме привличаш.

- Ти също ме привличаш - каза Зрящият. - Много. Силно... Всякак...

Тя премести погледа си към очите му.

- Чувствам се омерзена от себе си - рече на пресекулки.

- Това пък защо? - почти проплака той.

- Усещах, че те привличам и като жена. Тъкмо затова обаче не биваше да се изпускам. Не знам защо, но теб все още те е страх от мен. Има нещо, което те смущава. Стъписан си, въпреки че външно се владееш.

- Така е - вметна той.

- И това не е от онази светлина. Не те е страх и от усещането ти, че си летял.

- Така е.

- Все пак не съжалявам, че ти споделих. Станалото - станало. Независимо колко грозно изглежда вероятно отстрани. Може би така е и по-добре, макар да се чувствам омерзена. Може би е по-добре да знаеш, че изпитвам желание към теб. Не искам да се страхуваш от мен. Усещам страха ти като пробождаване с нож...

- Какво! - извика неволно Зрящият.

- Точно така - закима Незрящата. - Като болезнено, ужасяващо пробождаване с нож. Страхът ти от мен ме пробожда като нож. Надявам се, вече няма да се страхуваш от жена, която те желае. И която най-откровено ти споделя интимните си пориви. Да, вече съм сигурна, че стана по-добре, дето се изтървах. Както се досещаш, нямам опит с мъжете. Спала съм с мъже, но нямам опит. Така или иначе, каквото и да е онова, което те плаши, предпочитам помежду ни да няма двусмисленост. Предпочитам да преодолеем опасенията ти с чистосърдечност... Слушаш ли ме?

- Да

- Е, мина ми.

Зрящият човъркаше нещо в чинията си, пръстите на лявата му ръка ситно барабаняха по покривката. Вдигна поглед, срещна очите ѝ.

- Знаеш ли, аз наистина те помня - довери ѝ повече с устни.

- Няма откъде - поклати глава тя.

- Има - поклати глава той.

- Грешаш.

- Напълно е възможно. Ала сърцето ми говори обратното.

- Бъркаш ме с някоя друга.

Каза го по инерция и веднага се усети.

- В моя живот няма други като теб - изрече гласно мисълта ѝ Зрящият.

- Откъде ме помниш? - промълви неуверено тя.

- От Халикарнас - отвърна уверено той.

- От Халикарнас?

- Мала Азия.

- Мала Азия! Къде точно?

- В днешна Турция.

- Никога не съм била в Турция.

- И аз.

- Стана пак интересно - отмести тя полупразната си чиния.

Ала той виждаше, че въобще не ѝ е толкова интересно, а ужасно притеснено.

- Халикарнас е съществувал в някогашна Мала Азия. Още отпреди Христа.

Незрящата неволно разтърка челото си.

- Помня те и от по-рано - продължи все така равно Зрящият. - От една пещера. През зимата. Гореше огън. Лежахме на кожи. Голи. Двамата.

Незрящата приглади косата си.

- Обичах те. И в Халикарнас, и в пещерата.

Незрящата застина.

- Не ме е страх от теб, страх ме е за теб. Страх ме е да не сторя нещо, което ще ти причини болка. Не можеш да си представиш какъв страх е това...

Незрящата се наведе напред, с жест го помоли да се наведе и той.

- Ти вярваш ли в тези неща?

- Да - каза Зрящият.

- Божичко! - изстена тя.

- А ти, ти вярваш ли?

- Не знам. Божичко, не знам!

- Не помага - отдръпна се назад Зрящият. - В тези неща ни оставя да се оправяме сами.

- Божичко, Халикарнас!

- Древна Кария.

- Затова ли ме дебнеше край болницата?

- Не, просто исках пак да те видя, да усетя пак светлината.

- Усети ли я? Защото аз те усетих.

- Знам. И бях щастлив. А Халикарнас дойде след това.

- Къде е този Халикарнас? Кога?

- Ако си представиш Мала Азия като правоъгълник, долу в левия ъгъл. Не мога да определя кога е било. Като че е много преди Александър Македонски.

- Кое е било?

- Любовта ни.

- Боже мили! Господи!

- Виж, съвсем не е сигурно, че си била ти. Може би се заблуждавам, може би дори си го измислям. Вероятно ме водят емоциите.

- Господи, а ако не те водят?

- В такъв случай те помня.

- Божичко! И как го правиш?

- Отпускам се. Понякога виждам образи, картини.

- Медитираш?

- Ако така се нарича жуменето ми. И тогава се появяват тези неща - като филми. Рядко... Много, много рядко...

- Божичко! Аз съм най-обикновена жена с болни очи! Имам медицинско образование. Разбирам от стави, изкълчени глезени, вдървени мускули... Разбирам от гимнастика, малко от бойни изкуства... Работя най-вече с ръцете си... Божичко, разкажи ми какво виждаш за нас!

Без да го съзнава, Незрящата склучи молитвено ръце. Приличаше на икона. Той я изпиваше с поглед, искаше му се този момент да продължи дълго, вечно, ала не можеше да я измъчва в очакване.

- Стана късно - отвърна. - Невъзможно е да ти разкажа всичко тук, а ти ще настояваш да чуеш всичко.

- Че как иначе! - възкликна тя.

- Утре ще ставам рано, ще пътувам чак до морето.

Незрящата посърна. Сега приличаше на молещо се малко дете, застинало в невидимата рамка на печална картина.

- Ще приемам машини. Правя сметка да остана две вечери, на третия ден ще се върна по светло. Каня те при мен. Ще си вземем нещо за хапване, ще ти разкажа всичко.

- Ще бъдеш капнал от умора - вметна тя.

- Насам ще кара повече колегата. Ще поспя. Ти ще можеш ли да се освободиш?

- Да. - Лицето ѝ изведнъж грейна. - Ей, тая работа с Халикарнас хич не се връзва с компютрите ти, с отвертките, поялниците и машинариите ти!

- Хич не се връзва - съгласи се той. - Затова и знаят двама души: ти и аз.

Лицето ѝ засия като огън.

- Че виждаш?

- Че жумя.

- Ей, честно да ти споделя, ако ме пързаяш, няма да ти се обидя. Дори и да ме баламосваш, че ти се привиждат разни неща, докато жумиш, пак е много мил начин да ме ухажваш. Особено пък жена в моето положение.

Очите ѝ горяха.

- Какво ти е положението? - попита Зрящият.

- Лошо - отговори Незрящата с блеснали очи.

- Щеше да е лошо, ако не бяхме се срещнали - каза ѝ той.

- Да не би да лекуваш очи? - попита тя.

- Може би двамата ще се справим - отговори ѝ Зрящият.

- Ей, много си мил - каза му Незрящата.

- Не мил, а щастлив - поправи я той. - Изключително, неземно щастлив. През цялата вечер блаженствах. Вероятно ти звучи много ухажорско, но така го чувствам.

Тя не успя да му отвърне нищо, защото се появи келнерът и им подаде сметката. Огледа ги, спря очи върху озареното ѝ лице.

- Защо ли на мен не ми се случваха повече такива вечери в живота! - подхвърли със закачлива благост, прибирайки парите.

Зрящият мълком го наблюдаваше и пак напразно се питаше какво ли отключва в сърцето му този гърлен глас.

А Незрящата - Бог знае защо - цялата се изчерви.

Когато се прибра същата нощ, Зрящият почти веднага се отказа да медитира. Бе пил алкохол; чувстваше се и превъзбуден, претоварен емоционално, преизпълнен с нови, живи, вибриращи впечатления. Мислите му препускаха, изобщо не успя да се съсредоточи, камо ли да получи някакво, макар и неясно видение.

Легна си, повъртя се в леглото, докато най-после намери формулата как да приеме в сърцето си всичко, струпало се напоследък върху главата му, заспа дълбоко.

Първата нощ в големия крайморски град прекара сам, понеже колегата му спа при роднини. Вечеря рано и набързо, качи се в тясната хотелска стая, дръпна пердетата, сложи си тампони в ушите, за да се изолира от уличната гълчава, и потъна в себе си.

Джунглата се появи скоро, омагьоса го, разтърси го, въздигна го, строполи го, опустоши го.

Когато дойде на себе си, приближаваше полунощ. Заспа едва на сутринта.

Втората нощ колегата му остана в хотела. Разказа му надълго и нашироко какви загубени хора са роднините му. Обсъдиха и последните дреболии, които двамата трябваше да свършат на сутринта, преди да поемат обратно към столицата. Джунглата не му излизаше от ума. Заспаха рано. Той се унасяше, когато изведнъж си помисли с облекчение, че като се събуди, джунглата ще си е все така в главата му. С цялата си опустошителна реалност. С цялата си упоителна, обнадеждаваща реалност.

Спа мъртвешки сън без сънища. Още преди да отвори очи в слънчевото утро, първото, което изплува в съзнанието му, бе джунглата с красивата туземка пред плетената колиба.

На връщане мълчеше и мислеше за Незрящата. Мъчеше се да обхване в ума си последния месец от живота си. Петстотинте километра му се сториха като хвърлей камък. А и нищо не можа да обхване. По-право - почти нищо.

След ресторанта Незрящата прекара дълга безсънна нощ, през която се опитваше да се убеди, че не е влюбена. Или по-скоро, че няма как да е влюбена в човек, когото все още не познава. На сутринта бе изнурена, а дълбок вътрешен глас ѝ нашепваше да се откаже да се самонаблюдава и самоанализира, а просто да изживее радостта си. Или разочарованието си. Или каквото там ѝ бе отредила съдбата.

А после през целия ден мислеше непрекъснато, единствено за него.

Тя живя много практично трите дни, в които той отсъстваше. Обади се на своя приятелка, която отдавна буквално я преследваше с пристрастеността си към някои стари и други съвсем модерни философски и религиозни възрения. Съобщи ѝ, че внезапно е изпитала неудържим порив да научи повече за прераждането на душите и за способността на човека да вижда свои стари животи. Приятелката така се зарадва на неудържимия порив - а поривът си беше самата света истина, - че тутакси заряза и дом, и семейство: младите жени стояха две вечери поред след работа в един много тих, много приличен интернетклуб, където едната четеше на другата мъдрости от най-различни сайтове, като трескаво обясняваше, коментираше, допълваше - целият този коктейл от стара мъдрост и припрени думи бе посипан и с неподправен възторг. Незрящата прие спокойно чутото за прераждането на душите. Нито бе толкова ново за нея, нито пък я безпокоеше с нещо. Смути я кои и какви хора - без чужда помощ! - успяваха да надникнат навътре и да видят себе си и околните си в предишни инкарнации. Бяха все хора, които никак не приличаха на инженери с изключителна компютърна, електронна и не знам каква си още машинарийна дарба. Или пък приличаха, но някак си другояче, не като него.

В главата ѝ заседна лоша мисъл. Онзи дълбок вътрешен глас обаче все ѝ натякваше да живее в радостта си, щом се чувства радостна. Битката между вътрешния глас и лошата мисъл продължаваше да кипи и на третия ден, когато тя предупреди майка си, че ще закъснее, но ще се прибере, за да спи и тази нощ при нея - за всеки случай. След работа отиде при фризьорката си, където той се обади на съвсем новия ѝ мобилен телефон, че се е прибрал, отговори на всички въпроси на любопитната добронамерена жена и изслуша с внимание съветите ѝ как да се държи този път с толкова милото „инженерче“ - част от съветите бяха наистина находчиви и умни, огледа се отблизо в огледалото, хареса се, остави обичайния бакшиш и помоли фризьорката да ѝ стиска палци.

- Цъфтиш като розова пъпка - похвали я жената.

Стана ѝ приятно. После веднага се появи лошата мисъл. След нея се обади вътрешният глас, за да ѝ напомни за радостта. Така и звънна на вратата му в седем и половина - объркана, красива, смутена, щастлива. Дори се чувстваше и малко виновна пред него.

Той ѝ отвори, хвана я за раменете, притегли я бавно и нежно я целуна по челото. Свали ръцете си, за да ѝ позволи да се отдръпне, но тя не го стори, а използва близостта им да разгледа лицето му. Стори ѝ се още по-хубав, но и някак по-събран, стихнал, цялостен. В израза на очите му се бе появило нещо ново, нещо решително, твърдо, даже малко отчаяно. А може би само така ѝ се струваше, но тази нотка на отчаяние, която прочете във взора му, преобърна нагласата ѝ за вечерта. Внезапно осъзна, че не би могла да крие от него, да се преструва пред него, че е недопустимо да го върши при неговата чистосърдечност и откритост към нея.

- Здравей - продума.

- Добре дошла у дома - отмести се той.

Тя влезе в хола. Върху масата нямаше нищо освен ваза с цветя.

- Великолепни са!

- Благодаря. И ти изглеждаш великолепно.

Той вдигна вазата към нея, за да вдъхне аромата на свежите рози. Тя пое дълбоко дъх, докосна с връхчето на пръста си една от пъпките.

- Седни - рече тихо и сама седна на дивана.

- Само да донеса нещо.

- Не, седни.

Зрящият се настани срещу нея на фотьойла.

- Липсваше ми - усмихна му се доверчиво Незрящата.

- И ти на мен. Цели шейсет и девет часа.

- Да, цели шейсет и девет часа... Бих искала веднага да ти разкажа какво правих през няколко от тези часове. Още сега, докато не съм се разколебала. - Тя попипа бухналата си коса, сетне склочи ръце в скута си. - Имам приятелка, много се интересува от карми, прераждания, минали животи, такива работи. Обадох ѝ се, вчера и оня ден ходихме в интернетклуб да ми чете от сайтовете. Научих много неща за хората, които притежават дарбата да виждат минали прераждания - и своите, и чужди. Дойде ми лоша мисъл... За теб...

Жената стисна ръцете си, пръстите ѝ здраво се преплетоха. Мъжът неспокойно я наблюдаваше.

- Не бих искала да те обидя. За нищо не света не бих искала да те огорча, но трябва да ти го кажа...
- Говореше все по-бързо. - Оценявам как постъпваш с мен. Оценявам как пристъпваш към мен. Виждам какъв човек си. Допускам, че не ти е леко, щом си вярваш, щом намираш основания да вярваш на... онези картини... Ох! Помислих си да не си... странен...

- Луд? - уточни Зрящият.

- Е, да, луд...

- Де да можех да зная! - засмя се искрено той, видимо успокоен.

- Държах да ти кажа какво ми мина през ума. Неведнъж. Отхвърлих го! Ей Богу! - Незрящата спонтанно се прекръсти. - Не те смятам за луд! Много те ценя! Убедена съм, че не си луд! Но нека знаеш каква гадна мисъл ми хрумна!

Тя вдигна глава и въздъхна облекчено.

- А и да си луд, много важно! - добави и прихна заедно с него.

- Мисълта ти не е гадна, съвсем нормална е - каза Зрящият през смях. - Току-що се сетих за един приятел. Препоръчвам ти неговия метод, ако пак се запиташ луд ли съм, или не съм. Той твърди - напълно правилно според мен, - че шансът Джордж Буш младши да му се обади по телефона е петдесет процента: или ще му се обади, или няма да му се обади. Мисля, че петдесет процента вероятност да не съм луд е много, ама много добър процент.

- Приятелят ти сигурно е умен и добър мъж като теб - отвърна весело Незрящата.

- Не, аз съм по-умен и по-добър - рече, все така смеейки се, Зрящият.

Тя обаче изведнъж стана сериозна, изправи се, заобиколи масата, обхвана лицето му с длани, извърна го към себе си и както бе седнал, го целуна нежно по челото точно по същия начин, по който той я бе целунал на вратата.

- А може пък аз да полудявам - пошепна пресипнало.

Не очакваше той да ѝ отговори. Пусна го бавно, едва отлепяйки меките връхчета на пръстите си от слепоочията му, и се върна на мястото си.

- Ще ида да донеса нещо за хапване - надигна се Зрящият.

- Да ти помогна?

- Не, седи си.

Не се забави. Опънаха покривка, наредиха предварително приготвените чинийки и прибори. Тя предпочете да пият вино, чукнаха се мълчаливо. Опитаха по нещичко от храната - пак мълчаливо. Тя се огледа, той ѝ подаде мълком хляб. Тя кимна без думи, захрупа вкусната препечена филийка.

- Направиха ми първата операция в Москва - заговори изведнъж без каквото и да е предисловие.
- Бях шестгодишна. Още от мъничка зад ретината на дясното ми око се образуваше някакво гнойно огнище. Тлееше непрекъснат възпалителен процес. Никой не знаеше от какво, така си било по рождение. Операцията не беше успешна.

Зрящият я слушаше, дълбоко изтегнат в креслото с чаша в ръка. Виното се клатушкаше, без да се разлива.

- В ресторанта ти казах, че имам три операции. Втората беше пак в Москва. Тъкмо бях навършила дванайсет години. Уж изчистиха огнището, но после пак се появи. Прехвърли се и на лявото око,

но в по-слаба форма. След десет години ме оперираха за трети път. Тук, у нас. Бях обнадеедена, пооправих се. Беше преди десет години. След няколко месеца обаче всичко тръгна по дяволите, дясното око замина, съвсем се зарази и лявото. С него виждам горе-долу, дясното е почти сляпо. Определиха ми инвалидност първа степен. Преди три месеца ме гледа консилиум за евентуална четвърта операция с някаква супермодерна техника. Пак тук, у нас. Отказаха се. Състоянието ми не позволявало. Поне в момента. Сега ходя на контролни прегледи. Скоро ще има пак консилиум. Може да ме пратят дори в Испания, там да ме оперират. Говориха за някакви страхотни възможности, но аз се насилих да не слушам много-много. Искаш ли подробности?

- Да - прокашля се Зрящият.

- Може би друг път - изпъна гръб Незрящата.

Пийна си вино, хапна малко и продължи в съвсем друга посока - пак така без никаква връзка:

- По едно време абсолютно се бях запуснала. Грозна, напълняла, с дебелите очила и двамата алкохолици вкъщи, при това пълна отличничка. И девственица. После се стегнах. Независимо какви бяха очите ми, без значение надявах ли се, или се отчайвах - приех да живея. Взах да тренирам, да правя специални гимнастики, да пазя диети. С една дума - погрижих се за външния си вид. Бях станала на двайсет. Кажеш-речи, тогава започнаха да ме забелязват и момчетата. Вече не бяха и момчета, а млади мъже. Съвзех се, твърдо реших да не се предавам. Тогава беше третата операция. После състоянието се влоши, но бях свикнала да се боря. Колкото повече ослепявах, толкова повече се грижех за себе си. Тялото ми стана хубаво, стегнато. Лицето ми се разкраси. Усмихвах се, колкото можех по-широко. Четях все още по малко. После научих брайловото писмо. Завърших медицински колеж. Пак с отличие. Ала вече не бях отличничка девственица, а само отличничка. Разбира се, това отдавна нямаше никакво значение за мен. Почнах работа. Ръцете ми са изкусни. Ръцете ми са много уважавани в средите, които имат нужда от изкусни ръце: инвалиди, прохождащи след инсулт или тежка операция, залежали се след продължително лечение, контузени спортисти, щастливци, на които най-после са свалили гипса след катастрофи... Да, ръцете ми са дар Божии. Улавям всеки трепет на тялото с ръцете си.

Зрящият потръпна, едва не разля вино върху панталоните си. Незрящата мигом го усети, млъкна. Продължи да се храни. Не докосна виното.

- За какво мислиш? - обади се по едно време, когато тишината ѝ стана непоносима.

- За теб, за ръцете ти. За едни горски ягоди...

- Горски ягоди? Какво общо имат горските ягоди с мен и ръцете ми?

- Не зная. Хрумна ми.

- Узряха ли вече горските ягоди?

- Скоро ще узреят. Тези бяха миналата година, през юли.

Той изпи виното си на един дъх.

- Е? - подкани го тя.

- Разхождах се из Стара планина. Често го правя събота и неделя. Попаднах под една борова гора на находище от горски ягоди. Ходил съм и друг път натам, но не бях ги забелязал. Жива душа не се отбива нататък. Не бяха нито много, нито малко. Точно колкото да се натъпчеш веднъж, да се наситиш. Тогава ми дойде наум нещо, записах си го... Взимам си листчета с мен и химикалка. Понякога си записвам разни неща, да не ги забравя... Опасах половината ягоди, а може и повече от половината. Останалите ги оставих. Та си записах, че съм постъпил правилно. Оставиш ли ягоди за този след теб, винаги се чувстваш част от цялото. Макар вероятността някой да се забие

в оная дива пустош да е равна на нула, пак се чувстваш част от цялото. А това чувство е по-сладко и от най-сладките горски ягоди.

- Може ли да ми дадеш да пипна едно такова листче - помоли изненадващо Незрящата.

- Тук са, зад теб - скочи пъргаво Зрящият.

- Зад мен ли са?

- Оттатък е кухнята - посочи той. - Друго няма.

- Аха.

Бръкна в едно от чекмеджетата на секцията, подаде ѝ най-горното квадратно листче. Тя го пое, погали го, сложи го на масата пред себе си, без дори да се опита да го прочете с по-малко болното си око.

- За едно обаче не си прав - погледна го с шеговито искрящи очи. - Приятелят ти би те поправил, че вероятността някой да доизяде останените от теб ягоди е петдесет процента.

Той явно не се беше сетил и плесна възторжено с ръце.

- Разбира се!

- Виждаш ли каква отличничка съм в теорията на вероятностите!

Гледаха се дълго, докато Зрящият не свали пръв очи.

- Обещах на майка ми, че ще се прибера и тази вечер. Искам да съм сигурна, че кризата окончателно е преминала. - Незрящата продължаваше да го гледа от упор. - Колкото и да отлагаме, няма да мръдна оттук, преди да ми разкажеш за онзи твой Халикарнас.

- Онзи наш Халикарнас - вметна той.

- Съгласна. Онзи наш - цели петдесет процента! - Халикарнас. Сипи вино и на двама ни, моля.

И Зрящият започна да ѝ разказва подробно за хубавото момиче от древна Кария с леко кривогледото ляво око, което кривогледство не разваляше възторженото впечатление, а правеше тези красиви очи още по-загадъчни и по-привлекателни. Лека-полека Незрящата научи за любовта на това момиче, което печелеше пари за баща си с платена скъпо и прескъпо проституция, към отбиващия се от време на време в Халикарнас пътуващ търговец. И за неговата любов към нея. Научи за изкусните ръце на проститутката, очакваща загадъчния знак от мъжете, с които се любеше, за ласкавите ръце на търговеца, даващи, а не само получаващи любов. Научи за последната им вълшебна нощ на възжеления и взаимна отдаденост; за гемията и напразното очакване на един влюбен мъж някъде преди две-три хилядолетия; за взаимното недоверие, което бе погубило любовта им.

Когато Зрящият свърши разказа си, който този път прозвуча някак различно и за самия него, Незрящата бе бледа като платно.

- И докато ни виждаше в Халикарнас, видя и онази пещера?

- Точно така.

- В очите на жената?

- Да.

- Какво стана с... мен? - попита Незрящата.

- Не знам - каза ѝ истината Зрящият.

- А с теб?

- Заминах и повече не стъпих там - отвърна ѝ той. - Ожених се, имах деца. Нормален живот. Преболедувах те. Преболедувах недоверието ти към мен. И моето към теб.

Тя улови моментното колебание в гласа му, но не му го показва с нищо.

- Сега разбираш защо толкова ме е страх...

- Това го разбирам. Не разбирам куп други неща, но ти ще ми ги обясниш.

- Стига да мога. Кажи.

Ала тя вече бе усетила огромната му умора.

- Изцеден си - погледна го нежно.

- Трудно се говори за такива неща.

- Цял ден си пътувал. - Изправи се рязко. - Я легни тук на дивана.

Зрящият видимо се сепна, целият застина. Тя го наблюдаваше над него, очите ѝ се смееха.

- Пак ли се уплаши? Нали ти казах, че ще спя при майка си.

Той направи такава мъченическа физиономия заради неадекватното си поведение, че тя се разсмя на глас.

- Много си смешен. - Приседна до него върху страничната облегалка на фотьойла. - Изпечен многоженец, а реагираш като пубертет. - Погали го плахо по лицето. - Кога пък успя да се обръснеш? - Премести ласкавата си длан на врата му. - Не ти ли се струва странно? - Стисна го леко. - Държим се като любовници, а не сме се докоснали.

- Одеве ме целуна по челото - продума той на пресекулки.

- И ти ме целуна на вратата, но тези целувки по челото не се броят.

- Нямам нищо против.

- Нали? - Взе галовно да масажира лявото му слепоочие с показалеца на дясната си ръка. - То си беше като поздрав заради старото познанство. Ако някой нашенски класик, от тия съвременните, с държавните награди, напише нещо за нас, ще започне с дълго въведение, където ще обясни, че влюбените се познават още от... Как се казваше онай строй?

- Първобитно-общинният, после е робовладелският.

- Именно. - Левият ѝ показалец замасажира нежно дясното му слепоочие. - Любовта им започва бурно през първобитно-общинния строй, продължава с драматични перипетии през робовладелския строй, когато заради класовата неосъзнатост на баща ѝ и алчната му господарска душа всичко се проваля. - Пръстите ѝ се мушнаха в косата му, заровиха се в нея. - За да разцъфне отново през двадесет и първи век... - забъбри тя по-тихо - като чудна петдесет-процентова фантастика... - Ръцете ѝ шареха по главата му, галеха я, прегръщаха я. - Ей, какво се вдърви? - почти шепнеше вече. - Аз да не съм ти някаква разгонена първобитно-общинна дивачка или оная разпътница от Халикарнас. Дори не съм кривогледа, само съм полусляпа. - Едва-едва докосна ухото му с устни. - Хей, отпусни се!

- Ти да не си мислиш, че не ме привличаш сексуално? - успя да произнесе Зрящият.

- Я лягай на дивана! - скочи тя, за да може той да се изправи. - Съблечи фланелката и лягай по корем!

Изкусните ѝ ръце ловко сграбчиха гърба му.

- Каква беше колата?

- Хубава - избоботи той отдолу.

- Хубава, ама плещите ти целите са схванати. Така, отпусни се, още се отпусни! Мисли за работата си... Мисли за хубавата кола, дето не ѝ пускате климатика, а карате на отворен прозорец... Мисли за бившите си тъщи... Не се смей. Така наболява ли те? Сега ще мине...

На сутринта Зрящият се събуди късно. Лежеше по гръб и бе завит с одеяло. Масата до главата му бе прибрана, а между уханните рози във вазата се мъдреше цял лист с големи, малко криви полупечатни букви: „Добро утро. Видях, че вратата се затваря автоматично, затова няма да те будя. Кълна се, по-податлив пациент не съм имала. Мога ли да те ползвам за демонстрации колко съм добра в ръцете? Благодаря, много си мил. Ако не си забравил, вече ще си спя у дома. (Докога ли?) Така че те каня утре вечер (за теб - тази вечер) да видиш къде живея не само отвън, а и отвътре. (Ще има ядене.) Обади ми се, като се събудиш и измиеш чиниите - на мивката са.

П.П. Избрах одеялото да подхожда на цвета на чорапите ти.“

Послесловът не само го доразсъни, но го и развесели. Усещаше тялото си младо и някак разкрепостено. През прозореца надничаше юнското слънце. Погледна часовника си, набра мобилния ѝ телефон. След като поприказваха и се посмяха, той полека подхвърли, че заради изкусните си ръце тя е изпуснала да чуе някои интересни неща за джунглата. И по-конкретно за джунглата по тихоокеанските острови.

Стана съвсем тихо.

- Не се майтапиш, нали? - попита го тя след дългата пауза.

- Ни най-малко - отвърна ѝ ясно той.

- Ще се прибера рано. Ела веднага след работа.

Всичко е някак на части, на малки парчета. Свързани малки парчета. Идва ми наум как да го обясня. Все едно гледаш филм с начало, цялостен сюжет и финал, но си взел кадри примерно през десет минути. Има връзка, разбираш какво става, кое след кое следва, само дето е разпокъсано. Не дразни обаче. Дори не забелязваш, че е така, докато гледаш. Не че не забелязваш - не го съобразяваш, че е накъсано.

Не знам какво прави там мъжът. Нямам представа как е попаднал. Сигурно е корабокрушение, а може и да обикаля по тия острови заради нещо. Нямам идея. Островът е малък, но живеят доста хора. Вероятно се намира храна - животни, плодове.

Мъжът е странен мелез. Прилича на сибиряк, на монголец, на китаец, на филипинец, на индонезиец, но не е жълт. Висок е, не са му дръпнати очите. Мургав е, ала не е нито негър, нито мулат или някакъв подобен тип. Не си спомням да съм виждал такъв тип лице. Върху лицето му често е изписана уплах. Страх го е, макар че местните не са людоеди.

Жената е черна, красива, не вижда добре. Личи ѝ как се напруга, за да вижда. Съвсем млада е. Предполагам, че още няма двацет години, а може и да е на шестнайсет. Когато не присвива очите си, приличат на огромните тихоокеански звезди. Зелени звезди, които с мъка следят всяка негова крачка, ако им се удаде възможност.

Мъжът говори нещо със старейшината на племето, което обитава острова. Трябва да е преди хиляда години. Нищо чудно да е и преди хиляда и петстотин. Говорят си на някакъв език, но повече с жестове. Пришълецът непрекъснато се хваща за сърцето, подскача, смее се като глупак, кланя се, пак бърбори нещо. Не разбирам какво си приказват. Старейшината е непроницаем, повече мълчи, не виждам какви жестове прави, за да проумея поне малко как реагира.

Мъжът изпитва страх. Не го е страх от туземците; в смисъл че могат да го изядат, да го убият, да го затворят или нещо такова. Страх го е от създалата се ситуация. Страх го е от себе си. Страх го е от нея. Страх го е от това, за което той моли старейшината, но въпреки страха го моли, защото страстта му е по-силна от страха.

Момичето, младата жена не само я е страх, а е ужасена. Не съм убеден, че напълно схваща какво става около нея и с нея. Ала сърцето ѝ я тегли необуздано, страховито към младия мъж, който толкова прилича и изобщо не прилича на хората, с която тя живее. Сърцето ѝ пърха, трепти, ще се пръсне от копнеж по него. Слабите ѝ очи го пият, но душата ѝ продължава да го жадува с непресекваща жажда. И се тресе от ужас. Никога никоя жена от нейното племе не е живяла с другоземец. Поне през последните двацет години. Или шестнайсет. Нито тук на острова, нито пък е заминавала на съседните острови или по-надалеч.

Да са минали не повече от три-четири дни, откакто той е тук. Вечер. Тя танцува полугола, както си ходи, край огъня, накладен по повод някакъв техен ритуал. Нищо друго не виждам от вечерта освен танца ѝ до огъня. Танцува само за него, а той не откъсва очи от тялото ѝ. Какво тяло... Мярват се няколко чифта очи на мъжете от племето ѝ. В погледите им се чете възхищение, желание, похот, ала и някаква преценка, пресметливост, своеобразна туземска практичност. Само я забелязвам, още не проумявам какво я предизвиква.

Мъжът спи на плажа в нещо като колибка от палмови листа. През деня е жегла, през нощта - задушно. Често вали, но за кратко. Изсипва се небето, секва. Океанът е спокоен, безбрежен, наситеносин рано сутрин и мастиленозелен късно вечер. Луната е почти пълна, а когато се скрие, звездите са повече от песъчинките на плажа. И по-едри. Обезумяващо красиво е, ако не си свикнал, но мъжът - чувствам го - отдавна е свикнал. Това не означава обаче, че е безразличен към красотата на Пасифика или както там се нарича на неговия език.

Мъжът спи неспокойно и знам, че я сънува, но не виждам сънищата му. Знам също, че сънищата му са еротични, подлуждащи и някак гневни. Поне засега не ми е ясно откъде идва този гняв. И изобщо гняв ли е. Може да е отчаяние. Или настървена агресивност. Или просто липса на смирение пред обстоятелствата.

Наблюдавам я пред колибата, където живее заедно с многолюдното си семейство. Търси явно нещо дребно, опипва покрай стената, тоест покрай сплетените пръти и клони. Намира го, но не мога да определя какво е. Има ли значение? Ето го и него. Притеснен, напрегнат, с една такава болезнена усмивка на лицето. Носи ѝ приказно красиви камъчета, няколко изваяни от Господ раковини - огромни, съвършени. Тя ги доближава до очите си, радва се като дете. И пак страхът, ужасът в очите ѝ малко по-късно. Той вижда и страха, и ужаса. Болезнената усмивка се изкривява от собствения му страх.

Да, корабокрушенец е. Или поне е дошъл на острова по принуда, понеже забелязвам тамошните мъже да му поправят сала. Ако това е сал. И той е там, работи, направлява, ръководи. С какво ли им се отплаща? Все пак по-скоро е донесъл нещо, от което имат нужда, а те му се отблагодаряват, като му постягат сала, с който той си изкарва хляба. Така го усещам вече. В такъв случай как не я е съзрял по-рано? А може би не е идвал насам с години, докато тя бързо е станала жена.

Любят се на плажа. Не чувам никакъв звук, почти не виждам телата им в тъмното. Вълните са мънички, тихи, заслушани. Отгоре - милиарди звезди. И те двамата отдолу, преплетени в буйна,

дива, отчаяна страст. След минута мракът ги скрива напълно, но знам, че са там, върху късчето тяхна земя наскриване необятния океан.

Наблюдавам някак по-отвисоко, отдалеч, отгоре, отвесно отгоре сякаш. Не успявам да различа лицата им, израза на очите им. Нищо. Усещам обаче чувствата им като невероятно чисто, ясно, недвусмислено излъчване. Искан да кажа, че е невъзможно да тълкувам двойко това излъчване. И двамата излъчват още по-голям страх от споходилото ги чувство. И от последствията на споходилото ги чувство. Скептичен съм, че са способни да открият и назоват причините за страха си. Просто ги е страх един от друг - тези захвърлени сред необозримата водна шир мънички, неукрепнали, тръпнещи светли души.

Като че ли е още на следващия ден. Виждам ги идеално, съвсем отблизо. Тя гледа океана, права, стройна, обезумяващо красива. По-точно гледа към океана, защото не е присвила очи. Салът му е малко встрани, вълните са се изгърбили, разпенили са се, но не са опасни. Зная за какво си мисли черното момиче: че няма сили да победи страха си и да тръгне с него. Макар че вече едва ли не ѝ налагат да тръгне с него. А той е на противоположния край на острова. Седи сам, гледа надалеч в белите върхари на вълните, скача, ходи, пак се свлича на пясъка, постоянно се хваща за главата, плиска лицето си със солената вода, ритва разбиващите се в нозете му талози, страда. Зная за какво мисли младият мъж: че няма сили да победи страха си от бъдещия им живот. Макар че никой не му го налага този живот.

Оттук нататък всичко се развива много бързо. Той е мъж все пак и е решил да не се поддава на някаква си уплаха. Пак са на плажа до временната му палмова колибка. И пак се любят. Чувам ги как стенат, хъркат, бърборят неразбираеми един за друг слова. Отпускат се сломени един до друг, той приказва, постоянно жестикулира, моли я да тръгне с него, обяснява ѝ, че не е толкова далече, че не е опасно, че ще се грижи за нея, че близките му ще я обичат като своя дъщеря, сестра, сродница, че е луд по нея, че я иска, че ще се погуби без нея. Абсолютно съм сигурен, че тя разбира всичко и в думите му, и в жестовите му. Хвърля се върху нея, пак се любят. Тя се люби диво, пламенно, бясно. И същевременно нежно, омагьосващо нежно. Ала и в огнените му ласки, и във вихрената му страст тя усеща страха му от бъдещия им живот, неувереността му в собствените му молби и клетви, боязънта му, зле прикрита зад упорството и отчаянието. И неговият страх подклажда още повече нейния страх. Не, няма щастие в тяхната толкова странна и толкова често срещана по Божия свят любов.

Слънчевото утро на последния му ден на острова. Тя не знае, че е последният му ден на острова. Забелязвам как по-младите мъже от племето го поглеждат от време на време. Не им е приятно, че той спи с нея, но не го и закачат. Не им допада какво става - виждам го в израза на тъмните им очи, - но не различавам ревност, още повече завист. За тях тя е непълноценна с болните си очи.

Салът е готов. Океанът е спокоен. Младият мъж отива при старейшината и там научава, че и тя е била при стареца, но за да го моли да я оставят на острова. Пришълецът е объркан. Искан да помоли да я вземе със себе си. Направил е този избор в края на краищата. Избрал е да опита, избрал е да се пребори със себе си и страховете си, да се пребори за любовта си. Повярвал е, че само любовта, неговата любов би могла да призове светлината в очите ѝ. Искан, жадува да върне светлината в очите ѝ чрез любовта си. Старейшината му обяснява на причудливия им полуезик-полуръкомахане, че баща ѝ и майка ѝ също нямат нищо против чуждоземецът да я отведе далеч от тях. Родила се е здрава, но през последните само няколко години зрението ѝ бързо се е влошило и ги е страх, че ако ослепее напълно, ще им бъде в тежест, понеже имат още дузина малки деца. А никой от мъжете на племето не я иска с тези ѝ белязани от злите духове очи. Толкова разбирам от дългата им беседа, ако мога да се изразя така.

Нещо се е пречупило за тия часове у него, защото досега не е бил такъв. Крачи смело, решително, непоколебимо. Пред колибата на баща ѝ прави изразителен жест, онзи се усмихва, махва му да почака, влиза вътре. И тогава започва нещо невъобразимо. Момичето се дере, пици, дърпа се,

гърчи се по земята, докато баща ѝ и братята ѝ я влачат към пришълеца, лицето ѝ е изкривено от болка, унижение, кошмар. Младият мъж гледа неподвижен, замрял в някакъв паракосмически транс, в някакъв извечен унес, мъчи се да си припомни нещо през тъмата на вековете, сърцето му стене от потрес и жалост... Прави жест, властен, неоспорим, повелителен жест веднага да спрат, пристъпва към полуприпадналата си любима, пада на колене, погалва я едва-едва по обляното в ужасени сълзи красиво лице, целува я по болните Бог знае защо очи, изправя се и си тръгва.

И това е всичко.

- Нищичко друго ли? - пошепна с надежда Незрящата.

- Това е всичко за нас двамата преди хиляда години.

- Вярвам ти - каза Незрящата.

Той ѝ благодари само с очи. Бе напълно изцеден. Едва се сдържаше да не изпълне крака под масичката, да се излегне в удобното ѝ кресло и мигом да заспи.

- За първи път ми е. Започна, след като те видях. - Провлачваше думите, сякаш ги теглеше насила в съзнанието си. - И по-рано съм виждал разни картини. Никога обаче не съм ги свързвал с друг човек, само със себе си. Никога не съм виждал нещо за мен и друг човек и да чувствам, че е вярно. Да чувствам и почти със сигурност да знам, че е вярно... Почти съм сигурен, че е вярно... Светлината, която струи от теб, ми дава сигурност... Тя ми е свидетелството... Тя ми е свидетелят...

- И ти излъчваш светлина - рече изведнъж тя.

- Излъчвам я - отзова се морно той. - Споделям светлината си с теб. Имам нужда да споделям с теб не само виденията, но и живота си. Ако направиш глупавия избор да ме изслушваш още няколко месеца, ще успея да доосмисля живота си. Ще се доизлекувам от болките си, като ти разказвам всички глупости, които съм вършил и върша... Ще се самоопознавам отново и отново... И да не го направя гласно, за мен това ще е спасение и благослов... Като знам, че мога да го направя... Ти ще си спасение и благослов...

- Заспиваш - вметна загрижено Незрящата.

- Заспивам - измърка той.

- Значи, страх...

Тя се изправи.

- Да, страх - проследи я мъчително той с очи.

- Първо недоверие, после страх.

- Има логика.

- Недоверие и страх с интервал от стотици години.

- Да. И в този интервал от стотици години... А може би хилядолетие... Вероятно е имало и друго, което никога няма да видя...

Наблюдаваше я как тършува нещо из стенния шкаф в коридора.

- Ще ти е удобно ли да ти постеля на канапето? - попита тихо тя.

- Да, моля - отвърна той. - И по-бързо. Моля.

Незрящата се усмихна в щастието си, но той вече бе затворил очи.

3.

На сутринта знаеше къде е, преди да отвори очите си. Събуди се с мисълта, че спи при нея. Е, не при нея, но у дома ѝ. Нарочно лежеше така със затворени очи. Отлагаше момента да види оставила ли му е бележка до главата. Удължаваше надеждата си, че пак му е оставила някакво мило съобщение. Сигурно бе късно, понеже се чувстваше бодър, отпочинал, а и тя излизаше рано. Трябва да беше късно.

После чу изтракване откъм кухнята, след миг стъпките ѝ зашариха зад стената. Зрящият скочи, седна на дивана, огледа се. Бе спал с дрехите си — дънки, риза с къси ръкави, чорапи. Всичко в тясното холче бе прибрано, подредено; завесите плътно спуснати, за да не му пречи светлината. Минаваше осем часът. Почти не помнеше последните минути снощи. Едва се довлече до банята, изми си зъбите с показалец, дотътри се обратно до канапето, строполи се на възглавницата и като че ли не усети кога тя го зави с тънкото меко покривало. Или пък бе усетил топлите ѝ длани, докато нагласяваше удобно възглавницата под бузата му? А може би беше сънувал дланите ѝ?

Незрящата долови как полека отваря вратата. Надникна в коридора, пожела му утрото му да е добро.

— Добро утро — отвърна ѝ Зрящият. — Не закъсня ли за работа?

— Обадох се, че ще ида по-късно.

— Бе много невъзпитано от моя страна. Трябваше да си тръгна много по-рано... Напоследък заспивам като бебе.

— Напоследък заспиваш като уморен мъж.

— А ти все ме завиваш.

— Ела после в кухнята — каза тя.

Усмихна ѝ се с благодарност и се вмъкна в банята.

Беше му направила палачинки — още топли, сипа му и току-що сварено кафе. „Господи, колко си милостив към мен, грешника!“ — възкликна той полушеговито-полусериозно, прекръсти се, докосна я нежно по лакътя и изяде три палачинки за една минута. Тя го гледаше от упор — както обикновено, — очите ѝ бяха замислени, дори малко тъжни.

— Страхотни са — похвали я той, налапал четвъртата палачинка.

— Откога се познаваме? — попита го изневиделица тя.

Той пийна кафе.

— От милион години — рече весело, ала очите ѝ продължаваха да бъдат замислени и малко тъжни сякаш.

— Сега откога се познаваме?

— От оня път, от болницата — отговори смирено той.

— Да де! Кога беше!

Зрящият погледна часовника си.

— Преди тридесет и шест дни без два часа.

— Вече не е малко.

— Какво имаш предвид?

— Нищо — вдигна тя рамене. — Има още една палачинка.

— Дай ми я.

Пресегна се, подаде му я.

— Обичам палачинки — млясна Зрящият, опитвайки се да върне шеговития тон.

— Виждам — рече Незрящата.

Думата отключи нещо у нея, разбута я.

— Виждам те — повтори и отиде да се облича за работа.

На вратата той я прегърна, притисна я до себе си. За първи път я докосваше така, за първи път я усещаше толкова близо до себе си. Чуваше как бие сърцето ѝ, докато леко галеше косите ѝ. Изчака я да си вземе от закачалката бялото бастунче за слепи, да заключи, хвана я за ръката и бавно заслизаха към колата му. Преди да я настани до себе си, леко я задържа, пое си дъх.

— Оправяш се навсякъде сама, нали? — попита я ласкаво.

— Разбира се! — не го разбра тя.

— Може би ще ти прозвучи глупаво, но ми е любопитно защо братовчедка ти идва с теб в клиниката.

— А, това ли! — засмя се тя, приведе се и хвърли бастунчето на задната седалка. — Много е просто, обича ме. — Потупа го едва-едва по бузата, той усети жеста ѝ като милувка. — Настоява да идва с мен, за да не съм сама. За кураж.

— Дали ще има нещо против да те съпровождаме двама? — Не я докосна, докато тя сядаше отпред. — За двоен кураж.

— Предполагам, че няма да е против — погледна го тя отдолу нагоре.

— Попитай я, моля — каза той.

Изчака я сама да затвори вратата си, заобиколи отзад, тръшна се зад волана, извърна се надясно, срещна очите ѝ. Тя приближи лицето си може би със сантиметър, но той не я целуна. Хрумна му да ѝ подхвърли закачливо, че за разлика от гемиите и саловете колите явно са ѝ присърце, ала не го стори. Да бе произнесъл думите с цялата топлина на душата си, пак щяха да прозвучат неуместно и едва ли не обвинително. Нищо не правеше, само я гледаше. Когато тя се облегна удобно и затвори очи, завъртя ключа и мълком я закара до работата ѝ. Тя също не наруши нито със звук тишината.

— Двигателят ти е много добре регулиран — рече, слизайки на паркинга пред болницата си.

— Пази се — отвърна Зрящият.

— Ти също.

Тя тръгна пъргаво към входа в същия момент, когато той даде на заден ход и отфуча към своя офис.

Зрящият чака Незрящата да му се обади до единадесет часа вечерта. После се опита да медитира, но развълнуваните му мисли не му позволиха да се отпусне. Заспа трудно, няколко пъти се буди и всеки път в просънницата си се чувстваше самотен и изнурен от някакво необяснимо напрежение.

Незрящата чака Зрящият да ѝ се обади до полунощ. Слуша радио, поплака съвсем за кратко, макар че час преди това се зарече да устиска и да не се размеква. Съзнаваше, че няма никакви причини да плаче, но все пак похълца малко и отиде пред огледалото да си оправи лицето. Гледаше ту него, ту невиждащо към телефона, сетне заряза телефона и взе да изучава милиметър по милиметър челото, скулите, брадичката, шията си. Намери ги за отвратителни, занемарени, почти сбръчкани вече тук-там. Заспа като пребита. Събуди се рано с чувството за самота и обзета от абсолютно неоснователно отчаяние.

Зрящият знаеше, че тя тръгва за работа в осем без петнадесет, затова ѝ се обади в осем без двадесет и пет.

— Защо не ми звънна вчера? — веднага изтърси тя, щом чу гласа му; и моментално се ядоса на себе си, че така глупашки бе изтърсила каквото ѝ е на ума.

Той ѝ отвърна, че е искал да провери колко ще издържи, без да говори с нея. Похвали ѝ се, че е доволен от себе си, дето е изтърпял почти цяло денонощие.

Звучеше бодро, ала малко сковано.

— Ти тестове ли си правиш? — попита сухо Незрящата, защото моментално се бе ядосала и на него.

Зрящият ѝ отговори, че не си прави тестове, а смята, че е нахлул доста безцеремонно в живота ѝ. И би искал да е сигурен, че не я притиска по какъвто и да е начин с присъствието си.

— Знаеш ли за какво си мисля? — попита, докато тя продължаваше да мълчи.

— Не — вметна тя още по-сухо.

— За палачинки.

Тя изпुфка в слушалката.

— Можеше да ми се обадиш — рече много тихо.

Той не ѝ каза, че и тя е можела да му се обади, но Незрящата начаса усети, че си го е помислил.

— Аз съм полусляпа тридесет и две годишна жена с милиард и седемстотин милиона комплекса — произнесе натъртено. — Никога не го забравяй!

— Няма да го забравя — отзова се послушно той.

— Впрочем... Комплексите ми са милиард и осемстотин милиона — уточни тя. — Отскоро доста се увеличиха заради някои стари грехове...

Той пропусна мълком хапливата реплика.

— Е, палачинките ми ги бива — добави тя. Изчака, но той не проговори. — Снощи плаках — събщи му полугласно.

Чу го как преглътна. Отвърна утвърдително на поканата му да я вземе от тях след работа, уточниха се за часа, пожелаха си хубав ден, тя затвори и едва се сдържа пак да не заплаче.

Мина цяла седмица, през която нямаше вечер да не са заедно. Слушаха музика при нея или при него или той ѝ четеше, разхождаха се из парковете, седяха дълго по кафенетата, ходиха веднъж на гости, два пъти се качиха в планината. Дните станаха съвсем дълги, стъмваше се късно. Наближаваше денят на лятното слънцестоене, скоро щеше да дойде същинското лято. Опознаваха се в топлите юнски вечери и нощи. Всеки спеше в дома си. Зрящият се връщаше с такси или с колата си; преди това я изпращаше, целуваше я нежно по челото, пожелаваше ѝ нощта ѝ да е лека и се прибираще в своята гарсонiera. Никога не поиска с жест или думи нещо повече от нежната целувка по челото. Нито пък Незрящата му даде повод да си помисли, че тя би искала от него нещо друго, освен да следва разума и сърцето си.

През цялото време и двамата продължаваха да усещат огромното си взаимно сексуално влечение. Особено когато бяха в гарсонieraта му. Не си споделяха какво изпитват. Слушаха великолепната музика, която той обичаше, и докато царете на блуса разказваха своите си истории, една късна вечер преди полунощ той пък ѝ разказа историята на малкото си апартаментче. С никого не бе споделял как бе станало негова собственост, как бездетната му пралеля, малко преди да навърши деветдесет години, го извика, съобщи му безапелационно какво е решила и го накара буквално за броени седмици да премине през всички бюрократични процедури, за да стане накрая гарсонieraта негова. Тя продължи да си живее в нея още почти година, навърши юбилея си, след което умря за няколко бързи и мъчителни месеца. Той се премести в апартамента си, като все си мислеше дали е постъпил правилно, като не ѝ довери, че решението ѝ да го направи свой наследник се е случило точно в периода, когато бе събрал достатъчно пари и се канеше да си купи жилище с помощта и на малък изгоден кредит, който негов приятел банкер му бе уредил. Бе преценил, че пралеля му, която го обичаше като собствен внук, съвсем скоро ще разбере как стоят нещата. Така трябва и да се бе случило, когато тя умря преди две години.

— Сигурно горе е оценила, че не си ѝ развалил удоволствието — бе заявила весело Незрящата.

— Леля ми бе жена от стария доисторически ледников период. — бе отвърнал Зрящият бавно, назидателно, с широка усмивка. — Леля ми бе жена, която умееше да оценява мъжете, притежаващи такта да спестяват на дамите разочарованието от невъзможността да се насладят докрай на щедрите си жестове.

— Ех че го завъртя! Разбирам защо те е обичала толкова.

— О, да, разбираемо е! — бе разперил той ръце като цирков клоун и ѝ се бе поклонил, докато Би Би Кинг и Ерик Клептън чародействаха с китарите си.

— Мога ли да видя снимка на пралеля ти? — бе помолила тя.

— Веднага.

Бе се взирала дълго в снимката, държейки я съвсем близо пред очите си.

— Доисторическа красавица — бе промълвила замислено.

— Дума да няма.

— Ти ли си бебето?

— Аз.

— Хубаво бебе.

— Всички бебета са хубави — бе казал той, докато Ван Морисън изливаше сърцето си в юнската нощ.

Изкараха чудесно гости при братовчедка ѝ. Тя се оказа сърцата жена с непоколебим, категоричен, отдавна циментиран възглед за мерзката природа на мъжете, чиято съвкупност на Земята формираше най-многобройната и страховита банда негодници във Вселената. Живееше сама с двете си току-що попораснали деца, борещи се с първите класове на училището, ходеше и по цял ден на работа, ала се оправяше с Божията помощ и тази на майка си. Говориха си за Ерик Клептън и Марк Нопфлър, за книги и филми, за дивотиите в работата им и за мерзката природа на всички (без изключение!) мъже, възползващи се във всички (без изключение!) случаи от доверчивата природа на жените. И особено от онези клетнички, които са малко или повече безпомощни в едно или друго отношение.

Той искрено се забавляваше с откровените ѝ грубовати подмятания, които тя смяташе за тънки намеци, чийто отклик у него внимателно следеше по израза на усмихнатите му очи.

На вратата ѝ благодари за изключително вкусната вечеря, каквато — подчерта — не бе хапвал през последните години; то си беше и самата истина, понеже домакинята им бе невероятна готвачка и го демонстрира. А тя го гледаше наполовина изпитателно, наполовина с радостно удоволствие и видимо се чудеше дали да се довери (като изключение!) поне за милия комплимент на тая лъжлива пасмина мъжете.

— Какво ще ѝ кажеш, като те попита как съм в леглото? — пошепна в ухото на Незрящата, докато я изпращаше с такси към дома ѝ.

— Ще трябва да излъжа — продума тя след кратка пауза.

— Моля те, направи ми услуга. — Стараеше се да звучи колкото се може по-сериозно, но не му се удаваше. — Като така и така ще лъжеш, праметни я, че съм страхотен.

— Щом така и така ще лъжа — промълви уклончиво тя.

— Благодаря ти — докосна той с устни ухото ѝ. — Ще ми се да я зарадваме. Понеже ако изобщо допуска от такава сган като мъжете нещо добро или по-скоро полезно, то ще да е само в това отношение.

— Щом ти се ще да я зарадваме — рече по-високо тя и притисна ухото си в устните му.

Измислиха си игра за лъженето. В града я лъжеше, а когато се качиха два пъти в планината, ѝ казваше истината.

В града сядаха на някоя пейка малко встрани от уличната бъркотия и той започваше да ѝ разправя какво вижда в момента пред очите си. Рисуваше ѝ подробно тихото градче, където са се отбили да отдъхнат от пътя си, красивата катедрала на площадчето с накачалите по нея гълъби, описваше ѝ хванатите за ръце седемдесетгодишни двойки, които влизат да се помолят Богу, дечицата, които си играят отпред, караше я да се наслади на едва доловимото жужене на пчелите в храстите зад гърба им.

— Не чувам! — смееше се тя и игриво се правеше, че вика. — Какво каза? Колите ми пречат!

Зрящият не ѝ обръщаше внимание и продължаваше да се възхищава на огромните вековни дъбове над реката, на девойката, притичваща с грейнало лице между магазинчето за сувенири и сводестия мост, за замисления старец на скамейката отсреща, който чертаеше по земята с бастуна си странни фигури, следващи странните криволици на спомените му.

— Така се радвам, че спряхме точно тук! — много по-късно възкликваше най-сериозно Незрящата. — Фантастично е! Толкова е красиво, спокойно, толкова е вдъхновяващо! Само няма ли да закъснеем за Баден-Баден?

— Че ние бяхме в Баден-Баден! — поглеждаше я недоумяващо Зрящият.

— Боже, колко съм зле с географията! — поглеждаше го безпомощно, но и малко кокетно тя. — Всъщност къде сме?

— На три крачки от Гармиш-Партенкирхен — отвърщаше ѝ той пунктуално. — Разглеждаме, влизаме в Австрия, минаваме през Инсбрук, после пресичаме границата с Италия и все през Долomitите — това е част от Алпите — ще кацнем в Кортина д'Ампецо.

— А къде ще спим? — интересуваше се тя.

— Където ти хареса — отговаряше той.

Зрящият усещаше, че ѝ харесва да си играят така, макар че понякога ѝ ставаше тъжно. Преодоляваше го обаче бързо, защото явно се забавляваше да слуша фантазиите му и да следи обратите на приумиците му. Понякога спонтанно стискаше ръката му и той разбираше, че е докоснал нещо у нея, което е отворено, тръпнещо, жадуващо за съпричастие. Все още не знаеше съвсем добре какво е то, но се досещаше.

Два пъти я качи с колата си на планината, където не я лъжеше, а ѝ предаваше най-подробно всичко, на което се любуваха очите му. Юни бе в разгара си и Зрящият просто не смогваше да ѝ опише цялата великолепна красота наоколо им. Подбираше места, откъдето градът не се виждаше, а се разгръщаше панорама към горите, върховете, към ширналите се неокосени ливади с висока трева; знаеше такива места, където рядко минаваха хора. Седяха половин, един час, преместваха се. Водеше я за ръка. Дланта ѝ бе мека, топла, доверчива. Като светлината ѝ.

Лягаха на земята, той гледаше нагоре към небето, а тя се сгушваше притихнало до него със затворени очи. Единият ден духаше вятър и облаците се гонеха току над главите им. Зрящият се заинтригува, взе да следи по-внимателно вълнуващата картина. Започна да ѝ разказва някак от само себе си. Чувстваше се като репортер, който предава на живо от мястото на събитието. Сякаш бе усетил, че зад детински простичкото „събитие“ скоро ще види нещо, което ще е важно и за двамата им, че тя трябва да знае, има правото да знае какво става в момента точно над тях. Бял облак, който му напомняше хищно, диво, грозно куче, или пък приличаше може би на вълк, който, хиена; та това настръхнало страшилище преследваше със зинала паст две мънички облачета — като птички, като зайчета, като нещо безпомощно и бяло: две мънички пухчета с като че предопределена съдба. Разстоянието между преследвача и жертвите не намаляваше обаче; и той, и те се движеха заради вятъра много бързо на фона на синьото чисто небе — дълбоко и някак близко небе, както често се случва през юни, — след което просто за минутка двете къделки се стопиха и звярът остана без плячка. Продължи да гони, но пред него нямаше нищо. Да, къделките се самоунищожиха, а звярът — той какво щеше да прави? Раззина паст още повече, удължи опашка, заприлича невероятно на крокодил с отворена огромна уста, но пуста, празна, нещастна!

Без да се усети, Зрящият приказваше вече по-бързо, сякаш бе увлечен от скоростта, с която се сменяха картините по небето. Не поглеждаше към Незрящата, ала бе сигурен, че най-внимателно го слуша. Отскоро познаваше по дишането ѝ кога го слуша внимателно.

Отзад се появи синьо-бял облак, малък, тумбест, приличаше досущ на агнешка главичка. Кротка, с опулени оченца, с тъповат израз, просто главица на агне. За секунди вятърът реши да промени агнето на теленце. Зрящият никога не се беше замислял, не бе изобщо забелязвал дори колко си приличат теленцата и агънцата в главата. На мястото на разперените като птичи криле ушета щръкнаха рогца, муцуната съвсем малко се разшири, ноздрите — също. И ето ти теленцето

готово, макар и с малко тесничко личице. След още десетина-двайсет секунди теленцето пък се превърна в заек: устата поувисна, роцата се издължиха и заприличаха пак на ушенца, и то — просто не беше за вярване — клепнали, а ноздрите дори потръпваха: ноздрите бяха синьо-сиви — там, където едва-едва прозираше ведрото небе. После високите брези отсреща притулиха зайчето-теленце-агънце, както преди това бяха скрили и клетия гладен крокодил, бивше хищно куче или противен койот.

Да, вятърът бе силен, източен.

— Представяш ли си така да стигнат до Италия! — рече възбудено Зрящият. — Раззиналият паст нищо неподозиращ крокодил и малкото весело зайче с клепналите ушички.

— Могат да стигнат и до края на света — обади се глухо Незрящата.

— Правдоподобно е, нали?

Тя отвори очи, надигна се на лакът, погледна го.

— Повече от правдоподобно — кимна. — Все преследваме „плячката“ и си мислим, че ей сега ще хванем хвърчащия късмет, а той се стопява на вятъра.

— А отзад се носи вкусният заек — вметна той.

— Ама кой да се озърне, хукнал с отворена уста да гони миражи.

— Гони ни вятърът.

— Не си го измисли, нали? — попита внезапно тя.

— Ей Богу, не! Ако искаш да изтичаме зад брезовата горичка, сама ще се убедиш!

Незрящата го изчака да съобрази каква глупост е изтърсил.

— Вярвам ти.

Изправи се, протегна му ръката си, за да я заведе на друго място.

Когато се мръкваше, се връщаха при колата му и слизаха в големия град.

Втория път решиха да се отбият в малко крайпътно ресторантче във вилната зона. Настаниха ги на маса за четирима и след броени минути вътре влязоха негов бивш колега в компанията на приятна, облечена с вкус жена на около четиридесет години.

Случи се така, че с тези хора прекараха може би най-веселата и забавна вечер навън. Тъй като нямаше свободна маса за двама, новодошлите огледаха къде да седнат и естествено мъжът се зарадва, когато забеляза Зрящия. Зрящият видя секунди по-късно, че бившият му колега го гледа, размърда се, стана — наистина малко неохотно, но веднага се сконфузи от неучтивостта си, защото само за миг в главата му нахлуха куп хубави спомени, а и умните очи на прошарения мъж отсреща внимателно го наблюдаваха, — та стана, махна им да приближат, мъжете се здрависаха откровено сърдечно, представиха дамите си, запознаха ги и помежду им и се настаниха удобно да хапнат и побъбрят.

Бившият колега и Зрящият бяха близки допреди пет-шест години, когато работеха заедно, и дори бяха сближили семействата си: тогава Зрящият живееше с втората си жена без брак. От някогашното каре обаче сега на масата седяха само те двамата. Не бяха се виждали няколко години. Зрящият бе отишъл да изкарва хляба си другаде, срещаша се още година-две по мъжки кога за кратко, кога случайно, като все някак отлагаха семейната обща вечеря, после, както става обикновено в такива случаи, единият не се обади, другият все се канеше да се обади да го пита

защо не се е обадил, спомените избледняваха, животът искаше своето, времето течеше — и така до тазвечершната им среща.

Бившият колега бе извънредно умен събеседник, умееше и да слуша с някакъв много особен израз на очите, сякаш те подканяше да му споделиш най-съкровения си мисли, защото те ще имат за него изключително важно значение. След час на масата бе весело, остроумно, радостно и леко. Разговорът се лееше спонтанно и четиримата искрено се наслаждаваха на приятната възможност да общуват.

В началото обаче владееше известна неловкост заради играта на очите им, която всички забелязваха и всички тълкуваха съвсем точно. Зрящият гледаше красивата спътница на бившия си приятел и го питаше с поглед коя е тя и дали не се е оженил повторно. А мъжът изучаваше усмихнатата дама на бившия си приятел и очите му говореха: „Коя е тя? Какво стана с другата?“ Неудобството идваше от това, че не само двамата, но и двете жени улавяха — Незрящата вероятно дори малко по-ясно заради изострената си чувствителност — и разбираха посланието на очите им. И двете жени разбираха, че кавалерите им не са очаквали да видят другия в съответната компания и това донякъде ги притеснява. Мъжете решиха проблема просто, но не кой знае колко бързо. Отидоха до тоалетната, където изясниха, че Зрящият се е разделил отдавна с бившата си жена, която приятелят му толкова бе харесвал, но сега не си позволи да попита каква е причината за разрива им; изясниха, че той пък е все още женен, но е под един покрив с жена си „просто така“, както се изрази, същевременно живеейки без обвързване и без планове за бъдещето с любовницата си. Зрящият не се поинтересува защо човекът е женен „просто така“, нито каква е приятната, облечена с вкус жена оттатък в салона. Бившият му колега не прояви любопитство кое е духовитото младо момиче с лошо виждащите, присвити и напрегнати се очи, което изглеждаше почти като негова дъщеря. Взаимното зачитане на чуждата територия не им попречи да се разприказват за стари случки и комични преमेждия, като забравиха да поглеждат часовниците си.

Забавиха се може би десетина минути, през които двете жени беседваха за рехабилитации, недвижими имоти и за делника на мъченицата, на която никога не стига време за децата. Всяка от тях тайничко от другата се поозърна няколко пъти към тоалетните с поглед, където се четеше недоумение колко часа ще им трябват на мъжете да си кажат кой кой е, докато си вършат дребната работа, заради която уж отидоха едва ли не бегом.

А после мъжете се върнаха, всички се отпуснаха, развеселиха се и изкараха чудесна вечер до късно с уговорката пак да се видят.

— Коя от двете ти жени очакваше да види? — попита Незрящата в колата надолу към града.

— Бяхме колеги само допреди пет години — отвърна весело Зрящият, който бе във великолепно настроение. — Чудеше се къде е конкубината?

Незрящата избухна в смях.

— Така ли я наричаш?

— Харесва ми. Има нещо патрицианско.

— А ти какъв си ѝ бил?

— Конкубин.

— Господин конкубин?

— Абсолютно точно! Бях досадният господин конкубин с вечното опяване за деца.

В колата настъпи за кратко напрегнато мълчание, ала Зрящият продължаваше да е в прекрасно настроение.

— Тежи ли ти, че рядко сме с други хора? — обади се тя.

— Не, напротив — поклати глава той. — С теб ми е напълно достатъчно.

— Какво означава това?

— Нищо повече от самите думи: ти си ми достатъчна. А и съзнавам, че при нашето положение не може да бъде иначе.

— Какво е положението ни?

— Ти имаш проблем, заради който кръгът ти от роднини, приятели и колеги, с които се срещаш, е стеснен.

Незрящата съвсем притихна.

— А при мен... Нали знаеш, човек като се разведе, „развежда се“ и с повечето хора, с които е общувал семейно. Свикнах със самотата. Имам един-двама приятели, ще се запознаеш.

— Да, да, благодаря — вметна тя разсеяно.

Той разбра, че мисли за друго, протегна ръка, погали я по гърба.

— Какво има?

— Ще ми обясниш ли какво значи да съм ти достатъчна?

— Не — отговори ѝ веднага. — Нито мога, нито пък искам. Предпочитам сама да го усетиш.

Започна да ѝ чете. Тя го помоли: искаше ѝ се да ѝ чете каквото на него му харесва, каквото той прецени, че ще ѝ е интересно или полезно.

— А и обичам да слушам гласа ти — добави.

— Аз пък обичам да слушам мълчанието ти — отвърна ѝ с благодарност.

Почти всяка вечер ѝ четеше през тази вълшебна седмица, когато изцяло се бяха посветили един на друг. Бе си взел няколко малки книги в чантата, за да ѝ чете, ако отидат при нея след работа или ако го покани да се качи за половин-един час, изпращайки я до дома ѝ. Разговаряха, четеше ѝ по нейно настояване, пак си говореха. Тя започна да се ориентира в предпочитанията му, разбра и защо така натоварено, обвързващо, но и радостно, щастливо възприемаше чудото (а може би чудесната необходимост) на срещата им.

Носеше със себе си Парамаханса Йогананда, Халил Джубран и Идрис Шах, а у дома си ѝ четеше преди всичко Библията и Сенека. Зрящият не бе чел на глас от години и се мъчеше да го прави колкото се може по-изразително и без да бърза. Незрящата бе добра слушателка, защото често ѝ се налагаше да ѝ четат едно или друго: знаеше от опит, че от концентрацията и вниманието ѝ понякога зависеха решенията ѝ при сложни ситуации — най-вече в работата ѝ, но и в личния ѝ живот. И тъй като така или иначе си споделяха нещата от личния си живот и в работата им, той подбираще да ѝ чете кратки пасажки, които винаги се връзваха с проблемите, които обсъждаха, и някак звънко ги проясняваха.

— Всичко пасва на всичко — казваше Зрящият и тя все още не можеше да разбере шегува ли се, или е сериозен.

„Никога не се страхувайте от Бога — четеше ѝ той, ако бяха разговаряли за всекидневните си притеснения. — Кажете Му нещата, които сте направили грешно. Напомнете Му, че сте Неговото

дете. Това е много по-добре, отколкото да се вайкате: „Господи, аз съм грешник! Аз съм грешник!“ Вие сте създадени по Негов образ... Кажете му Го честно. Ние не сме се молили да бъдем сътворени. Не сме се молили за изкушения. Един велик индийски светец е имал такава молитва: „Господи, не по моя воля си ме създал, но след като си го направил, трябва да ме освободиш!“ Говорете Му по този начин и винаги с любов. Тогава накрая независимо от вашите прегрешения Той ще трябва да ви пречисти от несъвършенствата и да ви вземе обратно във вашия роден дом.“

— Супер! — възкликваше Незрящата.

Никога дотогава не бе чувала дори името на Парамаханса Йогананда. Харесваше ѝ какви ги пише.

А ако вечерта ги бе предположила да изживяват безмълвните трепети, които изпитваха един към друг — а почти всяка вечер бе пребогата на такива взаимни вибрации, — тогава той ѝ четеше с тих и някак напевен глас думи, от които тя настръхваше:

„Истинската любов е тази, която открива щастие — даже с цената на големи лични жертви — в щастието на любимия. Колцина обичат по този начин? Толкова малко! А от тези малцина на колко любовта е споделена? На още по-малко!“

Тя не поглеждаше към него, не се и обаждаше.

Често говореха за хората, с които са общували и с някои от които още поддържаха контакти. Разказваха си преживелици, разочарования, радостните спомени, горчилките.

„Приятелствата, които поддържате, са много важни — четеше той. — Ако оставите палтото си в стая, където се пуши, много скоро то ще замирише на цигари. Ако по-късно го оставите навън в градината, когато се прибирате в къщи, то ще попие аромата на свеж въздух и цветя.

Така става и с ума. Одеждата ви от мисли попива вибрациите на онези, с които си взаимодействате. Ако общувате с песимисти, с течение на времето ще станете песимист. Ако общувате с весели, щастливи хора, сам ще придобиете весела, щастлива природа.

Околната среда е по-силна от волевата енергия. За да общувате с приземени хора, без да попиете макар и част от тяхната приземеност, се изисква голяма духовна сила...

Дали човек става светец или грешник до голяма степен зависи от приятелствата, които поддържа.“

— Ние приятели ли сме вече? — питаше го Незрящата, притихнала на мястото си.

— Бих се радвал, ако вече е така — отвърщаше Зрящият предпазливо.

— Е, имам шанс да стана светица — клатеше тя глава и тогава той пък не разбираше шегува ли се или не жената, с която по някакъв странен начин вече бе обвързал в този момент голяма част живота си.

Все повече се отпускате пред нея. Все повече си позволявате да оголва най-съкровените кътчета на нагласите си, на упованията си, на вярата си в хармоничния ред на онова всичко, което сме способни да обхванем със съзнанието си.

„Тези няколко години от вашия земен живот са като няколко секунди в сравнение с еоните от време преди вашето раждане и безкрайното протекане от време, което ще дойде много след като напуснете света. Защо да се отъждествявате с този кратък материален промеждутък? Това не е вашето тяло, вашето семейство, вашата страна. Тук вие сте само посетител. Вашата родина е безпределното. Истинската продължителност на вашия живот е вечността.“

Той млъкваше и я питаше какво усеща, защото той изпитваше чувството, че е отделен с нея от целия свят, че тя идеално схваща какво ѝ чете и защо ѝ го чете, че всичко е някак познато и близко, ала същевременно е и невероятно, безумно, съдбовно.

— Струва ми се, че цял живот си ми чел такива неща — отвърщаше приглушено тя, — че ги разбирам, че съм готова да ги приема и даже ги приемам без никаква съпротива. Усещам сякаш летим през времето в космоса и сме само двамата, понеже сме затворени в някакво кълбо от светла висша енергия, за да научим нещо важно за себе си, което наистина сме на прага да научим.

Той не се изумяваше от думите ѝ. Слушаше ги и си мислеше с благоговение, че ако дори една стотна от това, което предполагаше за жената срещу себе си, е вярно, то тази многострадална душа, тази негова спътница от извънвремето би следвало да говори точно това, което чуват ушите му.

Често млъчаха дълго, но безмълвието им бе преизпълнено с общуване.

И двамата бяха самотници по свой собствен начин. Измъчвах се повече или по-малко, по-рядко или всекидневно от контактите си с различни хора, от типа отношения, които съдбата привнасяше в живота им като изпитание.

Тя — обяснимо — бе особено чувствителна към постоянните оплаквания и хленчения, които чуваше около себе си. Не понасяше вечното и безпричинно мрънкане и самоокайване на живеещи напълно прилично, на съвсем нормални хора, както и жалбите в болницата от страна на пациенти, които иначе бяха напълно здрави и сега бързо се възстановяваха след преживените инциденти или временни проблеми. А той ѝ четеше един свой любим пасаж, който сякаш нямаше нищо общо с темата:

„Хората са като отделни пламъчета от горелките на газова печка. Бог е като резервоара на газ под тях.

Колкото по-широко е отворена горелката, толкова по-силен е пламъкът. По същия начин колкото повече се разтваряме за Божието присъствие вътре в себе си, толкова по-големи са силата и светлината, които Той може да прояви в живота ни.

И отново колкото по-малко е отворена горелката, толкова по-слаб е пламъкът. По същия начин колкото повече се затваряме за Бога чрез гордост и безразличие към нуждите на другите, толкова по-слаб е пламъкът на сила и вдъхновение в живота ни.

Задръстеният отвор може дори изобщо да не се запали, въпреки че малко газ все пак ще успее да протече през него. По подобен начин на мнозина дотолкова им липсва вътрешна жизненост, че най-много, което може да се каже за тях, е, че съществуват. Но в истинския смисъл на думата те не са живи. Именно за такива хора говори Исус, като казва: „Остави мъртвите да погребат своите мъртъвци.“

— Казва го в Евангелието на Матей — добавяше Зрящият. — Осма глава, двадесет и втори стих.

Един ден тя бе побесняла от някаква непрестанно мърмореща досадница и той дълго ѝ чете какво е написал Сенека преди две хиляди години за вечните претенции на хората към небесата.

„1. Погледни колко несправедливи са хората, дори и онези, чието занимание е мъдростта, оценявайки даровете на божествата: оплакват се, че не сме грамадни като слоновете, бързи като елените, леки като птиците, стремителни като бикове, че кожата на зверовете е по-здрава, на сърните — по-хубава, на мечките — по-гъста, на бобрите — по-мека, че кучетата ни превъзхождат с тънкия си нюх, орлите — с острото си зрение, гарваните — с продължителния си живот, много животни — с умението си да плуват. 2. И макар че природата не търпи съвместяването на някои

качества, като например на бързина и сила, те наричат несправедливост това, че човек не е съставен от различни, но и несъвместими достойнства, и твърдят, че боговете ни били пренебрегнали, тъй като не са ни дали добро здраве, което да устоява на пороците ни, както и способност да виждаме в бъдещето. Едва се сдържат да не стигнат в безсрамието си дотам, че да намразят природата, задето ни е създала по-низши от боговете, задето не сме стъпили наравно с тях. 3. А колко по-хубаво е да се насочим към съзерцаването на безброя огромни блага и да благодарим, задето в този дивен кът са благоволили да ни отредят второто място, че са ни поставили пред всички други земни твари. Някой си ни сравнявал с животните, които са в наша власт? Онова, което ни е отказано, не е могло да ни бъде дадено.“

Млъкваше, поемаше си дъх и продължаваше:

„4. Затова, който и да си ти, дете несправедливо оценяваш човешката участ, помисли колко много ни е дал нашият създател, колко по-силни от нас животни сме впрегнали в хомот, колко по-бързи догонваме, как няма смъртно същество, което да не е зависимо от нас. 5. Безброй достойнства сме получили, безброй умения, и най-сетне духа, за когото веднага става достъпно всичко, към което се устреми, по-бърз от небесните светила, чието движение за много векове напред може да предвиди; накрая безкрайно много земни плодове, безкрайно много ресурси, купища от неща. Може всичко да обходиш, ала тъй като не ще намериш нещо, което изцяло би пожелал да бъдеш ти самият, то от всяко ще отделиш по някаква част, която би искал да получиш: оценявайки справедливо щедростта на природата, трябва да признаеш, че ти си нейният любимец. 6. Така е: безсмъртните богове са били и продължават да бъдат благосклонни към нас, и са ни оказали най-голямата възможна чест — поставили са ни веднага след себе си. Много сме получили, повече не сме могли.“

Тя бе станала, за да го целуне леко по бузата, после все така мълком си бе взела чантата от библиотеката му и едва на вратата го бе помолила да се разхождат малко, преди да си хване такси и да се прибере вкъщи. Бе мълчала през цялото време, докато обикаляха по алеите из квартала му.

— И аз ли съм получила много? — бе го попитала, когато празното такси, на което махна, даде знак, че ще спре.

— Вярвам в това — бе ѝ казал той.

Разбира се, говореха често за очите ѝ. Тя му разказваше подробно, защото той се интересуваше и все я разпитваше за изпитанията и мъките ѝ, за редките надежди и постоянните ѝ отчаяния, окуражаваше я, слушаше внимателно какво смятат лекарите в момента за шансовете ѝ да вижда поне малко по-добре, как преценяват бъдещите ѝ шансове и какво самата тя възнамерява да предприеме. Зрящият виждаше ясно, че е объркана, уплашена, че в една или друга степен дори се е примирила с неизбежното според нея. Никога с нищо не ѝ показва, че го е забелязал. Участваше в тези кратки по правило разговори само с въпросите си; или рядко я насочваше към очевидни практически решения на малки проблеми, които тя бе отлагала с месеци. И ѝ прочете пак Сенека.

„Нищо не подобава на човека тъй, както големият дух; но той не може да бъде едновременно и голям, и скръбен. Скръбта притъпява умовете, обезсилва ги, свива ги; това не ще се случи на мъдреца дори и в собствените му нещастия: той ще отбие всеки удар на разгневената съдба и ще го скърши пред себе си; лицето му не ще трепне — ще остане неизменно спокоен и непоколебим, което не би могло да стане, ако допуснеше тъгата да влезе в него.“

VI. 1. Добави и това, че мъдрецът и предвижда, и има винаги готово решение; а никога една чиста яснота не може да дойде от мътилка. Тъгата е неспособна да разглежда нещата, да открие полезното, да избегне опасното, да оцени благоприятното; следователно не бива да се изпитва съжаление, тъй като то винаги довежда душата до жалко състояние.“

— Ох! — бе въздъхнала спонтанно тя. Той се престори, че не я е чул. Гласът му си остана равен, тих:

„2. Всичко друго, което правят хората, изпитващи съжаление, охотно ще стори и човекът с висок дух: при вида на чуждите сълзи той ще помогне, не просто ще приближи; на корабокрушенеца ще даде ръка, на изгнаника подслон, на изпадналия в нужда — милостиня, ала не по оскърбителния начин, по който я подхвърлят повечето от онези, дето искат да изглеждат състрадателни, а са изпълнени с презрение към хората, на които помагат, и със страх да не се докоснат до тях — ще даде като човек на човека от общочовешкото; той ще върне сина на разплаканата майка, ще нареди да го освободят от веригите, ще го пощади на игри, ще погребее трупа дори на престъпник: но всичко това ще извърши със спокоен ум, с обичайното си изражение. 3. И тъй мъдрият човек не ще изпита съжаление, а ще се притече на помощ, ще помогне, тъй като е роден да бъде от полза на всички и за общо благо, част от което ще даде всекиму. Дори и до заслужено пострадалите, до нуждаещите се от порицание и от поправяне ще допусне той своята доброта; но много по-охотно ще подкрепи унижените и страдащите. Когато може, ще се изправи срещу съдбата; та за какво друго би хвърлил повече средства и сили, ако не за да възстанови онова, което случайността е разрушила? Ала няма да се нажали нито лицето му, нито духът му заради нечий изсъхнал крак, заради един мършав дрипльо или опрян на тояжката си грохнал старец; прочее, ще помогне на всички достойни люде и подобно на боговете ще се отнася към нещастниците с благосклонност. 4. Съжалението стои близо до жалкото; защото то има и привлича някаква част от него. Знай, че са болни очите, които при гледката на чуждите слепнали от гной клепащи също почват да сълзят, тъй както, честна дума, признак на болест е винаги да пригласяш на смеещите се и при всяка чужда прозявка да зяпваш и ти самият; съжалението е порок на душите, дълбоко уплашени да не изпаднат в жалко състояние — да го изисква някой от мъдрият човек е все едно да изисква на чужд гроб плач и жалби.“

— Ти не ме съжеляваш, нали? — бе вдигнала тя глава.

А той ѝ прочете Йогананда.

„Ако сме Божии деца и Бог ни обича, защо позволява да страдаме?“

На този често задаван въпрос Учителят веднъж отговори:

Страданието е припомняне, че този свят не е нашият дом. Ако той бе съвършен за нас, колцина биха потърсили по-добър? Дори при това несъвършенство вижте колко малко хора търсят Бога! От хиляда, казва Кришна, навярно един.

Законът на живота е следният: колкото по-малко човек живее в хармония с истината вътре в себе си, толкова повече страда, но колкото повече живее в хармония с тази истина, толкова повече изпитва нескончаемо щастие. Тогава нищо не може да го засегне дори тялото му да линее от болест или хората да му се присмиват и да го преследват. През всички превратности на живота той ще остане блажено съсредоточен в обитаващия го Аз.“

— Дори и когато се гаврят с теб ли? — беше се усъмнила Незрящата.

И тогава някак от само себе си разговорът им тръгна към противоборството на доброто и злото. Разказа му нелеп епизод от живота си, когато лекар непрекъснато ѝ бе припомнял, че тя е инвалид.

— И не забравяйте, че с едното око сте почти сляпа! И не забравяйте, че имате само едно око! И не забравяйте, че и то вече никак не е добре!

Гневът още живееше у нея, макар да бе минала цяла година. Гневът, болката и недоверието, както му се стори, във висшата справедливост. Ала той грешеше за недоверието. Затова и още повече го изненадаха всички откровения, които чу от нея нататък. За първи път — може би и поради

предразполагащата атмосфера на духовна близост, която създаваха през посветените си един на друг вечери, — тя се бе отпуснала дотам, че да му разкрие най-нежните и най-съкровени си надежди и очаквания именно от висшата справедливост. Сподели му какво е проумяла в безкрайните си часове на размисъл — особено нощем — за доброто и злото, старейки се според силите си да се абстрахира от собствената си съдба и сполетялото я още от дете нещастие.

Зрящият преглъщаше на сухо, мълчеше изтръпнал и я гледаше, сякаш никога не я е виждал.

А тя му говореше за убедеността си, че правенето на добро, дори насърчаването на доброто у другите автоматично води до правенето на зло, до насърчаването на зло-то, защото то се мобилизира за отпор. Такава е двояката страна на всяко добро дело — за съжаление или за радост. Истинското щастие за хората обаче, възможността им да живеят пълноценно се крие в Божието благоволение да създаде така света, че доброто дело или насърчението към него винаги да води до повече добро и по-малко зло, понеже доброто дело вече е отвоювало нещичко от територията на злото въпреки неговия отпор, въпреки неговото отчаяно противоборство, породено тъкмо от силата на доброто. Изводът се налагаше сам: прави добро, колкото и да е бясна съпротивата на злото, така че накрая, някога, на земята да не остане и късче територия за него.

Незрящата сякаш бе друг човек, почти викаше в превъзбудата си. Свече се изведнъж във фотьойла си, завърши бавно и някак изтощено:

— Човек може и да е наказан в живота си, може и да не му е дадено да прави едно или второ, или трето, но винаги му е позволено да върши добро. Никога, при никакви обстоятелства не би могло да му е забранено да върши добро. Иначе щеше да настъпи крах, мирозданието щеше да рухне!

Зрящият я чу добре, кимна няколко пъти, което тя естествено не видя, но кимна някак механично не защото не вярваше в изповяданата от нея вяра, а защото мислеше вече за друго. Мислеше си, че е безсмислено, глупаво и даже комично повече да се опитва — без никакъв успех — да крие от себе си, че е влюбен в притихналата жена отсреща. Мина му Бог знае защо през ума и че тази любов може би ще е последната в живота му. С облекчение забеляза, че подобна вероятност не предизвиква у него ни най-малко съжаление. Напротив. Забеляза, че дори би искал да е така, ала не забеляза веднага, че е започнал да говори.

— Всичко у мен се успокои и самотният ми живот влезе в някакво русло, след като осъзнах, че най-великата радост в живота е усещането за истинско смирение. — Прокашля се, понеже внезапно му се стори, че не чува своя глас. — Когато се смирих, доколкото можех, доколкото успях да го постигна, но се смирих наистина до предела на възможностите си, едва тогава разбрах какво означава спокойната радост. А тя предразполага да вършиш добро според способностите си.

— Кога ти се случи? — бе попитала Незрящата.

— Преди година-две. Скоро.

— Да, съвсем скоро.

— А може би скоро ще разбере какво означава и спокойната голяма любов — бе вметнал той, радостно усмихнат. — Трябва да съществува спокойна голяма любов, нали?

Ала тя не пожела да говорят за любов.

Не говориха цялата седмица и за виденията му. Нито веднъж. Само по нейни странични въпроси или не точно въпроси, а дребни уточнявания, понякога по съвсем бегли намеци, по интонацията ѝ дори той отново се убеждаваше, че тя постоянно мисли за това. Че как иначе! Щеше ли тя да е

нормален човек, казваше си той, ако не мисли непрекъснато за това, след като виденията му я тревожат, след като няма обяснение или поне разумно обяснение на много от нещата около тях двамата? И понеже тя не беше готова още да търсят заедно обясненията, щадеше я и не отвори и той нито дума на тази тема.

Не помнеше седмица в живота си, която да бе минала така бързо — като сън. Като свиден сън.

— Сънувах гласа ти — довери му Незрящата след няколко дни.

— Как така гласа ми?

— Не знам. Чувах гласа ти, без да те виждам. Много странно. Не различавах думи, изречения. Само гласа ти.

Бе започнала нова седмица. Дните се нижеха един след друг — безкрайни, празни, болезнени, защото се случи така и при двамата, че почти не се видяха. Не беше ѝ чел цели четири мъчителни вечери. Да, тази сряда бе четвъртата вечер и най-последно току-що ѝ бе чел мъничко.

— Свикнах с гласа ти — засмя се тя, докато очите ѝ плуваха в сълзи от лука. — Имам идея да те препоръчам за рецитатор в кварталното ни читалище.

Бяха се освободили рано от работа и се срещнаха да пазаруват заедно. Преживяването бе възбуждащо за нея, когато оглеждаше отблизо и опипваше внимателно зеленчуците, които искаше да му скотви по някаква своя любима рецепта, и зашеметяващо с трогателната си интимност за него, отдавна отвикнал да бъде глезен по този начин. Сега докато шеташе в кухнята си, а тенджерата вреше шумно на огъня, тя си мислеше за радостното си и малко учудващо усещане. Имаше усещането, че този мъж, който се въртеше около нея и все намираще повод да я докосне в желанието си да ѝ помага, се е мотаел тук поне от десет години, че тя и той неведнъж са си готвели задушени зеленчуци в края на юни, че много и много, и стотици пъти я е докосвал така я по ръката, я по гърба или косата, че хиляди вечери са вдъхвали вкусния аромат, докато бялото вино се е изстудявало в хладилника, а те са очаквали с нетърпение да седнат на масата.

Незрящата, разбира се, знаеше, че усещането ѝ е измамно, но то бе толкова силно, че напълно я владееше.

— Харесва ли ти да ми се пречкаш? — попита шеговито, след като го избута, за да разбърка пак тенджерата.

— Да, да, много — отвърна ѝ мигом той. — С хубавото веднага се свиква.

— Ако искаш да хапнеш, застани в ъгъла.

И той послушно се отдръпна в ъгъла и пасна така удобно зад масичката ѝ, сякаш години бе седял все там, до точното ѝ чувствително кантарче, на което преди половин час бе премерил книгите си. Щом бе видял кантарчето, беше се върнал в хола, бе извадил от чантата си Йогананда, Халил Джубран и Идрис Шах и ги бе премерил със съсредоточен, напрегнат вид, без да обели дума. После се бе засмял и нежно бе отметнал кичурче коса от челото ѝ.

— Триста и шестдесет грама! — бе ѝ съобщил някак тържествено.

Тя гледаше трите книжки на мъдреците в ръката му и знаеше, че и двамата мислят едно и също.

— Триста и шестдесет грама! — повтори той.

И тя си спомни вечерта преди седмица, когато ѝ бе изповядал усилията си да се смири и спокойната радост, която бе познал заедно с късчето постигнато смирение. Помоли го отново да ѝ преведе онази миниатюра на учителя Идрис Шах, която ѝ бе чел тогава и която се наричаше именно „Смирението“. Слушаше го през отворената врата, докато набързо се преобличаше, за да му сготви, и си мислеше с тревога, но и с готовност, че и на нея ѝ предстои да опита като него да намери поне частица истинско, освобождаващо смирение.

Най-малкото за да преживява по-леко ето такива периоди от по три-четири дни, когато се виждаха за малко и той ѝ липсваше до полуда.

А Зрящият бавно ѝ превеждаше:

„С пропаганда е невъзможно да се научиш на смирение, а виж на робство може. Да крещиш за смирение е форма на високомерие. Един от най-честите ми спомени е за свещеника, който веднъж при богослужение изрева с най-заплашителния глас, който човек може да си представи:

„Господа Бога с цялото си смирение молим!...“

Истинското смирение не винаги е същото като външното смирение. Запомнете, че борбата срещу самомнението е все още борба и че тя е средство за временно потискане на самомнението. Тя нищо не лекува.

Също така запомнете, че самото смирение не носи награда автоматически: това е само средство за постигане на целта. То позволява на човека да действа по определен начин.“

В четвъртъка на тази втора седмица Зрящият бе благословен с ново видение за тях двамата. Получи го, след като отдавна се бе върнал от срещата си с Незрящата. Видението продължи малко повече от половин час реално земно време, през което той успя да види не толкова любовта им, колкото последствията от нея. Този път се получи така, че проследи подробно само финала на поредната им любов. Или може би финала на поредната си голяма любов към нея. Не, не! И тя го обичаше! Усещаше през цялото време, сегашното време, че и тя го обича. Не видя добре началото. Появиха се фрагменти, откъслечи, части от неми сцени. Впрочем цялото му видение бе няма освен един-единствен съвсем кратък разговор помежду им на непознат или по-скоро на неразпознат от него език, на който обаче той чудесно разбираше какво му говори, а и тя него. Вероятно бе родният им, майчиният им език — кой друг? Той бе библиотекар в средно голям град на Централна Европа. Градът бе хубав на мярналата се набързо панорамна картина, а библиотеката се намираше в някаква стара сграда на партера. Течеше седемнадесети век. Знаеше отнякъде, че тече седемнадесети век. Библиотеката бе пълна с печатни книги, със стари ръкописи. Изпитваше огромно удоволствие да потъва в тях, да се връща в миналото, да се опитва да си представя хода на времето, движението на човечеството през него, магията на световната съдба. Често бе сам. Почти винаги бе сам. Малко хора четяха в централноевропейския град с двата готически храма.

Изключение правеше брат ѝ. Ходеше редовно при него, беседваха дълго. Явно си допадаха взаимно. Отбиеше ли се, младият мъж предпочиташе компанията му пред другите си забавления. Бе позападнал, доста обеднял аристократ от видно, уважавано семейство, което все още притежаваше доста земи. Имаше самочувствието на учен или поне на човек, занимаващ се и с наука. Четеше на място. Вземаше книги и ръкописи за вкъщи. Пишеше някакви неща, които изпращаше на разни авторитети или просто ги четеше на гостите си. Четеше ги понякога и на

Зрящия. Обсъждаха ги. Смееха се или тъгуваха — двама млади мъже наред Европа през онзи кървав и романтичен седемнадесети век.

Веднъж тя придружи брат си. Зрящият се влюби в нея в секундата, в която я погледна. Влюби се безумно като мъж, отдаден досега изцяло на книгите и мечтите си. Във видението си „видя“, че някак си я разпознава, но тогава категорично не разбра коя е тя реално. В главата му бе сложно, но ясно. Съзнаваше, че сега знае коя е била тя, а тогава не е разбирал, макар и по някакъв странен начин да е разпознавал сродно, близко същество. След което изведнъж се запита — като мимолетно хрумване, като бегла, моментално отлитаща мисъл — дали наистина сега знае коя е тя, дали сега разбира наистина коя е тя. „Кое сега?“ — мярна се в ума му, но умът му бе другаде и не му отговори.

Друго занимаваше ума му: тя не бе сляпа! Очакваше, осъзнаваше го във видението си, че е очаквал хубавото двадесетгодишно момиче, прелестната двадесетгодишна жена с вълшебно красивите сини очи да е сляпа, но тя виждаше, гледаше го, усмихваше му се, говореше му, омайваше го. И излъчваше към него нещо мощно, нещо по-силно от нея, нещо надличностно и непоколебимо, което той безпогрешно отгатваше в дълбоката си медитация: целесъобразност. Тя излъчваше целесъобразност. Не, не му правеше впечатление цялата дивотия, целият абсурд — тази суха, нелепа, мъртва дума да струи от това крехко чаровно създание със сочните устни, с кестениявите букли и кокетната шапчица върху им, която ги правеше още по-привлекателни. О, целесъобразността не само струеше от нея, целесъобразността ѝ носеше радост. Тя не разбираше, че съществува друг подтик за живот, за действие, за самоизразяване — любовта. Бе мила, добра, нежна, внимателна, бе готова да обича, и то да обича страстно, истински, всеотдайно. Но тази любов трябваше да е целесъобразна. Така трябваше, така бе възпитана, така щеше да бъде и тя вярваше в това. Любовта и целесъобразността вървяха ръка за ръка в представите ѝ, но в никакъв случай не бяха равностойни. Целесъобразността бе сама за себе си, целесъобразността можеше да преживее без любов; целесъобразността живееше вече години без любов — още от момента, когато момичето бе съзряло и се бе превърнало в жена. Обратното обаче бе невъзможно. Любовта за нея бе обречена без целесъобразността: без целесъобразността на чувствата ѝ, без целесъобразността на брака ѝ, без целесъобразното раждане и отглеждане на децата ѝ, без целесъобразното щастие на остаряването заедно с любимия, за да се стигне до целесъобразността на неизбежната смърт.

Зрящият виждаше и разбираше всичко това по отделните цветни късчета, които вихрено минаваха пред вътрешния му взор. Съмняваше се, че тя осъзнава до каква степен е ограбена още от дете. Съмняваше се, че тя осъзнава как убива и самоубива чувствата си, очаквайки търпеливо и бездейно някой от малцината аристократи от града и околността, подходящи за нея заради сродното си на семейството ѝ положение, да ѝ предложи брак, та тя да намери щастieto си.

Каза ѝ го в единствения им разговор, в единствения фрагмент от видението си, когато се появи звук, а шеметното темпо бе позабавило вихъра си. Разпалено се опитваше да ѝ обясни, че да търсиш, да очакваш целесъобразност в брака си, че желанието за целесъобразност на техния, а и на всеки брак, на всеки съвместен живот е липса на вяра в промисъла, в чудото Божие, в откровението на живота. Молеше я да осъзнае, че не бива да иска бракът, който той ѝ предлагаше, да бъде целесъобразен, защото това означаваше да иска любовта му към нея да преследва някаква цел. А тя му отвърщаше със сълзи на очи, че и тя вероятно го обича — вярно, може би по своему, но не може да му позволи да поиска официално ръката ѝ, защото родителите ѝ няма да разрешат такъв брак, няма да го благословят, а дори тя и да ги принуди, те двамата няма да живеят щастливо, отритнати от средата си, лишени от под-крепата на близките си, нарушавайки най-стародавни и утвърдени традиции и морални норми. Той падаше на колене, заричаше я да тръгне с него, накъдето им видят очите, уверяваше я, че ще бъдат щастливи, ако се обичат, а тя плачеше и клатеше главичката си с бухналите кестенияви къдри. Клатеше я упорито и някак нежно в жестокостта си към него и себе си...

Видя се още за малко как със сетни сили се бори да я изведе от пещерата на предразсъдъците ѝ, как я заклева да разбере, да проумее, че не може да се живее целесъобразно, без да си избрал целесъобразността. А можеш да я избереш едва след като познаеш любовта и избереш в нея, в любовта, живеейки в любовта, тоест в Бога, каквото решиш: да обичаш, правейки избори; или да съществуваш според нещо, което е предварително прието, според нещо целесъобразно, тоест без свой собствен съзнателен избор. Призоваваше я да избира, да избере онова, към което я насочи сърцето ѝ: старото или новото; познатото, целесъобразното или любовта. Повтаряше ѝ, че без избор не е живот, а съществуване. Повтаряше ѝ, че я води отново страхът, вечният ни човешки страх, вечната пречка за обичта ни, понеже ни е страх да избягаме от целесъобразността, от клишетата, от обстоятелствата, от мнимите надежди да контролираме живота си...

И още неща ѝ говореше той, но вече не ги чуваше, понеже звукът бе изчезнал и тишината отново владееше видението му за неговата стара, безкористна, всеотдайна, всепоглъщаща, космическа любов някъде там в Централна Европа.

А после „филмът“ рязко забави темпото си. Зрящият дълго наблюдава голяма, помпозна, натруфена и както му се стори — фалшива сватба, която претендираше да покаже заможност, блясък и аристократичен шарм, ала тъкмо заради това издаваше липсата на богатство и огромно стаено притеснение.

Само Господ знаеше по какви външни знаци отгатваше вътрешните послания на картината.

След сватбата се заредиха ражданията на мъртви деца и на деца, които умираха буквално след броени часове крехък живот. Изпитваше болезнено, почти непоносимо страдание заедно с нея. Цялото му тяло бе сковано от ужас, но той не го усещаше в дълбокия си унес. Сцените се редуваха подробни, протяжни, кървави. След четвъртото дете тя се претраши да роди пето, което, слава на Бога, оживя, порасна, стана чудесен юноша, но майка му не бе благословена да му се порадва, защото почина веднага след раждането му. Докато я погребваха, Зрящият знаеше, че още не бе навършила двадесет и осем години.

Последваха нови картини от библиотеката, където съсипан млад човек напразно се мъчеше да забрави света наоколо, потънал в историята му, във философията му, в безумията му. Нищо не успяваше да забрави младият човек и особено онази жена, която междувременно раждаше мъртви или нежизнеспособни деца. Заредиха се фрагменти от пивници, от най-долнопробни каменни подземия, където пооплешивял, полупобелял мъж на средна възраст с мъртви очи се наливаше с вкиснато вино и пелтечеше нещо на пияните несретници наоколо му; от някакви студени стаички без мебели, без картини, без книги, без любов, без надежда, където рано остарял, грохнал, превит на две петдесетгодишен мъж доживяваше дните си в самота и отчаяние.

После изведнъж видението „замръзна“ в някаква нощ, непрогледна черна нощ без звезди, без небе, без светлинка отникъде. И Зрящият разбра какво се е случило. В съзнанието му мощно нахлуха и други ясни прозрения на фона на вековната нощ. Усети съвсем отчетливо, че скоро ще получи и друго видение за друг, следващ техен съвместен живот, в който те пак ще имат възможността да познаят истинска, взаимно всеотдайна любов, но в много по-тежка ситуация и при много по-тежки житейски условия: тя — отново сляпа, той — сурово наказан заради отказа си да вярва повече в любовта, заради отказа си да вярва повече в радостта, заради пропиването си, заради пропадането си като човек надолу в преизподнята на безнадеждността. Обясни си защо тя не бе сляпа в този си живот. Бе ѝ дадено да го види с очите си, да го „познае“ и свободно да го обикне, свободна от всякакви обстоятелства. Не би. На него пък му бе дадено поне този път да се пребори за любовта си. Не би. Очевидно пак се бе отказал, пак не се бе преборил докрай.

От черната нощ изплува и друга догадка. Защо онзи им живот бе така благополучен, преди двамата да провалят всичко? Защо тя виждаше? Защо живееше осигурена, спокойна, щастлива?

Защо той живееше и работеше любимата си работа край нея, изпълнен с възторг и преклонение? Вероятно защото между онази джунгла на острова и Централна Европа през седемнадесети век бе имало и други, но малко „по-успешни“ съвместни животи, малко „по-добри“ възплъщения? А може би той виждаше само инкарнациите, когато той бе мъж, а тя жена? Затова ли я разбираше така добре, защото е бил по някакъв начин на нейно място? Затова ли тя го разбираше така добре, защото е била по някакъв начин на негово място? Но така или иначе дори и такива невидени от него животи да бяха съществували, явно в тях нито той бе изкупил докрай дълга си към нея, нито тя бе изкупила докрай дълга си към него, явно пак не бяха изчистили нещата помежду си, след като ги бяха пратили наред Централна Европа да се обичат над обстоятелствата, над целесъобразността. А те пак не бяха научили урока си.

Накрая от утробата на черната нощ изникна в миг още по-чисто, абсолютно ясно, недвусмислено проникновение: следващия път, и то скоро, виждайки драмата на предпоследния им живот заедно, щеше да открие ключа. А в този им живот, сегашния, трябваше той, дължен бе именно той, бе му даден шанс именно на него да отключи хилядолетната ключалка, за да ги освободи от взаимната обреченост на взаимни страдания.

Проникновението прорязва сърцето на Зрящия и той бързо излезе от дълбокия си транс. И още оттогава, още от този миг, започна да чака следващото си видение.

Надвечер я взе от работа с колата си и отидоха в гарсоньерата му. Предпочиташе да си е вкъщи. Там се чувстваше по-уверен в себе си и по-убеден в намеренията си. Досещаше се, че са изправени пред голяма, висока, дебела и непрозрачна преграда, която двамата трябваше да преодолеят заедно. Съвместният им път продължаваше зад преградата. И той бе решен да ѝ помогне да я прескочат. Изключително много разчиташе и тя да му помогне. Не го беше страх обаче. Струваше му се, че вече не го е страх. Почти не го беше страх. Поне когато са заедно.

Докато бърбеха в колата, прекъсвайки се, кой какво е вършил през деня, Незрящата не забелязва нищо. Ала щом пристъпиха в дома му и той затвори вратата зад себе си, тя веднага усети промяната у него, вътрешното му напрежение. Вгледа се отблизо в очите му, хвана рамото му, докато той събуваше маратонките си и почувства рязко, дори остро с най-тънките сетива на душата си, че е имал ново видение. Продължиха да разговарят и в кухнята, но тя почти не го слушаше. Спретнаха си нещо за вечеря, седнаха на масата, а той все така непохватно се мъчеше да отложи неизбежното. Бе изцяло концентриран върху себе си и не забелязва, че е настърхнала в очакване. Нищо не забелязваше, освен че салатата ѝ е много вкусна и че не бива да мълчи. Заразправя ѝ за някаква нова компютърна програма, която щяла да облекчи някакви сложни прехвърляния по мрежите им, но тя го пропусна покрай ушите си. Издържа още малко той да се понахрани и го принуди да ѝ разкаже, издебвайки кратка пауза, докато Зрящият дъвчеше зълъка си.

— Какво видя тази нощ? — попита го високо и някак небрежно заинтригувано, сякаш цяла вечер бяха разговаряли за виденията му и тя проявяваше интерес предимно от възпитание.

Зрящият се спря наред дума, мигом забравил новата компютърна програма и облекчаването на сложните прехвърляния по мрежите, вдърви се: трябваше му известно време да осъзнае какво е чул, вдигна глава, погледна я и най-сетне видя, че тя е застинала плахо насреща му, защото безпогрешно бе усетила намеренията му да бъде откровен с нея докрай. Видя и леко ироничната ѝ усмивка, която издаваше страх, болка и мъничко, но скъпоценно за него упование този път видението му да е показало нещо различно. Видя зад усмивката ѝ и онази преграда: висока, плътна, непроницаема, непреодолима, страшна. Кога, кога беше щастливото време, когато си

въобразяваше, че вече не се страхува? Преди час, два, преди десет часа, сутринта? Или преди пет минути?

— Видях целесъобразността.

Имаше чувството, че е изминала една година, преди да произнесе двете думи.

Незрящата се бе навела напред, подпряла лакти на масата, и втренчено го наблюдаваше.

— Видях целесъобразността, която често изяжда живота ни. Не оная божествената, неведомата, извечната, а земната, делничната, сивичката целесъобразност.

Тя мълчеше, само ръцете ѝ потреперваха едва-едва под брадичката.

— Видях как земната целесъобразност живее живота ни вместо нас. Често се случва и днес, нали? С всички ни...

Тя не отговори.

— Видях как нейно величество земната целесъобразност измести реалния ни живот, после го замести, а накрая го уби. Нашия общ живот.

— Ще ми обясниш ли? — помоли тихо тя.

— О, с удоволствие! Аз вече съм изкушен в темата за елементарната, за човешката целесъобразност!

Засмя се изкуствено и само още повече я напрегна.

— Ще ми обясниш ли как точно си изкушен в целесъобразността? — помоли още по-тихо Незрящата, произнасяйки дългата дума почти сричка по сричка.

И той започна да ѝ разказва за целесъобразността на човеците. И с всяко изречение намерението му да бъде откровен докрай с нея се стопяваше. Сподели ѝ за библиотеката, за брат ѝ, за нея, за любовта им, за целесъобразността, която е победила любовта им. За своето бездействие, примирение, отчаяние. За нейната упоритост във втренченото ѝ съобразяване с обстоятелствата и в страха ѝ пред бъдещето. Сподели ѝ за болката им и някак бързо, неусетно стигна до сватбата ѝ...

Вече нямаше никакво намерение да ѝ обяснява колко е изкушен в темата за целесъобразността. Нямаше никакво намерение да ѝ споменава за мъртвородени деца, за възмъжало без майка момче с неизвестна съдба, за впианчени пропаднали старци, за пропилен живот, за нищо.

Трябваше обаче да млъкне, но не млъкваше и тонът му стана толкова фалшив, че Незрящата внезапно скочи и се разкрещя.

Зрящият загуби ума и дума, блокира, ужаси се. Никога не беше я чувал да крещи, никога не беше я виждал да освирепява, отдавна бе забравил какво е разправия, скандал, истерия. Седеше като истукан насреща ѝ и нямаше идея как да постъпи, как да я успокои, какво да ѝ каже.

— И не ме баламосвай с някаква обща отговорност! — крещеше Незрящата. — Не съм такава идиотка, за каквато ме мислиш, умнико! Много добре схващам, че пак аз съм била виновната, пак аз съм объркала всичко и съм съсипала живота ти! То не бях курва, не бях дивачка... Или първо бях пак дивачка, после проститутка, после пак дивачка, а ти все добричък, нещастен, отрицателен!... Милият той, душичката!... Защо не се чуеш...

Зрящият слушаше зяпнал Незрящата и успяваше хем да следи ругатните ѝ, които продължаваха да трещят в тясното панелно пространство, хем да наблюдава сцената в кухнята си някак отстрани. И виждаше само една картина: как е паднал на колене пред нея, как прегръща

коленете ѝ и я моли да разбере, че той само ѝ препредава каквото му предават, че е само един зрител, че най-вероятно вижда само животите, където той е мъжът, а тя жената, за да им е по-лесно в този живот, че не е искал да я нарани с нищо и по никакъв начин, а само е жадувал в отношенията им да няма недомлъвки, тайни, фалш, защото явно нещата са много по-сложни, много по-объркани и много по-завързани в дълбока взаимна обреченост, отколкото би им се искало и на двамата. И то отдавна объркани и завързани...

Ала не помръдваше, зяпаше я с отворена уста, в която тя едва се удържаше да не натика с ръка остатъка от купената току-що готова руска салата, очите му се бяха опулили като при малоумните и единственото, което правеше, бе да преглъща на сухо. Поразително приличаше на огромен сачисан шаран с тая зинала уста и тия облещени очи.

— И как така болният ти мозък ме пожали този път да не съм сляпа! Как така благоволи... — тъкмо викаше бясно Незрящата, питайки, разбира се, единствено себе си, когато мобилният телефон на Зрящия иззвъня веднъж, втори път, трети път.

Тя си докрещя изречението, погледна апарата, мина ѝ през ума да го грабне и да го разбие в стената, но се спря. На него пък му мина за миг през главата да ѝ обясни защо според него не е била сляпа в онзи им живот в стара Европа, но се спря, осъзнавайки колко глупаво е хрумването му. Мобилният телефон пропя за четвърти, пети път. Зрящият протегна ръка, видя кой го търси, изтръпна целият. Бързо натисна копченцето с щампованата зелена слушалчица: ръката му трепереше, пръстите му трепереха, сърцето му трепереше.

— Къде си? — попита припряно приятелят му.

— Вкъщи — отвърна Зрящият с хриплив глас.

— Добре. Ела утре по обед в клиниката, ще поговорим. Търси ме по етажите, ако не съм в кабинета. Имаме възможност да ѝ уредим операция в Испания. Апаратурата им е страхотна. Трябва и ти да помогнеш да я убедим. Няма да е скъпо, по-голямата част от разходите ще бъдат поети по специална програма. Утре ще ти обясня. Можеш и ти да ѝ дадеш някой долар на заем.

Зрящият бе пребледнял като платно. Разбираше всичко, което лекарят говореше, оценяваше го, радваше се на открилия се шанс, но не го напускаше и огромното удивление, че смята за напълно естествено да му звънят тъкмо на него в девет вечерта заради нея, да му предлагат да ѝ даде на заем пари, да я убеждава да се оперира, да разчитат на помощта му. Да, приемаше го за напълно естествено. Ала удивлението му от това не намаляваше.

— Не е ли рисковано? — вметна предпазливо.

— Действаме по целесъобразност — каза приятелят му.

Зрящият стисна джиесема, за да не припадне.

— По целесъобразност...

— По-лошо не може да стане — отсече докторът. — До утре.

— Кой беше? — попита рязко Незрящата.

— Приятелят ми от клиниката.

— Какво иска?

Зрящият полека остави апарата на масата.

— Да ти помогне.

Незрящата трепна, не седна.

— Да ти помогнем — поправи се той.

— Вървете всички по дяволите! — кресна тя, въртна се и напусна бързо и напълно уверено дома му, сякаш нямаше никакъв проблем с очите.

4.

Незрящата се обади на Зрящия доста след полунощ. Не го събуди.

— Извинявай — рече простичко.

Още щом чу гласа ѝ, той ясно осъзна, че не е способен да таи никаква обида, никакво огорчение, нищо, абсолютно нищо негативно към съществото, което дишаше на пресекулки в слушалката.

Отдавна подозираше, че е така.

— Моля — произнесе.

— Виж, аз съм една проклета стара мома! — Усещаше я как бърза да му каже всичко, преди да се е разколебала. — Проклета и явно напълно изкуфяла стара мома! Виж, ако смяташ...

— Не е необходимо да се самоунижаваш — прекъсна я Зрящият.

— Ако си решил да махнеш с ръка, ще те разбере, да знаеш. Съвършено ясно...

— Не е необходимо — повтори той.

— А и неблагодарница! — изстреля тя от другия край на града.

— Не е необходимо — каза Зрящият. — Мисля, че се досещам какво те засегна.

— Така ли! — подхвърли самоунищожително Незрящата. — Много ще ти бъда задължена, ако ми измислиш някакво извинение.

— С удоволствие — намести се той удобно в леглото си.

— Я да чуя! Досега се мъчих, но нищо не измъдрих за свое оправдание.

— Не е сложно.

— Събудих ли те? — сети се тя изведнъж.

— Не.

— Сигурно чакаше да ти се обадя!

— Не.

— Добре де, какво измисли?

Изобщо не криеше облекчението в гласа си.

— Много съм секси, много съм чаровен, много съм неустоим — започна бавно и обстоятелствено Зрящият. — Затова ме възприемаш само като мъж, невъзможно ти е да ме възприемаш по друг начин. И въобще гледаш на закачките ни през последните няколко хиляди години само през призмата на любовните ни отношения, виждаш ги само като отношения на любовници. Ако не беше се ядосала, щях да ти кажа, че най-вероятно имаме много други животи заедно, в които съм ти бил брат, баща, чичо, братовчед, майка, сестра, приятелка... И в които едва ли съм бил толкова миличък и какъв още беше? Ах, да, душичка!

— Как успяваш да си толкова добър? — обади се със свито гърло Незрящата.

— Аз съм толкова секси обаче — довърши спокойно мисълта си Зрящият, сякаш не я бе чул, — че на теб и през ум не ти минава да ме възприемеш като нещо различно от супермен. И затова може би така се дразниш, като слушаш как необмислено си ме отхвърляла тук-там през вековете, вместо да се наслаждаваш на титаничната ми мъжественост.

— Знаех си аз, че ще ме успокоиш — въздъхна с усмивка Незрящата.

— Бих искал да видя как се усмихваш — каза ѝ тихо той.

— Защо ме търпиш? — попита тихо тя.

— Имам си причини.

— Къде си сега?

— В леглото.

— В леглото...

— Аз като ти предлагам през седемнайсети век!

— А как стои въпросът в началото на двайсет и първия?

— Сложно — отговори Зрящият.

— Искаш ли да те запозная с майка ми? — предложи внезапно Незрящата.

— Кога?

— Утре. Тоест довечера.

— Ще я молиш да те благослови да ми искаш ръката ли? Ей, да не се обърка? И този път аз съм мъжът!

Тя се разсмя от сърце.

— Ох, ще ѝ нося едно ново лекарство. Е?

— Бива — каза той.

Зрящият не се изненада, че тя не бе казала нито дума на майка си за него. Нито пък я бе предупредила, че няма да дойде сама. Той видя първо стресната, после за дълго притеснена, сетне направо уплашена жена, която с облекчение ги изпрати, когато стана време да си ходят. За двата часа, прекарани там, бе насаме с нея почти непрекъснато. Незрящата ги бе оставила да си приказват, за да сготви, да поприбере, да сложи поне малко ред в хаоса, сред който съществуваше изнурената слаба клетница с хлътналите, трескави, обрамчени с черни сенки очи, наметната с нещо, наподобяващо домашен халат, с треперещите, неловко преплетени в скута пръсти и с изписания на лицето ѝ ужас от бъдещето, с който тя примирено съжителстваше и с който явно нямаше вече сили да се пребори.

Майката на Незрящата намери пристан в бърборенето. Гласът ѝ я успокояваше; или по-скоро се успокояваше от самия факт, че чува гласа си, че чува произнасяните припряно звуци, които гонеха омразната потискаща тишина. Разпитваше го за работата му, за родителите му, за майка му и очите ѝ, разказа му надълго и нашироко за патилата на дъщеря си с нейните слаби, болнави, незрящи очи и най-вече за собствените си патила с очите на дъщеря си, за собственото си огромно нещастие, за огромната си болка, мъка, безпомощност. Зрящият много добре знаеше вече, че почти нищо от това, което му се говори, не е истината, но слушаше с подчертан интерес и мило внимание истината на тази съсипана от алкохола жена, която поне в момента, през тези

последни няколко седмици отчаяно се бореше със себе си и с навиците си. Ала очите ѝ или нещо дълбоко, мътно и всепоглъщащо в очите ѝ издаваше, че скоро пак ще се предаде, защото навикът, самотата и отчаянието са по-силни от крехката ѝ воля. И той изпитваше искрена жалост, искрено съпричастие, съзнавайки напълно отчетливо, че с нищо не може да ѝ помогне.

Освен с малко пари за нови и нови лекарства.

Нито я хареса, нито го отблъсна с вида си, с държането си, с всичко, което бе причинила на дъщеря си заради себелюбие и безотговорност. Прие я. Вече се бе научил да приема хората такива, каквито бяха или каквито ги виждаше. И себе си приемаше вече, каквото и да му струваше.

А тя приказваше, приказваше, дърдореше и в същото време с ужас си мислеше, че този път положително ще остане сам-самичка да се грижи за себе си, че този любезен мъж с равния глас и втренчените очи ще вземе момичето ѝ, ще го отдели от нея, ще го прикотка и приласкае, а тя ще завърши дните си пиана, болна и сама, сама като бездомно улично куче.

Няколко пъти се разплака, Незрящата идваше да я успокоява, сипа ѝ да се нахрани, отказа те двамата със Зрящия да вечерят, понеже вече са яли, простря прането и го подкара да си ходят. Вършеше всичко някак машинално, недъгът ѝ правеше действията ѝ съвсем като на робот, но тя не се спря нито за миг, не докосна несръчно нищо, не се блъсна никъде, не се удари никъде, провираше се ловко и бързо — наистина познаваше всеки милиметър от апартамента, в който бе преживяла най-ужасните си години. Просто работеше и в работата ѝ, доколкото той можеше да я наблюдава, докато кръстосва напред-назад, липсваше напрежение, принуда, отвращение, ала липсваше и всякаква отдаденост, камо ли радост.

— Обичаш ли я? — попита той в колата.

Незрящата бе притихнала на седалката до него, бе за-творила по навик очите си и сякаш бе заспала от умора.

— Много — отвърна след време.

— Нищо не може да се върне — каза той.

Тя премълча.

— Открих Америка — засмя се принудено той.

— Простих ѝ всичко. Оказа се, че съм ѝ простила всичко. Тази вечер осъзнах, че съм ѝ простила всичко. Тази вечер... — Спря, за да обмисли добре думите си: — Тази вечер осъзнах, че никога няма да приема онова, което тя направи и най-вече не направи за мен. Аз не бих постъпила така. Щях да обърна света за детето си, вместо да се наливам от сутрин до вечер и да се бия с мъжа си. И да махна с ръка, понеже такава ми била съдбата. И съдбата на детето ми. Не, няма да го приема, никога няма да го приема. Но ѝ простих, тази вечер разбрах, че съм ѝ простила.

Зрящият не знаеше какво да каже.

— Слушах я какви ти ги дрънкаше — добави жената до него и стихна съвсем.

Той зави и бавно пое по широкия почти пуст булевард към квартала ѝ. През отворения си прозорец в лятната съботна вечер чуваше тихото съскане на гумите по напечения през деня асфалт.

— И изведнъж усетих, че не изпитвам никакъв гняв — обади се тя по-късно. — Нищо. Нито гняв, нито болка, нито съпротива, нито раздразнение, нито омраза. Нищо. Само състрадание.

— Да — вметна Зрящият.

— Господ да я пази — продума Незрящата.

— Защо пожела да ме запознаеш с нея?

— Любопитно ми беше.

— Как ще реагира, като ме види ли?

— Не — поклати глава тя. — За да видя аз как ще реагирам.

— На кое?

— Нищо — рече бързо Незрящата, като явно му показва, че не иска да говори за това.

Зрящият се облакът на вратата. Караше съвсем бавно, вдишваше по-свежия нощен въздух. Изведнъж проумя, че истинското лято някак неусетно вече е дошло, че вече е в разгара си, че вече е юли, че тече втората половина на годината. Внезапно почувства шеметното движение на времето; или пък бе почувствал шеметното движение на живота ни през неподвижното вечно време. Споменът дойде изневиделица, завладя го. Стана му хладно, потръпна.

Сети за виличката на родителите на втората си жена, на онази, с която така и не сключиха официален брак. Къщицата в планината не се отопляваше освен с малка електрическа печка и в ранната пролет той ходеше там сам. Спеше с дебела риза и долнището на стара пижама дори през май. През юни от града се преместваха майка ѝ и престарелият ѝ баща, стояха до септември. През октомври падаше първата слана, застудяваше и възрастните се прибираха на топло. Жена му още идваше с него. Бе зиморничава, трепереше вечер даже на включената печка, заканваше се, че следващия път ще е сам.

Така и ставаше. А той гледаше в съботните студени вечери празното им легло и си мислеше, че вече трябва да облече дебелата риза и долнището на старата пижама, че цели шест месеца са отлетели като миг, само дето отвън не е зелено, влажно и радостно, а е жълто-кафяво, сухо все още и малко тъжно. И тогава му хрумваше, особено по-следната им година заедно, че само онова, което е останало от тази половин година в паметта ти, само то съществува за теб. Кое е то? Питаше се и си отговаряше, че то е само доброто, стойностното, което си свършил за шестте месеца. Другото не означава нищо, то не е израз на същността ти, то не е животът ти, макар и да го помниш — понякога дълго, понякога до края на дните си. И пак се питаше какво добро, какво стойностно е свършил от пролетта досега. Нищо, нищо или почти нищо, признаваше си в самотните си ноемврийски вечери, капнал след дългите преходи из планината. И тогава бе разбрал — леко и без особена болка, че всичко е свършено, че няма да живее с тази жена нито в брак, нито в конкубинат, нито никак, за да даде и на нея, и на себе си шанс да заживеят истински, стойностно, пълноценно.

И още зимата си беше отишъл.

А сега? — сепна се. Скоро и това лято ще отлети като онези пролети, лета, есени... Не трябваше ли още отсега да стори всичко възможно, за да задържи любовта? Любовта ли? Да, любовта. Любовта. Именно любовта. Абсолютно точно — любовта. Взаимната им любов.

— За какво мислиш? — побутна го Незрящата.

Той погали пръстите ѝ и осъзна, че не може да сподели с тази тридесет и две годишна препатила жена нито за шеметното движение на времето, нито за дълбоките си медитации по закътаните чукари, нито за самотните нощи в малката паянтова къщичка, нито за доброто и стойностното, нито за убедеността си, че сме дошли на този свят единствено за да подкрепим, заздравим, заякчим именно доброто и стойностното. Не можеше да ѝ каже и какво бе помислил за любовта. За любовта им. Не, нищо не можеше да ѝ каже. Поне не сега.

— Просто така.

— Да не пропуснеш блока — издърпа тя ръката си.

След минута той спря и между тях за първи път от много време легна тежко, напрегнато, едва поносимо и от двамата мълчание.

— Ще се качиш ли?

Зрящият се извърна: присвила очи в сумрака, неподвижна, изваяна сякаш от някакъв топъл мрамор, Незрящата втренчено го гледаше, очаквайки отговора му.

А той, както в началото, усети пак светлината ѝ — лека, трепетна, близка. И подлуждаща този път.

Затвори очи, кимна ѝ леко. Когато ги отвори, тя се бе извърнала и бързо се измъкваше от колата.

Качиха се горе, без да продумат. Зрящият седна в хола на мястото, където вече бе свикнал да се настанява — в ъгъла пред единствената секция с няколкото хубави книги, които Незрящата бе чела много, много отдавна, и с хубавите чаши, в които тя наля на двамата по глътка марков коняк.

— Това от треньора по футбол ли беше? — обади се Зрящият.

„Прослуша“ гласа си, поуспокои се — всичко бе наред.

— Не, от затлъстелия професор, шефа на клинична гастроентерология.

Тя седна насреща му.

— Освен от логията си, човекът разбира и от коняк.

Тя се намести удобно, отпи глътка, вдигна очи. Зрящият продължаваше да я гледа с топла, насърчителна усмивка на устните си, преглътна и заговори:

— Ако наистина си се освободила от гнева, от обидата, от срама заради родителите ти, вече си освободила огромно място за друг тип чувства. Чувството ти за малоценност, самоунищожителна малоценност, с което си съжителствала от съвсем малка не заради проблемите с очите, а заради проблемите въщи, сега се е стопило до мъничко-мъничко топченце. И е отворило широко сърцето ти за чувства, които заслужаваш, без да се боиш, че ще загубиш.

Незрящата вдигна рязко ръка да го прекъсне:

— Снощи ли ти казах да вървиш по дяволите?

— Да. Но то беше снощи.

— Точно така, снощи...

Тя сведе поглед, прибра се в себе си.

— Искам да ти разкажа за моето чувство за малоценност — продължи равно той. — За моето най-скъпо, най-мило и най-родно до скоро приятелче, което роди болките, обидите, притесненията, подозренията, стресовите, страховете, срамните вини, ужасите, кошмарите, безумията ми от най-ранна детска възраст до съвсем, ама съвсем скоро. Искам да ти разкажа, тоест разказвам ти вече какво направих с всичките тези фобии.

Зрящият допи коняка си, стана, сипа си още доста и се върна в креслото си. Незрящата не помръдна.

— Един ден, когато ми стигна до ума, че в най-близко време ще полудея, седнах и ги записах в хронологичен ред. Нямам представа колко парчета съм пропуснал, макар че се постарях да бъда изчерпателен. Получи се хубава бройка — двадесет и девет юнаци. Двайсет и деветият юнак бе

страхът от смъртта. Прочетох ги веднъж, втори път, трети път фобиите си. И се запитах какво би било оттук нататък, ако целият този кошмар от най-низки подозрения към самия себе си, от най-нелицеприятни оценки на самия себе си, от най-ужасяващи страхове заради миналото и най-вече от бъдещето, ако целият този черен кратер в ума ми е действително верен, точен, истински. Че действително съм това, което — дълбоко в себе си — страшно се боя, че съм. Че действително в бъдеще се случи онова, от което — дълбоко в себе си — така страшно се боя, че ще се случи. И си отговорих, че нищо различно не би било оттук нататък.

Зрящият надигна чашата си и почти я пресуши. Млясна на шега. Незрящата не реагира по никакъв начин.

— Великолепен коняк! — бързо рече той. — Осъзнах, че колкото и да се променям, оттук нататък ще си бъда пак същият, какъвто съм бил и вчера, и онзи ден, и преди месец, и преди година. Че ще мисля, приказвам и правя същото, което съм мислил, приказвал и правил до вчера. В същината си, в дълбочината си — същото.

Допи коняка си, остави чашата далеч от себе си.

— И още нещо осъзнах. Че нито една точка от чудовищния списък вече няма нищо общо с мен, с човека, когото все пак криво-ляво познавах и познавам. Осъзнах, че вече съм свободен. Или почти свободен. Или поне много по-свободен отпреди. Че заслужавам да бъда свободен именно заради това, което мисля, приказвам, правя.

Зрящият поспря, съсредоточи се, продължи:

— Та тогава събрах тези дващест и девет юнаци в един чувал, завързах го яко отгоре, те вътре ритяха, крещяха, деряха се, но аз стисках здраво, метнах ги на рамо, закарах ги с колата на един люлеещ се мост над планинската река, която най-много обичам напролет, и захвърлих чувала в придошлата вода да се гърчи в пороя по пътя си, по който отплуват безопасните, безвредни вече, отработени, мъртви и благословени фобии. А у мен зейна просторна, не — гигантска, при това чиста и чудно красива пещера, която само очакваше да бъде преизпълнена със светлина.

Зрящият погледна към чашата си, но в нея нямаше нищо.

— Това беше в края март. А през май усетих светлината ти.

Незрящата беззвучно плачеше на дивана отсреща.

Той се изправи, заобиколи масата, коленичи в краката ѝ и с рязко, дори някак властно движение отметна полата от голите ѝ колене. Прегърна ги, взе да ги гали, после погали с върха на пръстите си вътрешната част на бедрата ѝ. Знаеше, че тя има хубави крака, ала за първи път виждаше бедрата ѝ толкова нагоре. Целуна единият ѝ крак, после другия. Мускулите ѝ потръпваха. Раменете ѝ потрепваха, но като че ли вече не плачеше. Той не вдигна глава да провери. Целуна бедрата ѝ още по-нагоре. Едва докосваше кожата ѝ с устните си, но усещаше колко е топла и мека. Бельото ѝ бе бяло, младежко, красиво. Целуна едновременно ръбчето на гащичките ѝ и чувствителната ѝ кожа. Тя леко простена. Лампата светеше над тях, виждаше всичко.

Зарови лице в скута ѝ, полегна почти върху тънката бяла коприна. Зашепна тихичко, без да извързва глава, сякаш говореше не на нея, а на бедрата ѝ:

— Когато след петдесет години внуците ти те попитат кое е било най-вълнуващото обяснение в любов, което си получавала, разправи им за оня лудия с шантавия му чувал, пълен с гърчещи се в предсмъртна агония фобии.

Почувства как коремът ѝ леко се стегна, защото се бе усмихнала.

— И им разправи, като пораснат достатъчно, как въпреки всичко чувалът на оня лудия те е предразположил дори да го любиш...

Каза го толкова тихо, че тя се напрегна, за да го чуе.

Сега бе негов ред да стихне, да замре. Като че си казваше безмълвно някаква молитва, като че се вглъбяваше в някаква дълбоко интимна картина, която му бе необходима, за да направи следващата крачка.

Незрящата не можеше да прецени колко време бе минало, когато той вдигна полека ръце, както бе коленичил на пода пред нея, провря ги под тънката ѝ лятна блузка, побутна я едва-едва назад с главата и с дланите си, за да легне, и внимателно започна да я разсъблича под светлината от абажура. Ръцете му бяха ловки, бързи и леко трепереха от нежност и радостна възбуда. Остави я съвсем гола на дивана и отиде в антрето при чантата си. Върна се с кутийка презервативи в ръка, тя вдигна вежди с учудване, че се е сетил, а той ѝ се усмихна с мимика, че е много предвидлив и съобразителен. Не проговаряха и двамата. Не обелиха дума, само се гледаха жадно, очаровано и мъничко озадачени още, докато тя внимателно му помагаше за презерватива с цялата си женска чувственост и отдаденост. Проникна в нея бавно, предпазливо, чакаше тя да му подсказе колко да я притисне и как да я вземе. Незрящата буквално изригна, когато го почувства в себе си, замята се, застена, забъбри несвързано мили, нежни, покъртващи го с доверчивостта си думи. Целуваше го, галеше го, викаше тихичко, прегръщаше го с всичките си сили — стиснала очи в блаженството си.

— Ох, не съм спала с мъж от сто години! — пошепна извинително в ухото му, сякаш вършеше нещо нередно, което го притеснява.

— А аз с жена от сто и пет — отвърна ѝ задъхано той. — Една от фобиите ми беше... Не помня коя точка поред... Ооо!... Че много бързо ми идва първия път... Особено пък... Сега... Както ни е първи път...

Тя щастливо се засмя в рамото му.

— Искаш ли ме? — направо се помоли той.

— О, да, да! — отвърна му ликуващо Незрящата и веднага го освободи дълго, мощно, обезумяващо. Усещаше цялото ѝ същество свършено слято с неговото, като че ли бяха едно същество. Дойде му така, все едно бе освободил в нея най-дълбокото си, най-интимното си, най-бленуваното си упование за съединение с друго човешко същество. Успя само да ѝ пошепне, че я обича, и повече не сдържаше стоновите си, които след броени мигове се сляха с почти хлипащите в щастieto си стонове на жената под него.

Строполи се нежно върху нея, зарови лице в косата ѝ, без да излиза. Тя още хълцаше и в конвулсии трепереше в прегръдките му.

— Добре ли ти беше? — промълви и целуна потния ѝ кичур до устните си.

— Божествено — погали го тя по гърба. — А на теб?

— Божествено. — Мръдна, целуна друг потен кичур. — Тежа ли ти?

— Не. — Тя го стисна в ръцете си да не става. — Добре ли чух? — Гласът ѝ бе хрипкав, омаломощен, сладостен в задоволеността си, но той усещаше, че цялата пак е настръхнала изведнъж от ново напрежение. — Главата ми тъкмо експлодира след теб и не съм сигурна...

— Само главата ли? — засмя се тихичко той.

— О, не! И сърцето, и утробата ми, цялата експлодирах! — Тя също се засмя, но кратко. — Добре ли чух? — попита настойчиво и абсолютно сериозно.

— Не знам — отвърна също сериозно Зрящият и се надигна над очите ѝ. — Може и да съм гъгнел малко. — Погали я по лицето, разпиля косата ѝ от едната страна върху облегалката. — Сега ще ти го кажа по-членоразделно: обичам те. — Наведе се, целуна първо зърното на едната, после на другата ѝ гърда. Целуна шията ѝ, устните ѝ, очите ѝ — и двете, челото ѝ. Пак се изправи. — Обичам те — повтори високо и седна до нея.

— Моля те, кажи ми го трети път — стисна ръката му Незрящата.

— Обичам те — каза ѝ го той.

— Целуни ме пак по гърдите — помоли тя.

Той я целуна дълго и нежно.

— Тук си, нали? Не сънувам, нали?

Зрящият хвана ръката ѝ и я положи на слабините си.

— Така ми се струва — рече усмихнат.

— О, Господи, ако знаеш аз колко те обичам! — простена щастливо тя, скочи рязко и го притисна в прегръдките си.

И на двамата не им беше удобно. Не в смисъл че изпитваха неудобство един пред друг от голотата си под ярката светлина или от рязката промяна, от бързината, с която отношенията им бяха навлезли в друга плоскост, бяха се изкачили на друго стъпало. Не, просто им бе физически неудобно полуседнали-полулегнали на дивана, макар и застинали сладостно в обятията си.

Незрящата полека се измъкна от прегръдката му, стана, безмълвно го хвана за ръката, пътем загаси лампата и го заведе в спалнята си. Спря пред тесния си матрак, извърна го към себе си, сграбчи импулсивно лицето му в дланите си и го целуна страстно в устата.

— Обичам те — продума, като се отдръпна. — Преди да дойдеш в леглото ми, бих искала да знаеш, че много те обичам. По-спокойно ми е така.

— И аз много те обичам.

— Да — погали го тя по гърдите.

Ръката ѝ бе топла, тръпнеща, пръстите ѝ — силни, нежни, любещи.

— Бих искала да знаеш, че те обичам не от вчера. Обичах те още когато за първи път бяхме... Не, не знам откога те обичам. Може и да е отпреди това...

Сепна се изведнъж, засмя се.

— Или още от пещерата.

— Може и от по-раничко да е — предположи тихо Зрящият и я катурна на тесния, но удобен матрак.

След малко тя пак стенеше в обятията му, пак го любеше с най-пламенната си страст, доставяйки му най-върховно удоволствие, смееше се, закачаше го, шепнеше нежни щуротии в ухото му, на които той отвръщаше с каквото му дойде на ум в същия тон.

— Добре ли ти е? — питаше постоянно тя.

— Страхотно!

— Добра ли съм като оная, европейската аристократка? — питаше тя и правеше неща, които го подлудяваха.

— Забрави ли, че тогава сглупи?

— О, да! Добре де, добра ли съм като оная мулатка от Тихия океан? — питаше тя и му се отдаваше с цялата жар, която любовта ѝ към него разпалваше.

— По-добра — хриптеше той и я целуваше, целуваше, целуваше...

— Обичам те — шепнеше в забрава тя.

— Обичам те — шепнеше той, едва поемайки си дъх.

— Ела, хайде! Сега, сега! — извика глухо тя и избухна шеметно над него.

После дълго лежаха мълчаливо, притиснати доверчиво един в друг, сякаш и двамата имаха нужда взаимно да се усетят отпуснати, спокойни, сънени вече. Сякаш и двамата имаха нужда да повярват в чудото, което им се случва.

— Спиш ли? — обади се тихичко Незрящата, когато ѝ се стори, че любимият ѝ е задрямал.

— Не — погали рамото ѝ Зрящият.

— Моля те, ще ми прочетеш ли пак онова за любовта — рече изненадващо за него тя. — Ох, никак не ми се ще да ставаш, но така ми се иска да го чуя отново!

— Ей сега.

— Полежи още мъничко!

Незрящата с благодарност разцелува тялото му, подпря се на лакът.

Той отиде до чантата си и измъкна книжленцето на Джубран Халил Джубран.

— Ти знаеш кое — продума тя, когато той светна нощната ѝ лампа и се мушна до нея под завивката.

Зрящият отвори бързо на страницата и бавно ѝ зачете:

„Любовта не ви дава нищо освен себе си и не черпи от никого освен от себе си.

Любовта не обсебва, но и не иска да я обсебят.

Защото на любовта ѝ стига Любовта.“

— Благодаря ти, любов моя — кимна тя и се отпусна по гръб.

Полежа така, нещо си мислеше, после ѝ хрумна нещо, спонтанно се извърна към него.

— Може ли пак да легна отгоре ти? — попита, като че наистина искаше съгласието му. — Само да те чувствам...

Той се засмя, метна я като перце върху себе си.

— Не ти тежа, нали? — погледна го тя отблизо в очите.

Зрящият прочете в тях какво го пита.

— Не, не ми тежиш — отговори ѝ и с думи, и с поглед.

Тя се пресегна, изгаси лампата.

Бе дълбока нощ, когато Незрящата пошепна сподавено в ухото му:

— Оная ти фобия, дето не ѝ помнеше номера... Как ти е дошло наум да се притесняваш...

— Много си мила — рече без дъх Зрящият.

— О, не, не съм мила! — засмя се звънко Незрящата, притисна се до него, но в прегръдката ѝ нямаше никаква сила. — Само да знаеш, че тази ти фобия сигурно първа се е удавила...

Лежаха отпуснати, омаломощени, изцедени. И напълно, съвършено щастливи. Поне в тези кратки мигове.

Докато Зрящият не се реши да проговори.

— Не те ли интересува с какво иска да ти помогне приятелят ми? — подпита внимателно в тъмното.

Незрящата тихичко извика до него. Така се бе сепнала, че се надигна рязко, после пак се отпусна в обятията му.

— Забравих — каза безпомощно. — Просто забравих, че ти се обади... Бях побесняла... Господи, забравих! Представяш ли си, забравих!

— Срещнах се с него — добави още по-предпазливо Зрящият.

— Кога?

— Днес. Вчера вече... Ходих до клиниката.

Разказа ѝ какви възможности се отварят, спомена, че според лекарите няма риск, че състоянието ѝ не може да се влоши, че си струва да се опита.

— Не е ли редно да говорят първо с мене? — прекъсна го тя.

— Редно е и ще си говорите с лекуващия ти лекар. Сега е в провинцията за няколко дни.

— Какво пропусна? — надвеси се пак над него Незрящата; очите ѝ горяха в мрака.

— Ако операцията е неуспешна, повече никога няма да могат да те оперират — отвърна Зрящият и мъчително преглътна слюнката си. Едва не се задави.

— Какъв е шансът ми? — осведоми се тя след няколко минути.

— Над петдесет процента — съобщи ѝ веднага той.

— Не е зле...

Мълчаха, мълчаха, дишането им съвсем стихна.

— Защо той се обърна към теб? — наруши тишината Незрящата и без да изчака отговора му, го затрупа с въпроси: — Какво очаква, да ме увещава ли? Откъде знае, че можеш да ми влияеш? Откъде допуска, че е възможно да те послушам? Изобщо откъде знае, че се виждаме? Целият свят ли...

— Вероятно ми личи — прекъсна я той. — Водих майка ми на контролен преглед преди време и вероятно е забелязал щастието ми. Щастието избива на повърхността, такава му е природата.

— Целият свят ли знае, че сме заедно? — зададе все пак тя въпроса си.

— Защо не? — погали я той.

— Целият свят ли ще узнае, че сме се любили?

— Не виждам нищо лошо целият свят да узнае, че двама души са щастливи заедно. Макар че нямам намерение да уведомявам официално света. Той и без това...

— Знаеш ли, няма да имам нищо против и да го уведомиш — рече изведнъж Незрящата. — Кажи на света, че те обичам и много, много се гордея с това.

— И аз много те обичам. Бъди убедена, светът вече знае за любовта ни. От този миг. Той е едно цяло и внимателно слуша всяка фибра от тялото си.

Зрящият я прескочи и отиде да пие вода.

— Ти какво мислиш? — спря го на връщане гласът ѝ откъм ъгъла.

— Не знам какво мисля — отвърна ѝ, облегнат на вратата. — Не знам, кълна ти се, не знам... Страх ме е... Боя се да ти кажа какво мисля...

Едва различаваше силуета ѝ, докато очите му пак привикваха с тъмното. Привикнаха, виждаше я добре. След време я виждаше съвсем добре. Виждаше я как гледа с полуслепите си очи към него.

— Е, какво мислиш? — обади се най-накрая Незрящата. — Какво мислиш, любов моя?

— Мисля, че ако сме заедно, шансът да успеем е много по-голям — произнесе Зрящият.

— Да дойдеш с мен в Испания ли предлагаш?

— Не. Просто да бъдем заедно.

— А би ли могъл да дойдеш?

— Не мога да преценя. Като научим условията, ще ти кажа.

— Ще бъдем заедно и да не дойдеш, нали?

— Да, ще бъдем заедно всеки миг.

— Ще помисля — рече високо тя. — Ела сега да спиш.

— А може и екипът да пристигне тук от Испания.

— Ела да спиш.

И се отмести да му направи място до себе си.

Събудиха се късно, юлското слънце печеше зад плътно спуснатите пердета, всичко бе ярко, светло, истинско и напълно реално, любиха се дълго, прелестно, очаровани, че са един до друг, че са заедно не в мрака, а в светлината на чудесния неделен ден, закусиха набързо, качиха се на колата му, качиха се високо в планината, през която кръстосваха избягалите от жегата и шума туристи, паркираха на някакъв импровизиран паркинг, скриха се далеч от многолюдните алеи и пренаселените поляни, задълбаха навътре в гората, намериха си свое собствено кътче, хапнаха сандвичите си уморени, щастливи, отново се любиха някак си...

— Понатърти ли се? — смееше се радостно Незрящата и той си даваше сметка, че никога не я виждал толкова разкрепостена, озарена, сияеща.

— Ако пак ти се прииска да ме понатъртиш, моля те, кажи ми веднага — смееше се и Зрящият, докато ѝ помагаше да слезе по някаква стръмна пътека.

Тук-там вече цъфтяха къпини.

Ходиха дълго, хванати ръка за ръка, наслаждаваха се на прекрасното време, на чистия въздух, на взаимното си присъствие. Стигнаха до място, откъдето се откриваше великолепна гледка, седнаха близо един до друг, все така хваната за ръце, дълго се любуваха на зелената прелест: той — на цялата пищна лятна панорама, тя — на цветята в краката си, на избуялата трева, на веселите птички наоколо.

— Как живееш с това съзнание за времето? — попита го неочаквано Незрящата и силно стисна дланта му. — За времето като вечност, а ти да се виждаш вътре... Разбираш ли?

— Още не.

— С цялата тая дълбочина... От едно време насам...

— Вече разбрах — каза Зрящият.

— Наистина ли вярваш в това за света? Дето ми каза нощес.

— Наистина — кимна той.

— И вярваш, че светът е едно цяло, което слуша частите си?.

— Точно така, вярвам в това. Всичко е свързано. И не само между хората, но и между земята и хората, цялата природа и хората, всичко... Помниш ли какво ти разправях за горските ягоди?

— Помня.

Зрящият я пусна и клекна срещу нея, за да гледа очите ѝ.

— Ако оставяш ягоди на онзи след теб, на другата година заварваш още повече. С къпините е същото. При тях има и друго. И е още по-ясно. Аз бях къпини на едни и същи места. Над десет години. Последните три-четири започнах да им говоря. Бера ги и им говоря.

Тя се взираше в зениците му и не пропускаше нито дума.

— Разни простички неща. Че ги обичам, че съм им много благодарен, дето така хубаво са узрели, че са толкова вкусни... Ей такива работи. И започнах да наблюдавам колко ще се издере и колко бързо ще си напълня кофата. Бера няколко дни поред, говоря им и се наблюдавам. Връщал съм се почти без драскотина и с пет килограма къпини за по-малко от два часа.

Тя протегна ръка към неговата, хвана я и я приближи към очите си.

— Колко кръв съм пролял с тези къпини! — усмихна ѝ се той. — Докато проумея, че и те са петимни да ги похвалиш.

Незрящата застана на колене, прегърна го, завря глава в рамото му.

— Да опитам ли? — прошепна наред планинския склон, където никой освен него не можеше да я чуе. Никой човек.

— Не знам — целуна я той по косата. — Божичко, не знам... Единственото, което знам, е, че любовта ни ще ни помогне. И всичко това наоколо ще ни помогне. Цялото ще ни помогне. Обичаме ли се, шансът е на наша страна.

— Сигурен ли си, любими? — притисна се тя още по-плътно до него, за да вземе от силата му.

— Това знам — каза високо той.

Ала тя продължаваше да се бои.

— А той сигурен ли е, че шансът ми е поне петдесет процента? — повтори за кой ли път от сутринта.

— Той е сигурен. Ще говориш и с твоя си лекар.

— Никога няма да събера парите.

— Не са толкова много. Част ще поеме осигуровката ти. Испанците също плащат голяма част от цената, нали ти казах. Включват операцията в някаква нова програма. Те самите са заинтересувани...

— Експериментират си с аборигените — отдръпна се рязко тя.

Извърна се настрани, за да потисне мъката си, а когато отново го погледна, прочете в очите му огромното му огорчение.

— О, не исках да прозвучи все едно ти също участваш в този...

Ядът ѝ към себе си се надигаше, страните ѝ почервеняха, задушаваше се в безпомощността си да излезе от ситуацията.

— Точно така прозвуча — съобщи ѝ равно Зрящият.

— И ти набързо реши да се обидиш?

— Не съм решил да се обидя — поправи я равно той, — просто се обидих.

— Добре де, извинявай! — тросна се тя.

— В никакъв случай не трябва да се съгласяваш, ако не си абсолютно убедена, че го правиш заради собственото си добро!

Без да се усети, Зрящият бе повишил тон.

— Не съм убедена.

— Че го правиш заради себе си, заради бъдещите си деца!

— Заради домсъвета, заради трудовия колектив — имитираше го великолепно Незрящата, — заради профсъюзите, заради президента и президентшата...

Той тихо въздъхна.

— А ако стане по-лошо? — обади се след малко: стихнала, уморена, обичаща полусляпа жена, трепереща пред най-важния може би кръстопът на живота си.

— Няма да стане — отвърна Зрящият.

— А ако стане?

Той я прегърна, погали тънките ѝ здрави рамене.

— Вече няма да стане. — Гласът му бе твърд и напълно уверен. — Вече е невъзможно да стане. Ще видиш.

Раменете ѝ внезапно се отпуснаха, тя се засмя щастливо, сякаш току-що се бе освободила от нещо огромно и тежко, което почти я бе смазало.

— Понеже много ме обичаш ли?

— Понеже много те обичам — потвърди с облекчение Зрящият и нежно разцелува очите ѝ.

Сервитьорът веднага разбра, че са се любили. Придърпа си стол, седна за малко на масата им, побъбриха и преди да се надигне да донесе вечерята им, подхвърли:

— Защо ми се виждате малко недоспали?

Зрящият една се сдържа да не прихне, когато забеляза как лицето на Незрящата леко поруменя.

— Вероятно сте се уморили от разходката — предположи уклончиво келнерът, след като не получи никакъв отговор.

— Аха — обади се Зрящият.

— Сега ще ви нахраня — усмихна се възрастният мъж и бързо се отдалечи.

— Божичко, засрамих се! — простена толкова смешно тя, че той не издържа и почти се задави от смях.

— Не те е срам — само успя да произнесе.

— Не виждам нищо смешно — сряза го тя, но очите ѝ се смееха.

— Толкова ли е срамно да се спи с мене? — подметна ѝ той, прокашля се, овладя се.

Тя го изгледа дълго с блесналите си хубави очи.

— Като за първи път не беше чак толкова зле — отвърна полека; наблюдавайки реакцията му, спонтанно преглътна.

— Кой от първите пъти? — попита невинно Зрящият.

— Стига де! — преглътна пак Незрящата.

— Защо преглъщаш? — попита още по-невинно той.

Тя се пресегна и лекичко го плесна по дланта.

— Човек само да прояви любознателност и веднага го бият — промърмори Зрящият.

Келнерът им донесе храната и щеше да си тръгне все така мълком, но Незрящата го хвана изведнъж за ръката.

— Ела при нас, като се освободиш, моля те! — изговори набързо, като че се боеше да не се разколебае в решението си. — Искam да ми дадеш съвет... Тоест... Моля те да ми дадеш съвет...

— След малко ще цъфна — рече човекът и изчезна.

— Сега ли го реши? — осведоми се ласкаво Зрящият.

— Той бе най-близкият ми човек доскоро — отвърна тя.

— И от братовчедка ти?

— По-различно е.

— Само проявявам любознателност — кимна той.

Сервитьорът обаче не ѝ даде никакъв съвет. Изслуша я, без да я прекъсне нито веднъж, като през тези няколко кратки минути повече гледаше към Зрящия с изпитателния си дълбок поглед, та накрая Зрящият се чудеше самият той накъде да гледа.

Келнерът определено го притесняваше.

— Ще ти дам съвет — стана да си върши работата човекът, — когато чуя какво ти е казал лекуващият ти лекар. С всичките му подробности, условия, шансове, вероятности, опасности и прочие.

И ги остави.

Незрящата бе поразена от държането му, но се постара да не се издаде. Ядеше мълчаливо и ѝ личеше как премисля и претегля думите на възрастния човек, на чието мнение така разчиташе да ѝ помогне в обърканата ситуация. Като че ли бе и мъничко засегната от резкия му тон и привидната му и напълно изненадваща и непонятна за нея външна студенина.

Келнерът се появи при тях едва когато забеляза, че се канят да платят и да си тръгнат веднага. Седна пак и заговори направо на Зрящия, сякаш нея я нямаше на масата.

— Хрумна ми да си припомня колко пъти Христос изцелява слепци в Евангелията. Имам си малка Библия оттатък.

Зрящият слушаше гласа му и пак не можеше да се избави от усещането, че го е чувал неведнъж, и то в най-съдбовни моменти на живота си. Кой живот?

— Пет пъти — продължаваше бързо келнерът, като сръчно върна рестото им до кръгъл лев и направи строг жест да не се и опитват да му оставят по-голям бакшиш. — Един път в Евангелието на Матей изцелява бесноват глухоням слепец. После помага на двама слепци — пак е у Матей. Това прави, след като помага на дъщерята на Иаир, един от началниците на синагогата. Трети път в Евангелието на Марка проглежда слепец от Витсаида. Четвърти път изцелява слепороден в Йерусалим. И накрая изцелява двамата слепци в Йерихон.

Полупразната кръчма бе съвсем тиха в неделната вечер.

— Правят впечатление две неща — рече отчетливо келнерът, като вече гледаше ту към Зрящия, ту към Незрящата. — Първото е, че постоянно им нарежда да не разказват на никого какво е сторил. Не че те го послушват, напротив: дрънкат наляво и надясно. Мисълта ми е, че любовта е безмълвна. Колкото по-тиха е любовта, толкова по-дълбока е. И толкова повече е. — Обърна се към него: — Обичай я! Просто тихо я обичай! — Обърна се рязко към нея: — Обичай го! И оставете Господ да си върши работата!

Очите ѝ бяха плунали вече във влага, но не плачеше, нямаше сълзи.

— И второто, което веднага се набива в съзнанието. Всеки път Исус им казва, че ще бъде според тяхната вяра, че ще им помогне според тяхната вяра, а като прогледнат, им казва, че вярата им ги е спасила. Въпрос: колко ли пъти не е успявал да изцери слепци и всякакви други болнави, понеже е действал според тяхната вяра, ама тя е липсвала?

— Разбирам — промълви Зрящата.

— Ти вярваше ли в нещо доскоро? — побутна я грубичко сервитьорът. — В родителите си, в брат си, дето се е запилял някъде си из странство и хич не го е еня жива ли си, здрава ли си, в работата си, в себе си? В хората? В любовта? В Бога?

— Не...

— Ами повярвай. А после ела и ми кажи усещаш ли да си загубила нещо освен неверието си.

— Вече вярвам — вдигна болните си очи момичето.

— Откога?

— Отскоро.

— В какво?

— В някакво... Неудобно ми е...

— Пред него ли?

— Не, не!

— Е?

— В някакво съдбовно изискване към всеки...

— В съдбата демек.

— Да.

— А в него вярваш ли? — посочи той Зрящия.

Тя не побърза да отвърне. Сякаш мереше отговора на вътрешния си кантар.

— Страх ме е още и от него, и от всичко — призна си шепнешком.

— Не те питам страх ли те е, а дали му вярваш.

— Да.

— Какво да?

— Да, вярвам му.

— Какво е това всичко, от което те е страх?

— Ох, не знам... Не мога да го изразя...

— Добре — стана пъргаво човекът: годините изобщо не му личаха. — Като говориш с лекаря си, ела да ми разкажеш какво точно ти предлагат. И се пригответи да те разпитам за „всичкото“.

Точно след четири вечери — беше четвъртък — Незрящата бе готова да разкаже подробностите за щастливата възможност, която ѝ се откриваше. И все така нямаше представа как да обясни с думи на възрастния си приятел какво е онова всичко, от което така се страхува.

В ресторантчето бе претъпкано. Той ги помоли да го изчакат до след десет и половина, за да приключи лудницата.

— Защо не дойдеш до нас? — предложи спонтанно тя, когато сервитьорът понечи да им търси места. Лицето ѝ се озари от задоволство, че ѝ бе хрумнало. — На две крачки е! Моля те, ще ми бъде толкова приятно!

— Няма ли да спите? Сигурно ще е доста след единайсет.

— Не, разбира се, не!

— Аз ще дойда да ви взема — сети се Зрящият, което и сложи край на двоумението.

— Ще съм вечерял, отдавна ще съм си изпил аперитива, никакви маси и черпения! — Тонът на келнера бе абсолютно сериозен. — Имаш ли бяло вино?

— Ще купим.

— Чаша бяло вино. Ще стоя един час. Ела в единайсет и половина.

Малко след полунощ гостът им бе научил малкото, което го интересуваше. Не бе обелил нито дума за страховете ѝ. Изобщо не бе обелил дума освен две-три реплики, когато искаше да разбере нещо в детайли. Пиеше хубавото си изстудено вино бавно и с явно удоволствие.

— Я да обобща — прекъсна я по едно време.

— Най-важното е... — опита се да продължи Незрящата по инерция, но той не ѝ даде никаква възможност.

— Най-важното вече го знам — заяви рязко. — Другото няма и да го запомня. Сега да си преговорим урока. Шансът ти фифти-фифти ли е?

— Така казват.

— Ако не успеят, ще ти се влоши ли зрението?

— Твърдят, че не.

— Значи — не! Или смяташ, че те лъжат?

— Винаги се влошава след неуспешна операция — каза тя.

— Щом е винаги, значи лъжат.

— Така излиза.

— А готова ли си да им повярваш по изключение? Че тъкмо тази операция с тази техника е изключение и не влошава зрението при неуспех?

— Не знам... Може би съм готова...

— А ако успеят? Ще виждаш добре с болното око, а здравото полека ще се възстанови почти напълно. Правилно ли съм схванал?

— Това е целта им.

— Какво губиш?

— Да ослепея — отвърна начаса Незрящата. — Тази операция, този нов тип намеса да се окаже...

— Ялова?

— Амбициозна програма без достатъчно отчитане на рисковете — уточни предпазливо тя. — Сега ще я експериментират върху няколко десетки пациенти от цяла Европа...

— Иначе няма ли да ослепееш след години? — попита тихо, но твърдо побелелият мъж, а очите му бяха на педя от нейните.

— След години — със сигурност.

Отвърна му също твърдо, но гласът ѝ издаваше огромното ѝ объркване, несигурността и отчаянието ѝ.

— Защо си отчаяна? — погали я той леко по бузата. — Би следвало да ликуваш, да хвърчиш от радост!

— Страх ме — рече тихо тя и се озърна към Зрящия. — Бих била благодарна, ако ми даваха поне мъничко, съвсем мъничко гаранция за успех.

— Тоест нужна ти е мъничка, съвсем мъничка стопроцентова гаранция за успех — изимитира я находчиво сервитьорът.

Прозвуча смешно и тримата едновременно се усмихнаха.

— Така си е — кимна Незрящата и се засмя гласно.

Гостът не реагира, усмивката му потъна някъде, той се замисли, умълча се, стихна задълго. Когато се раздвижи, първото, което направи, бе да протегне ръка с полупразната си чаша вино.

— Донеси ми, ако обичаш, още малко — помоли учтиво.

Погледна часовника си и промърмори:

— Тази вечер няма да сдържа обещанията си. Да...

И Незрящата, и Зрящият чудесно схванаха какво не добави: че твърде рядко му се случва да го прави.

Тя понечи да стане, но Зрящият я понатисна във фотьойла и сам отиде да вземе виното от хладилника. Гостът изчака да му налее, бавно отпи малка глътка, погледна ги последователно дали са готови да го слушат и заговори:

— Страх те е, че си белязана. Не потрепервай, думата е точна — белязана. Всички без изключение се боим или сме се бояли, че сме белязани по някакъв начин. Моля ви, спомнете си Каин, спомнете си белязания! Ти и външно си белязана, очите ти са болни. Белязана си и със слабостта на родителите си, със слабостта и нещастieto им.

Зрящият въпросително погледна Незрящата, тя леко му кимна.

— Цял живот, както повечето хора, както почти всички хора с изключение на онези, които го проумяват и с кървави мъки го преодоляват, си живяла със съзнанието, че си белязана. И че Бог, съдбата, животът, както искаш го наречи, се гнуса от теб. Аз ще го наричам Бог, че ми е по-лесно. Цял живот си живяла с вътрешното убеждение, че не Го заслужаваш, че си белязана, прокълнатата от рождение мушица, че нямаш право да се изправиш пред Него, че буквално нямаш очи да се изправиш пред Него, за да получиш благословията Му — благословията Му за усилията си, благословията Му за къртовския си труд, за твърдостта си, за жизнеността си, благословията Му, че си успяла да се пребориш с клеймото си, с орисията си, със себе си, благословията Му да продължиш оттук нататък пречистена и небелязана напред, тоест към Него. Докато не се отървем от това чувство, че сме белязани и не заслужаваме Божията любов и Божията благословия, докато не се отървем от мрака в душите си, дотогава ще търсим начини, чувате ли, ние самите ги търсим начините да вършим онова, което ни самоунижава, прави ни по-долни, по-низки, по-неприемливи в собствените ни очи, та да не се налага да се изправим пред Него. Страх ни е не от страшния Му съд, а от текущия, периодичния, земния Му съд. Даваме мило и драго, самоомърсяваме се, самоунищожаваме се само и само да не ни се налага да се изправим пред Него чисти и заслужили благословията Му да продължим в светлина живота си, защото се ужасяваме Той да не вземе да ни отхвърли, понеже не сме заслужили още одобрението Му. Самонаказваме се, да — жестоко се самонаказваме, защото не можем да повярваме, че заслужаваме доброто, че заслужаваме благослов и озарение. Да, малки сме, грешни сме, носим печата на хилядолетните си грехове. Но нали Той ни е създал такива, нали Той ни е създал по свое подобие, давайки ни и примера на Сина Си, за да Го следваме! Нали всичко е Божи промисъл! Защо тогава ни е страх от Него? Защо не Му се доверим? Защо не се доверим на себе си?... А какво правим ние? Я по-добре, казваме си кой съзнателно, кой подсъзнателно, да продължа да си бъда малка, дребна, белязана, но добре самопозната и напълно самопредвидима мушица, вместо да поема риска да осмисля живота си, да променя живота си, да го въздигна на ново стъпало. След което да се изправя за благословията Божия преди следващата част от живота си. Да се изправя смело и свободно, защото заслужавам. Ето, ти заслужаваш да виждаш, ти заслужаваш да се радваш на хубостите на този прекрасен свят, на любимия си, на цветята, на дъгата, на залеза, на изгрева, на всичко. Ти заслужаваш да виждаш! Е, няма да виждаш като орел, но заслужаваш да виждаш много повече, отколкото сега. Моля те, изправи се смело и свободно пред Бога, пред съдбата си, защото огромна част от тази Божия благословия, което все още съвсем малко хора разбират, е собствената ни благословия към самите себе си. Ще го кажа и иначе: все още много малко хора разбират, че благословията Му е според вярата ни не само в Него, но и в себе си... Следите ли мисълта ми?

— Да — отговориха автоматично и двамата почти в един глас.

— Понеже това е всичко.

Келнерът бързо допи виното си, стана и едва тогава забеляза израза върху лицето на Зрящия.

— Какво има?

Зрящият се сепна, дойде на себе си.

— Гласът ви — промълви глухо. — Гласът ви ми е толкова познат...

— Гласовете си приличат — подметна уклончиво гостът, пожела им лека нощ и си отиде.

Операцията бе насрочена около средата на септември, а дотогава лекуващите лекари на Незрящата трябваше да изпратят на колегите си в Испания всичките ѝ документи, историята на досегашните операции, новите изследвания, които ѝ правеха в момента.

Летните дни летяха, изпълнени с любов, очаквания, упование.

Наистина не се оказа и толкова скъпо. Отказаха се от приумицата той да я придружава, за да стои в бездействие цели две седмици. Прецениха абсолютно правилно и разумно, че парите, които щеше да изхарчи за път и по хотели, пицарии и закусвални, могат и трябва да отидат за операцията ѝ и за възстановяването ѝ след това през дълга неплатена отпускат. Обсъждаха проблемите си като хора, които живеят под един покрив, като близки партньори, като съпрузи.

Нито веднъж не отвориша дума да коментират, да споделят на глас какво са разбрали от думите на сервитьора през онази паметна вечер. Не стъпваха и в кръчмата. Не си го казваха, но явно и двамата имаха нужда и от време, и от дистанция, за да приемат и свикнат със съвършено новия облик на човека, който им бе дал толкова много поводи за размисъл, за осмисляне на живота им.

Ставаха все по-близки. Избягваха приятелите си, колегите си, роднините си, понеже постоянно искаха да са сами. Любеха се много, дълго, страстно. Продължителната самота ги правеше направо жадни за физическа любов. Бяха ненаситни един за друг, а не един към друг. Съзнаваха разликата.

Една задушна августовска нощ тя лежеше полугола в прегръдките му, унасяйки се.

— Спиш ли? — попита я тихичко Зрящият.

— Аха — отвърна тя в просъница.

— Ако се събудиш от нещо и ти се прииска да чуеш, че си най-обичаната жена на света, само ме побутни да ти го кажа.

— Побутвам те — рече бързо тя.

— Ти си най-обичаната жена на света — каза ѝ шепнешком той.

— Да?

— Да.

— И най-щастливата — промърмори сънено-щастливо Незрящата.

— И все пак човек не е създаден съвършен — продума едва-едва той.

— Ммм...

— Ако физическото ми тяло можеше да изпълнява желанията ми, щяхме да се любим по двацет и четири часа в денонощието. — Целуна я нежно по ухото. — По сто шейсет и осем часа седмично... По четири... Колко ли прави?... Някъде около седемстотин часа месечно...

— Майчице! — въздъхна Незрящата.

— Значи някъде към осем хиляди и петстотин часа годишно — изчисли той наум и сладко се прозя. — Всяка година — добави весело и здраво я прегърна.

— Няма ли да се умориш? — пошепна тя, полузаспала вече. — След петата година... Или след десетата... Няма ли да ти дойде повечко...

— Не — отвърна ѝ Зрящият, но тя вече спеше.

Нито единият, нито другият бяха хора, които ще се обременяват взаимно с тежките подробности от живота им отпреди да се срещнат, ала и двамата вече имаха чувството, че се познават от деца с всичките подробности от детството им, та досега. Беше ранна вечер, когато той осъзна колко измамно е това чувство — поне при него. Тя се бе решила най-накрая и накратко му разказваше дългата, многогодишната сага на предишната си любов, а Зрящият не можеше да повярва, че онова, което чува, е вършено от жената пред него, която той си въобразяваше, че познава вече добре. Приятелят ѝ — дългокос набит здравеняк, спортист и красавец — се бе изживявал в някаква степен като неин спасител. Бе я ревнувал от приятелките ѝ, от братовчедка ѝ особено (а тя пък го бе ненавиждала, за което Зрящият се досети без каквото и да е усилие), постоянно ѝ бе обяснявал, че без него тя, Незрящата, е загубена, а накрая ѝ бе съставил и дневен режим — в писмен вид.

Бе приемала всичко това за напълно нормално. Бе приемала, че за жена в нейното положение най-нормалното нещо на света е да търпи подобно отношение, след като то е продиктувано от добронамереност.

— Смятах, че за него като мъж е унизително да спи с полусляпа жена, сякаш не може да си намери нормална — обясняваше му съвсем спокойно тя.

— Ти не си ненормална — отвръщаше тихо той. — Само имаш болни очи. Временно.

— Той можеше да си намери друга жена, харесваха го — продължаваше тя. — Бях му благодарна, че предпочита мен. Приемах го за особен вид благоволение от негова страна, че си ляга с мен, вместо да си потърси някоя друга.

Зрящият стискаше устни, защото не знаеше какво да каже.

— Живеех със страхотно чувство за малоценност — рече изповедно тя, поклати глава.

— Всички, абсолютно всички без изключение живеем с чувство за малоценност — вметна той.

— Вярвам ти. Виждам го. Но смятах, че моето е най-голямото от най-големите. Примирявах се. Дори бях щастлива по някакъв мой си начин с този нелощ, понякога дори много мил човек. Той ме обичаше. — Вдигна глава. — Вярваш ли ми?

— Не — отговори Зрящият. — Вярвам ти, че така преценяваш. Не вярвам, че те е обичал.

— Както и да е — въздъхна Незрящата. — Един хубав ден обаче той реши да ме накаже, задето не съм спазила дневния режим. Скарахме се. Наприказва куп ужасни гадости... Явно му се бе насъбрало... Явно му бе омръзнало да се грижи за мен... Удари ме и аз го изгоних... Слушаш ли ме?

— Разбира се — обади се той.

— Представяш ли си — гласът ѝ затрепери, — този кучи син никога повече не ми се обади! Ей така, да се поинтересува жива ли съм... Търсих го толкова пъти, криеше се... Криеха го... От оная сляпата натрапница, дето го беше вързала и омагьосала...

— Спри! — извика хрипло Зрящият.

— Спирам — кимна примирено Незрящата. — Отдадох му шест години от живота си...

— Спри! — настоя отсечено той.

Тя стана, заобиколи масата и седна до него. Прегърна го, помоли:

— Може ли само един въпрос?

Той вдигна рамене. Чувстваше се засрамен, огорчен, объркан, потресен. И бесен.

— Ти можеш да имаш всяка жена. — Очите ѝ го гледаха втренчено, жадно и малко уплашено: — Добре, почти всяка. Нали не ти е унизително, че си с мен? Нали не го правиш от съжаление?

Зрящият грубо я отблъсна, скочи, хукна към кухнята. За първи път от онзи щастлив за него ден, когато усети светлината ѝ, изпита порив да я халоса с нещо. Поривът му го ужаси. Пи дълго вода, щеше да счупи чашата от стискане. Облакът се на плота. Чу я, че се размърда оттатък. Протегна се, тръшна кухненската врата отвътре: не бе сигурен, че няма да я удари, ако се появи пред очите му.

Стъпките ѝ приближиха, спряха пред вратата. Той на-плиска очите си с ледено студена вода над чиниите от вечерята им, избърса лице с кърпата за приборите, стовари се на най-близкия стол.

Незрящата полека откrehна, надникна, отиде при него, сложи нежно ръце на главата му.

— Не ми отговори — произнесе ласкаво, но в гласа ѝ звънтяха метални нотки.

— Не спя с теб от съжаление — погледна я той отдолу нагоре. — Не ми е унизително, че живея с теб — натърти. — Напротив, гордея се, че човек като теб ме е приел до себе си. Включително в леглото си. Смятам, че си страхотна жена... Смятам още, че си толкова дълбоко унижена, та е възможно да полудееш, ако не избиеш всичките тези дивотии от главата си. Смятам още, че е адски, страховито отчайващо, печално, дори обидно за мен да не си ги избила досега. Смятам още, че ако не си ги избиеш сама, ще ти ги избия аз.

Тя дръпна ръцете си

— Как? — попита сухо.

— С любов — отвърна равно той.

— Помислих си, че ще ме биеш...

Зрящият внезапно прихна. Напълно се бе овладял, смирил, концентрирал.

— Не че не заслужаваш — каза усмихнат. — Ала ще ти помогна с любов. Още малко и никога повече няма да ти минават такива глупости през ума. Обещавам ти. Аз те обичам и те моля да го проумееш не само със сърцето си. Обичам те такава, каквато си. Нито повече, нито по-малко. И те приемам такава, каквато си. Такава те и обичам.

Незрящата коленичи на балатума, положи глава в скута му.

— Може ли да поплача? — изхлипа в панталона му.

— Не.

— Само малко?

— Не.

Тя обаче не го послуша.

След пет минути стана, обърса очите си и сложи ръце на раменете му.

— И аз те обичам. — Прокашля се, гласът ѝ се изчисти: — Искам да знаеш, че ме освободи от нещо ужасно, което ме задушаваше. Не точно сега, въобще... Откакто те познавам... Огромен товар, тежък, мъчителен товар се стовари от душата ми. С теб се чувствам пълноценна.

— Ти си пълноценна — поправи я тихичко той.

— Искам да знаеш, че дори и да ме оставиш...

Зрящият отново настръхна.

— Добре, дори и да се разделим по някаква причина — натисна го тя надолу със силните си пръсти, — искам да знаеш, че ще ти бъда вечно задължена и благодарна.

— Не ми дължиш нищо. Нямах дълг към мен. Нямах...

— Почакай!

— Любовта не познава задължения. Любовта не трупа дългове. Любовта разплаща, освобождава от дългове. Любовта...

— Добре, почакай! Разбрах! И все пак ще ти бъда вечно задължена и благодарна — повтори високо, настойчиво, упорито Незрящата. — Ти си добър човек и искам да знаеш, че аз го знам. И те обичам, защото си добър, хубав, търпелив... — Ръцете ѝ се заровиха в косата му. — Силен, нежен, сигурен...

Седна на коленете му, притисна се с всичките си сили, с всичката си всеотдайност до сърцето му.

Като изключим драматичния разговор, често изживяваха такива романтични вечери.

Лятото изобщо се случи твърде романтично, поне за тях. Изхитряваха се често да вечерят на открито, винаги излизаха извън града през уикендите, разхождаха се сред природата, наслаждаваха се на изгревите, залезите, на нощното небе, на тихото ромолене на планинските погресъхнали реки, на лятото, което щеше да е последното, преди да настъпи новото, така очаквано и така плашещо ги стъпало на живота им.

Мълчаха с часове, притиснати един до друг. Или на метри един от друг. Знаеха, че ще запомнят това лято завинаги.

Нито той излезе в отпуск, нито тя. Запазиха си правото за есента и зимата, когато щяха да имат нужда от почивка и взаимно служене.

Междувременно изследванията ѝ бяха готови. Говориха многократно с лекуващите лекари и всички възможни специалисти, научиха всички подробности, получиха всички разумни уверения и цялата подкрепа на колегите ѝ; от Испания пристигнаха потвърждения за датите, за готовността на екипите, за детайлите по настаняването ѝ и уреждането на сложната и изчерпателна документация.

С редки изключения навсякъде бяха заедно. На никого вече не правеше впечатление, приемаха ги като едно цяло. И лекарите, и в работата ѝ, и близките. Не я разпитваха за него, не я подкачаха. Включително братовчедка ѝ, която в тяхно присъствие ставаше тиха, замислена, някак

концентрирана в нещо у себе си, което тя усещаше, но бе толкова дълбоко, че все още не можеше да го разпознае.

В края на август той я изпрати сравнително рано след весела и пак много романтична за двама им вечер. Тя се прибираше, за да се наспи, защото щеше да става призори заради някаква важна служебна работа. Държаша се за ръце, гледаха се. Нямаше необходимост да си казват на глас, че това ще е първата нощ от доста нощи насам, в която ще спят разделени. И двамата мислеха за едно и също: дали да не се съберат да живеят заедно, да опитат. Но не го произнасяха. Сякаш бяха постигнали мълчаливо съгласие, някаква негласна, но твърда уговорка да обсъдят тази стъпка, след като я оперират. Като че ли бе разумно така. Или поне двамата го приемаха за разумно, без да си го споделят.

Зрящият се прибра, докато последните ръждиви отблясъци на късния залез потъваха във вечерния мрак. Бе толкова уморен от недоспиване, че поразтреби набързо това-онова в ергенския си дом, колкото да не се спъва през нощта, ако стане, и веднага седна да медитира.

Видението не дойде бързо, не беше и дълго този път. Практически видя само една сцена, но тя му бе повече от достатъчна, за да се ориентира. През цялото време бе абсолютно наясно, че това е последният им живот заедно. Не би могло и да бъде другояче, защото бе деветнадесети век, живеяха в Северна Америка, живеяха някъде в Средния Запад може би малко преди Гражданската война. Видя дървена къща наред прерията. Трябва да беше голяма ферма, а наоколо — сякаш от някакви невидими странни микрофони — тихичко, но постоянно звучаха приятни мелодии като от песните на Уили Нелсън и Джони Кеш. Страхотно се получаваше на фона на вятъра, който Зрящият също чуваше чудесно. Тя бе полуиндианка. А може би пък беше полубяла, понеже чертите ѝ напомняха индианците, а кожата ѝ бе съвсем бяла. Имаше силни ръце, с които разтриваше, масажираше, носеше нагоре-надолу из огромната къща стария парализиран господар. Гледаше го като малко дете, беше му нещо като гувернантка и се справяше великолепно със задълженията си. Помагаше и в кухнята с каквото може. Миеше, чистеше, поддреждаше сръчно, бързо и внимателно.

Макар че бе напълно спяла.

Минаваше трийсетте, беше грозновата, но симпатична, здрава, солидна. Зрящият си припомни или по-скоро някак съобрази в унеса си, че е била хубава, че е била красавица преди, някога, в други животи, но не се е справила с красотата си. Не видя нито миг от тези други животи, но бе наясно, че ако поиска, може да надникне и в тях, за да види нещо вече познато. Не пожела, не надникна.

Бяха се върнали от танцова забава в близкото градче, говореха, тоест шепнеха си навън пред задната веранда. Вече бе спал няколко пъти с нея през други нощи, в друго удобно време и сега я увещавахе да се съберат. Бе наемен работник, самият той не знаеше произхода си: приличаше и на ирландец, и на мексиканец, и на индианец — по малко от всичко. Човек като човек. Искаше я, защото също бе грозноват, вече застаряващ самотник, а и нещо неудържимо го привличаше у нея.

Бяха танцували цяла вечер в прегръдките си и той се бе престрашил, бе се обнадеедил. Най точно — бе се възнадеждал.

Зрящият усети, че му е хрумнала несъществуваща дума, но тя му хареса. Дори се усмихна в транса си.

Тя бе танцувала гордо, необуздано, безнадеждно. Всичко в нея излъчваше бунт, бунт, бунт. Той усещаше бунта ѝ като страховити пробуждания право в сърцето си. И пак шепнеше нежно, и пак настояваше да размисли. А тя го отхвърляше с гняв, с презрение, отхвърляше го

самоунищожително, въпреки че изпитваше чувства към него. И двамата знаеха, че тя изпитва чувства към него.

Ала бунтът бе по-силен от чувствата.

Зрящият не чуваше нито дума от тихия им разговор, сякаш те криеха и от него какво си разменят в безмълвието на американската прерийна нощ. Получаваше обаче по някакъв надсетивен път познание за мъничка част от репликите ѝ и по този начин разбираше защо той така се свива и гърчи пред нея — посърнал, покрусен, сринат в отчаянието си. Тя му съскаше — побесняла, не на себе си от яд и безпомощност, — че не възнамерява да слугува и на него, бълваше да не ѝ размахва Бога пред носа, защото не вярва в никакъв Бог и ходи на църква в неделя само за да не я закачат...

Нищо друго не му трябваше да научи. Проумя ярко и незабавно цялата трагичност на срещата им. Онази жена, онова същество — най-близкото му, най-свидното му същество във Всемира — лъжеше, че не вярва в Бога. Тя не вярваше в друго. Не вярваше, че е частица от Бога, не вярваше в Божията милост, смяташе, че Бог е несправедлив към нея, че я е проклет, отхвърлил, изоставил. А тя съответно отхвърляше възможността за щастие. Самоизяждаше се. Самоунижаваше се като частица от Бога. Бе намерила мнимо спасение, бе открила мнимо спокойствие за душата си в цинизма, безнадеждността и в безсмисления бунт срещу обстоятелствата, родени според нея от Бога, а всъщност дарени ѝ от Бога. Тя изливаше гнева си нагоре — към Бога, а това предизвикваше абсолютно разединение не само с Него, но и с хората, живеещи в Бога. Разединението с Него не ѝ даваше никакъв шанс любовта на онзи суховат наемен работник да стигне до нея, да почувства съдбовната ѝ сила, да разпознае съдбовното ѝ послание, което може би щеше да я изведе на нов път, водещ към хората и светлината на хората.

Зрящият замръзна в унеса си. Чакаше с ужас, без никаква надежда, без капчица упование, чакаше стихнал и помъдрял с векове, чакаше всеки миг да види себе си как отново се отказва да се бори за любовта си и я изоставя в мрака на космическата тленност.

Точно след миг сянката на мъжа до верандата вдигна ръце нагоре в отчаян жест, сякаш се предаваше, за миг изтича до пристройката на работниците, след още един миг излезе бързо оттам с някакъв малък вързоп, прекоси за миг до конюшната и след миг изхвърча оттам, яхнал сянката на породисто силно животно.

След още миг Зрящият чу познатия глас, който някак отекващо и членоразделно произнесе на родния му език: „Това е. Предполагам, че ще бъдете благословени с още един, вече последен шанс. Проумяваш ли, последен! Живейте в пълно внимание! Проглеждайте за чудото!“

Зрящият разпозна най-после чий е гласът, мигом отвори очи и веднага попипа гърдите си: сърцето му бумтеше, всеки миг щеше да се пръсне.

Ала и този път не се пръсна.

След време пак затвори очи и страстно благодари на Господ и на ангелите си хранители за милостта им да види и разбере. А после дълго се моли да го пощадят от нови такива видения. И за този им прериен живот с Незрящата, и за предишните, и за всички „невидени“ от него животи.

Още нямаше полунощ, когато се изправи да си легне. Сърцето му биеше равномерно с твърдата вяра, че Господ и ангелите са чули молбата му.

Следващата вечер бяха при него.

— Не смяташ ли все пак, че това е чудо? — питаше за кой ли път тя.

Стъмваше, а те вече цял час говореха за чудесата.

— Не, не смятам — повтаряше той. — Помисли колко души с твоя проблем щяха да устоят на напрежението, щяха да не се предадат, да се запишат в медицински колеж, да завършат медицинско образование, да помагат на хората. Съвсем естествено е колегите ти да те подкрепят, да ти предложат този шанс. В края на краищата това е експериментална операция, ти рискуваш!

— А не е ли чудо, че тъкмо сега са успели да създадат такава технология? — не се съгласяваше тя. — Че тъкмо сега отварят тези програми за Източна Европа? Че все пак се спряха на мен?

— Какво означава тъкмо сега?

— Тъкмо сега, когато те срещнах!

— Е, това е чудо — засмя се той.

— Виждаш ли!

— Което си си заслужила.

— Да ти сипя ли още салата?

— Не, благодаря.

Тя стана, наля си минерална вода.

— Имах ново видение снощи — каза ѝ Зрящият, докато бе с гръб към него.

Тя рязко се извърна, не продума. Чашата с водата леко се люлееше между пръстите ѝ.

Той я наблюдаваше и за сетен път се самоубеждаваше, че постъпва правилно. През нощта и на сутринта неколкратно си беше помислил този път да не ѝ казва нищо, но щом я видя след работа, разбра, че не може да крие от нея такива съдбовни за тях послания. Тоест можеше да скрие, но осъзна, че не бива, че не е редно, че помежду им ще зейне огромна пропаст, ако такава тайна остане несподелена.

— Много ли е лошо? — обади се сипкаво Незрящата.

— Не знам, не бих се ангажирал с преценка — отвърна той полека.

— Може ли направо — помоли тя.

— Пак не успяхме — кимна той.

— Защо?

— Аз не проявих настойчивост. Не те подкрепих. Разочаровах се от грубостта ти. Предадох се.

— Дрън-дрън — каза Незрящата.

— Ти отново не повярва в любовта ми, в любовта изобщо. Този път бе обидена, разсърдена, озлобена, дори гневна срещу Бога!

— Пак ли бях сляпа? — осведоми се хладнокръвно тя.

— Пак. Напълно. Не се чувстваше част от Бога. Нито от хората. Абсолютно разединение. А аз те изоставих сама с болката и мъката ти...

— Дрън-дрън — повтори тя.

— Така е — настоя той.

— Не е ли отчайващо — отпи глътка Незрящата и седна срещу него. Настроението ѝ бе отишло под нулата.

— Защо отчайващо? — скочи сега Зрящият и се заразхожда из хола. — Трябваше ни само още мъничко. Ти да повярваш в Божия промисъл, във важния, грандиозния смисъл на всичките си житейски обстоятелства, за да намериш утеха. А аз трябваше да повярвам в силата на любовта си и в нейната роля за пътя ти в онзи живот. Не го сторихме и двамата. Разединихме се с Бога, голям грях сторихме. Но не го направихме със зъл умисъл, не го направихме нарочно, съзнателно, умишлено. Очарователното, чудесното е, че сега знаем какво ни се е случило и можем да го поправим.

Зрящият седна, леко задъхан, възбуден, някак даже въодушевен.

— Какво стана с жената? — попита Незрящата.

— Не знам — отвърна той.

Тя се взря в очите му, за да се убеди, че не я лъже.

— Наистина не знам — повиши глас Зрящият. — Не ми дадох да видя...

— Я ми разкажи подробно — рече Незрящата.

Той говори буквално няколко минути: просто нямаше какво повече да добави. Млъкна в очакване на реакцията ѝ, която съвършено го изненада.

— Това ли е? — попита за всеки случай тя.

— Това е.

— И не знаеш какво е станало с жената?

— Имаше ли смисъл да ми го показват? — погледна я вторачено. — Как заради самотия е лягала от време на време с някой пламнал от похот коняр, с каубоите, със сезонните работници, които са се отнасяли с нея като с втора ръка човек... Или със зле прикрито съжаление... Или с явно съжаление... Как постоянно е мислела за оня мъж, дето изчезна в нощта. Единственият, който я е приемал като пълноценен, равен нему човек... Как се е сбръчкала, грохнала, как вече не е можела да прави нищо в немоцта си и е живеела там само по милостта на господарите си, събирайки подхвърлените ѝ огризки...

— Я как хубаво го описа! — похвали го някак искрено Незрящата.

Не, съвсем не беше сигурен, че го поднася.

— Да не би все пак да го видя всичко това?

Той сви устни.

— А с него? И с него ли не разбра какво е станало? Нищичко?

Разпитваше го, но той усещаше, че мисълта ѝ сякаш е другаде.

— Имаше ли смисъл да ми показват и него? Как се е запилял из Запада, как е работел, където попадне, как се е събрал с някоя кротка женица да го пере и да му готви на стари години, но не я е обичал, защото е обичал до гроб само онази, спящата... Единствената...

— Мен — уточни спокойно Незрящата.

— Има само две възможности — отвърна също спокойно Зрящият. — Или сме ние, или не сме. Ако сме ние — ясно. Ако не сме, значи ми позволяват да виждам някакви тайнствени картини,

които обаче имат пряко отношение към нас двамата днес, сега, а и в бъдеще. И в двата случая само печелим опит, мъдрост и добронамерено предупреждение.

— Ти си бил много разумен бе! — позасмя се странно тя.

И тогава стори нещо, което съвършено го озадачи.

Скочи като ужилена — млада, пъргава, щастлива, бутна го силно, така че той се търколи по гръб на дивана, тушира го, седна, направо се тръшна върху корема му и взе да се смее ведро, чисто, радостно. Той я гледаше отдолу и не знаеше какво да мисли.

— Знаеш ли — рече му тя, наведе се и го целуна звучно по носа. — Преди малко изведнъж проумях, че не те смятам за перко. Докато те слушах. Някак си приех за тези месеци, че всичко това е вярно, че там, онова, което виждаш, се е случило с нас, че ни даряват шанс да се опознаем в миналото и да познаем част от миналото си, за да не повтаряме грешките си. Разбираш ли, повярвах! — И пак се засмя така чисто, щастливо! — Казвай сега какво трябва да правим! Според теб!

— Първото е да се преместиш или по-надолу, или по-нагоре — изпъшка без преструвка той. — Ако държиш и аз да направя нещо, преди да издъхна.

— Предпочитам по-надолу — подхвърли закачливо Незрящата и полека се намести върху скута му. — Така удобно ли ви е, каубой?

— Благодаря — тупна я лекичко той отстрани.

— И така, какво предлагате, мистър?

Зрящият я наблюдаваше внимателно и все повече се убеждаваше, че никога не я е виждал така храбра, решителна, свободна. Дълго обмисля отговора си. Понечи да отвори уста, но внезапно на свой ред проумя, че действително никога не е имал щастието да я види такава храбра и свободна. Никога. Никога и никъде. Поне от Халикарнас насам...

След което обмисля отговора си още няколко минути.

— Предлагам да приемем поредното предизвикателство, което сме поели пред Божието лице. Предлагам да приемем Бога. Вместо да се чувстваме разединени от Бога, предлагам да се влеем в Него чрез любовта си. Двата заедно. Тъкмо аз ще се отърва окончателно от фобиите си, че съм непълноценен, греховен, чудат. А ти окончателно ще приемеш съдбата си, което пък ще ти даде възможност да я промениш към добро. Нека най-после познаем Бога чрез любовта си. Винаги са ни я давали, поднасяли са ни я като светло спасение, но ние не я различавахме. Нека сега да живеем осмислено и да бъдем щастливи! Нека сега живеем осмислено, тоест според Божията, небесната целесъобразност! И да бъдем щастливи!

Направи ѝ знак, че е свършил.

— Само това ли? — възкликна шеговито тя с озарено от щастие лице. — Че то е толкова лесно!

— Нали? — вметна той.

— Може ли да си поразсъждавам на глас — погали го по гърдите. — Поправи ме, ако греша.

Мълком кимна.

— Да приемем Бог, ако добре съм те разбрала, ще трябва да означава освен всичко останало двамата заедно още и да рискуваме с операцията ми. Означава двамата заедно да се доверим на Бог, каквото и да се случи с мен, понеже и след това — независимо какво ще се случи — пак ще бъдем заедно двамата. Означава също, че каквото се случи, ще се случи на двама ни заедно,

защото сме си го заслужили двамата заедно, а следователно ще трябва да си го преживеем оттук нататък двамата заедно...

През цялото време бе говорила бавно със затворени очи. Отвори ги, вдигна въпросително вежди:

— Сбърках ли някъде?

— Не — каза ясно Зрящият и се опита да се надигне, но тя го натисна обратно.

— Тогава какво има?

Той не ѝ отговори.

— Моля те, какво има?

Пак не ѝ отговори. Чудеше се как да ѝ го каже.

— Е, ще си поседим така — рече нехайно тя. — На мен ми е удобно.

Никак обаче не ѝ беше удобно. Видимо се притесняваше от напрежението, което той излъчваше.

— Уплаших ли те? — попита плахо.

— Глупости! — реагира остро той.

— Нали не смяташ, че съм ти се увесила като камък на шията? — все така плахо, но неумолимо продължи тя.

— Стига глупости! — почти ѝ кресна той.

— Тази глупост е може би най-разпространената глупост сред хората — каза едва чуто тя.

— Е, и?

— Обичаш ли ме?

— Обичам те!

— Тогава какво има?

— Снощи... Вече знам чий е онзи глас, който чувах, докато медитирам. Снощи пак се обади накрая.

— Лошо ли е? — пошепна тя.

— Не.

— Ох!... Какво ти каза?

Отново говореше ясно и високо. От нея просто лъхаше огромно облекчение.

— Да живеем в пълно внимание! Да проглеждаме за чудото!

Тя ловко се преметна и го освободи. Наля си още вода и зачака.

— Гласът е на келнера — съобщи ѝ Зрящият.

— Не!

— Ето нещо, за което нямам никакви колебания — поклати глава той. — Гласът беше на келнера. На приятеля ти, който работи в кръчмата до вас. На приятеля ни! Недвусмислено, безспорно, категорично! Той беше, няма грешка.

— Обувай се! — направо заповяда Незрящата.

След минута бе готова. Преди него. Двадесет минути по-късно седяха вече в ресторанчето и говореха с управителя.

— Отдавна го няма — обясняваше човекът, — сигурно повече от две седмици.

Двамата се спогледаха, изчислиха бързо наум, пак се спогледаха. Обикновеният бял пощенски плик лежеше на масата помежду им.

— Ти, ти къде се изгуби? Чакаме те вече две седмици, за да ти дадем плика. Каза, че ти оставя някакво писмо. Замина внезапно за чужбина. Търсил те, ама не те намерил.

Двамата пак се спогледаха.

— Като се върне, обеща да се обади. Ето, написал ти е адреса. Помоли да ти го занесе, ако не се появиш до началото на септември. Ще пиете ли нещо? — надигна се човекът.

— Да — отвърна незабавно Незрящата. — Малка водка.

Зрящият въпросително я погледна.

— Ще спим у нас — кимна му тя. — Остави колата тук.

— Голяма водка за мен — поръча си той, но бързо се поправи: — Не, голямо уиски. Скор. И фъстъци, моля.

Управителят едва се бе обърнал, а тя вече бе успяла да разкъса плика. В лист плътна бяла хартия, сгънат на четири, внимателно бяха сложени хиляда щатски долара в банкноти по сто. От вътрешната страна на листа пишеше с едър сигурен почерк: „Ще ми върнете, когато можете. Живейте в пълно внимание! Проглеждайте за чудото!“

5.

До края на октомври оставаха броени дни, а времето бе нереално хубаво. И течеше нереално бързо. И нереално, влудяващо бавно. Струваше му се, че бяха прочели онези думи преди години. Струваше му се, че бяха прочели онези думи преди час. Колко време беше минало? Да, цели два месеца. Преди два месеца бяха прочели бележката, през следващите дни Зрящият уреждаше всички проблеми около заминаването ѝ. Включително финансовите. После я изпрати. И зачака да мине нов месец. Повече от месец. Месец и почти седмица.

Да, времето... Октомври. Печеше топло слънце, температурата минаваше дваайсет градуса, из града момчетата се разхождаха с голи пъпове и по къси ръкави, а момчетата и бездруго си ходеха почти разсъблечени. Не, не беше никакво сиромашко лято, а си течеше — вече няколко дни — истинско, прекрасно, щедро лято. Само да не бяха жълто-кафявите листа по дърветата, голите вече клони тук-там, само да не се усещаше онази фина тъга, която подсказваше, че есента и зимата чукат на вратата.

Зрящият се усмихна. Обичаше зимата. Тази зима, предстоящата. За първи път в живота му зимата означаваше отпуска, почивка, радост, любов, щастие. Топлина, уют. Общо легло. Усмихна се още по-широко. Леглото бе изненада за нея. Бе купил и две нощни лампи, комплекти чаршафи с калъфките за възглавници. Жените в магазина му бяха казали какво трябва да купи, за да я зарадва, да я трогне, и той го купи. Бе застлал леглото и то я чакаше. Заедно с него я чакаше.

Пак се усмихна. Представяше си какво ще последва, като ѝ съобщи още на летището.

— Ти ли я купи? — ще попита тя за спалнята.

— Не, купиха ми я — ще отвърне той.

— Кой?

— Продавачките. Посочиха ми я, купиха ми я, аз само платих.

— Господи! — ще възкликне тя. — А отгоре?

— Матрак. Двоен.

— Пак ли ти го купи?

— Пак ми го купиха — ще уточни той. — В същия магазин за мебели.

— И чаршафи ли взе? — ще го измери тя дълго-дълго с най-хубавите очи, които бе виждал в живота си.

— И чаршафите ми ги взеха — ще кимне той и повече няма да издържи, ще се засмее. — На друго място. Продавачките ми ги избираха половин час, като си признах каква е работата със спалнята. Никога през живота си не съм купувал чаршафи. Ама и на мен ми харесаха. С едни красиви такива цветчета, много сексапилни. И калъфките за възглавниците също.

После се отказа да ѝ съобщи още на летището. Като е изненада, нека да е изненада. Нека сама да си види всичко.

Зрящият бе дошъл рано на аерогарата, бе пил кафе, бе се разходил и сега стоеше прав горе на терасата. Оставаше цял половин час до кацането на самолета ѝ. Той разглеждаше пистата, самолетите, хората, които сновяха насам-натам, посрещачите и изпращачите край него. И съзнателно отклоняваше мислите си от всичко сериозно, важно, значително. Чакаше, просто чакаше. Повече от месец чакаше, чакаше.

Бе имал предостатъчно време през този месец и повече, за да премисли живота си. Излезе, че е голям късметлия, когато сложи чертата и направи баланса. Обичаше. Обичаха го. Операцията излезе успешна. По-точно операциите излязоха успешни според испанските доктори и разните други светили от екипа, които не даваха, разбира се, никакви гаранции за в бъдеще, но никой и не искаше гаранциите им. Не бяха с нея деца, за да търсят или вярват в гаранции. Господ да ги благослови за всичко, което направиха и без никакви гаранции! Тя виждаше много по-добре със здравото си, точно така — здравото си вече око, което там на място бяха решили също да претърпи уж лека операция, а със сляпото, тоест с онова, които бе почти сляпо, можеше вече да различи от три метра колко пръсти е вдигнала сестричката с красивите черни очи, която се казвала Изабела. Или Исабела. Не само това, можеше дори да чете вече по-едър, добре де — доста едър шрифт. Добре де — и съвсем отблизо. Засега обаче.

Така го уверяваше.

Зрящият получаваше всекидневна сводка по телефона и знаеше всичко, което се случва в онази болница. Бе я помолил да предаде на хирурзите и на Изабела-Исабела, че им е благодарен, признателен, задължен до гроб за магията, която са ѝ сторили. Специално ѝ обърна внимание, да им подчертае, че магията им е бяла. Тя му съобщи, че лекарите и светилата също му благодарят — за любезността. И че отсега нататък ще се представят само като „клуб на белите магьосници“. Майтапеха се с него, Господ да ги благослови!

Да, оказа се, че е невероятен късметлия не само с „белите магьосници“. Живееше в собствено жилище. Чак сега оцени какво означава това заради тях двамата. Работеше в добра фирма, наистина работеше и вършеше добра работа. Заслужено получаваше близо четирицифрена заплата, което му позволяваше да не мисли за проблемите, които измъчваха почти всичките му сънародници. Напоследък бе задължнял на някои приятели, но сумите бяха съвсем малки и

бързо щеше да се справи. Да се справят. Най-малкото щяха да икономисват наема ѝ, когато се премести при него. Да, нямаше вече и никакви спестявания, но това изобщо не го вълнуваше. Пак щеше да има, ако е здрав. Ако са здрави. Накратко — равностметката излезе повече от ясна: късметлия.

Зрящият отново се усмихна за кой ли път днес. Оставаше проблемът с родителите му, но и там щеше да нареди някак нещата. Спомни си как го подпитваше и през август, и в началото на септември няма ли да я запознае с родителите си.

— Не — отвърщаше лаконично.

— Има ли нещо, което не бива да знам?

— Не — казваше той. — И без това ще научиш всичко.

— Тогава? — гледаше го тя недоумяващо.

— Има неща, които не искам да виждаш. Все още. По-късно.

— Виждала съм силуета на майка ти — напомни му тя.

— О, да, силуета — кимаше той и отсичаше: — Ще се запознаеш. Ще ги видиш не като силуети, а ясно. След Испания. Но отсега те предупреждавам — ще бъде съвсем за кратко.

Любимата му го познаваше вече достатъчно добре — усмихваше се Зрящият край перваза на широката тераса, — за да не го разпитва защо ще е съвсем за кратко. Да, идваше времето да решат и този проблем със силуетите. Сдържано, любезно и за кратко. Този път щеше да го въведе като правило на общуванията им: веднъж или два пъти месечно — сдържано, любезно и за кратко. Когато е с нея. Когато ходи сам, можеше да си бъде постарому — емоционално, не толкова любезно и за дълго. Впрочем — не. И сам да ходеше — пак щеше да е сдържано, любезно и за кратко. Бе простил. Покрай нея, покрай любимата си бе простил и той окончателно. И знаеше какво е постигнал и с какво се е справил. Много добре знаеше... О, той от дете знаеше какво е да се оглеждаш в пламнали (не заради теб, но пред теб) от зла страст очи, в пламнали от злобен, отмъстителен, егоистичен, черен гняв очи и да съзнаваш — като голям вече човек, като пораснал вече мъж, — че част от излъчването на тези очи носиш у себе си. И трябва, трябва, на живот и смърт трябва да прогониш, а още по-добре — да унищожиш тази частица от злото у себе си. За да се освободиш. И да простиш, ако изобщо има нещо за прощаване. Да не обвиняваш, защото прошката освобождава от обвинения и самообвинения. Прошката, която най-после му даваше възможност да се държи сдържано, любезно и за кратко.

Дори тези мисли, които неусетно пак се бяха вмъкнали в главата му, не можеха да развалят празничното му настроение. Да, много се бе променил през тези месеци. Особено последния, когато в самотата си бе премислил надълго и нашироко оплетения си живот. Бе осъзнал, че и той е бил сляп, напълно сляп за смисъла на живота си. Бе осъзнал, че за първи път в объркания си живот се приема на сериозно. Сякаш досега някой друг бе играл неговата роля в живота му, някакъв външен човек, някакъв странник, който Бог знае защо се бе нагърбил да го замества, докато той, Зрящият, наблюдаваше от страни — понякога унил, често безволев, почти винаги обезсърчен или направо отчаян. Фобии, фобии, фобии... Чувство за малоценност... Несигурност... Страх... Страх, страх и пак страх...

А си въобразяваше, че вярва в Бога!

Усмихна се широко. Спомни си как стана всичко. Спомни си какво му бе минало през ума в дните на мъчителното, обезумяващото очакване да научи, че операцията, тоест двете операции — слава Богу! — са завършили добре. Мислеше си в какво се е забъркал. Точно с тази дума мислеше — забъркал. И какво ще стане, ако операцията излезе неуспешна. Какво ще прави с една напълно

сляпа с едното око жена, при това вече с тенденция да ослепее и с другото в недалечно бъдеще. Жена, която на всичкото отгоре обича, всеотдайно обича. Той нея. Какво ще прави, като не е готов, като е свикнал вече да е сам след двете си неуспешни съжителства, като е на четиридесет и две години, като не знае как се гледа такъв полусляп човек, като... Беше се потресъл от себе си, от мислите си, от ситуацията, от огромната си отговорност, от новата съдбовна среща между тях. Беше се потресъл от всичко, което изживяваше!...

И тъкмо тогава изведнъж осъзна две неща. Първото бе дребно, може би незначително в сравнение с другото, но за него бе от изключителна важност: внезапно разбра, че не го е срам от мислите си в какво се е забъркал. Не, не го беше срам. Не смяташе, че е лош човек, задето си го е помислил. Знаеше, че всички хора си мислят така в такива ситуации, просто е невъзможно да не си го помислиш! Е, освен ако не си Махатма Ганди или майка Тереза, но той не беше Махатма Ганди или майка Тереза. Той си бе той и не го беше срам от мислите му. Бе проумял, че без никакво усилие е отхвърлил в сърцето си всякаква възможност за крачка назад, дори не беше забелязал как и кога я е отхвърлил; бе проумял, че е важно какво ще сториш, как ще постъпиш с ближния си, а лошите мисли са за това — да ги гониш и да проверяваш себе си колко струваш с действията си.

О, какво удоволствие бе да изпитва блаженото чувство, че не го е срам, че не го е страх да не се окаже лош човек, че е свободен, свободен, свободен от предишния себе си!

Второто, което осъзна, бе, че пак така някак незабелязано е започнал да се приема на сериозно. Някак незабелязано бе прозрял хилядолетната отговорност, която всеки един от нас, човеците, поема върху себе си с всеки свой нов живот, с всяко поредно вдишване на първата глътка въздух. И не го беше страх. Само Господ знаеше как и какво се бе случило с него, без да се усети, но не го беше страх от тази отговорност. Щеше да поеме своя дял от избора им. Само Господ знаеше колко пъти и защо душите им са идвали заедно на Земята, само Господ знаеше какво са изживели душите им тук долу и там горе сред безначалното и безкрайното ложе на времето и безвремието, само Господ знаеше всичко! Ала на Зрящия му стигаха и късметата, които бе виждал, а той вярваше, че тези късмета са от техния общ страдалчески, но и величествен в благодатта си път. И не го беше страх. Дори предугаждаше какво трябва да стори, за да не сбъркат и при тази им съдбовна среща. Бе решен да направи каквото е по силите му, но да не преживяват никога повече недоверието един към друг; страха един от друг и от съвместното им бъдеще; сивата, делничната, еснафската унищителна целесъобразност, която убива радостта от живота и убива творчеството му; да не преживяват най-сетне и разединението с Бога, което обезсмисля съществуването ни именно като частици, живи, светли, прекрасни частици от Бога!

Не, този път щеше да внимава. Да внимават. Ах, да, усмихна се ведро, щастливо Зрящият, щяха да живеят в пълно внимание! Да проглеждат за чудото!

Наистина предугаждаше какво следва да върши. Поне той. Поне що се отнася до него. След смирението, което поне малко от малко бе успял да постигне, бе дошъл редът и на още две невероятни трудности за преодоляване. Трябваше винаги да се откаже да иска и да чака. Бе абсолютно наясно вече, че всичките му фобии, страхове, всичките му кошмари и ужаси идваха — пряко, видимо или непряко, завоалирано — от тези извечни врагове на човека. Или поне негови си лични вечни врагове. Или поне в този му живот врагове. Страшни, потайни, коварни. Вече знаеше какво означава да искаш и да чакаш. Искането значеше отвън претенции към хората, а вътре болни амбиции към себе си. Претенциите към хората го разединяваха с тях, караха го да обвинява, да се гневи, да мрази. Болните амбиции към себе си го самоунищожаваша. Чакането значеше отвън пасивно да разчиташ на късмета, на съдбата, а отвътре — да трепериш дали ще получиш признанието на хората. Разчитането на съдбата деморализираше волята му. Треперенето за хорското признание го лишаваше от способността да мисли и действа просто, разумно и полезно именно за хората.

О, Зрящият знаеше, от най-ранно детство знаеше какво означава да искаш и да чакаш. Да искаш и да чакаш любов, в крайна сметка — любов! И когато не я получаваш, когато не си обласкан с онази любов, която тогава ти е жизнено необходима — какво означава да смяташ, че си белязан, че не си като другите, после да се самоубеждаваш, че не си добър, след това — че си лош, още по-после — че си чудовище, след още една крачка — че не заслужаваш нищо добро, след като си чудовище... О, Зрящият знаеше колко лесно е да се самоубедиш, че си чудовище, когато не си получил нужната ти любов от най-, най-ранно детство! И колко трудно, адски, буквално адски трудно е да натикаш родените от липсата на любов фобии в чувала и да ги пуснеш по водите. Беше го сторил. Но бе продължил все още да иска и да чака. Макар и малко. Макар и съвсем мъничко.

Понеже явно не бе простил докрай.

А сега най-после бе дошло времето да спре да иска и да чака. Може би смисълът на живота, може би поне един от многото аспекти на величието на живота се състоеше именно в любовта към себе си и към хората, която не иска и не чака. И затова си щастлив.

Зрящият се усмихна. Ако някой чуеше мислите му и му кажеше, че всичко това са глупости, че няма начин, абсурдно е да се живее, без да искаш и да чакаш, той кротичко и кратичко щеше да обясни на този човек какво се крие зад тези „искаш“ и „чакаш“. Ако човекът го разбереше — добре. Ако не го разбереше — пак добре и Бог с него.

Да, от няколко дни Зрящият се чувстваше поновому. Чувстваше се малко странно, особено, непривично, но чувството бе неописуемо, великолепно, несравнимо с благодатта на ненадейното си раждане. Усещаше се жив. Усещаше се жив и щастлив. Да, той бе чудат човек и не го беше страх, че е такъв. Нито срам! Усещането бе ново, ново, вълшебно ново.

Спомни си внезапно просеката. Просто изплува изведнъж в съзнанието му — в цвят, жива, можеше да я пипне сякаш. О, как не се беше сетил досега за просеката! Често ходеше там преди време. Точно така, чувството бе подобно на онова, което бе изпитал преди четири-пет години наред просеката. Странно — или закономерно — и тогава бе октомври. Точно така, бе средата на октомври. Може би бе пресичал просеката поне петдесет пъти — оттам минаваше маршрутът му за разходки из планината. И винаги бе мрачна тази просека, усойна, влажна, враждебна дори. Не обичаше да е там, винаги бързаше да я пресече колкото се може по-скоро. Бързаше сутрин, винаги сутрин. А тогава, през онзи слънчев октомврийски ден, бе минал следобед. Дори бе погледнал часовника си: помнеше, че тъкмо бе станало три часът по лятното време. Просеката бе обляна от слънце, боровете светеха сякаш от радост, излъчваха мекота, благодат, гостоприемство. Не можеше да я познае! И тази плитка диря по коларския път от дървото, което някой бе влачил към дома си за огрев през зимата... На изхода се бе обърнал: слънцето грееше точно над малката клисура, горе над нея аленееше изумително красива есенна круша, до нея и около нея — орехи, дъбове, ябълки, брези, череша в жълто, ръждиво, кафяво, охра... И оня дъб настрани с мастиленотютюневите листа, полупрозрачни, лъскави, като намазани с олио... Разкош... И тихото бръмчене на самолета високо горе в облаците отсреща, на север. Тогава се бе възхитил за пореден път от природата, от божествената ѝ способност внезапно да се представя нова и прелестна.

Зрящият се усмихна широко. Да, усещането бе подобно, съвсем подобно.

О, да, облаците на север, сети се той още за оня далечен ден. Бе загърбил просеката и се бе загледал в същия онзи следобед към северния склон отсреща, откъдето вече съвсем тихо ромонеше невидимият самолет. И там планината бе обагрена в пищна есенна хубост — красива планина, могъща, недостъпна сякаш във величието си. Точно над върховете, и то само откъм изток, бяха накацали няколко съвършено неподвижни облака, които хвърляха сенки на тъмни наръбени парцали. Сякаш някой великан бе прострял мокри сиви кърпи да съхнат връз горите. А

наоколо и на запад, докдето ти видят очите — всичко бе огряно в слънце. Спомни си, че тогава си беше помислил какво е да си мъничка Божя твар, тези облаци да не мръднат оттам примерно цяла година, а ти си се случила да живееш тъкмо под сянката им. Какво ли? Просто Божата твар нямаше да знае, че слънцето съществува. Такива мисли му минаваха през главата тогава. Ала облациите рано или късно се отместваха, мислеше си сега, понеже рано или късно духваше вятърът — и Божата твар един прекрасен Божи ден познаваше очарована слънцето.

Без да иска. И без да чака. А живеейки леко и просто като Божя твар под Бога.

— Някое от децата ли чакате? — заговори го добре облечен, възпитан мъж на около шестдесет и пет години тъкмо когато на Зрящия му хрумна, че в щастието си дори не изпитва и съжаление заради преживените „на сянка“ години — толкова ведро, радостно му беше на сърцето.

— Моля? — сепна се той: не бе чул какво го питат.

— Все се усмихвате, усмихвате — обясни мило възрастният господин. — Реших, че чакате детето си.

— Не, не чакам дете.

— Жена си ли? — вдигна вежди човекът.

Зрящият преглътна.

— Да, жена ми — кимна леко.

— Трябва много да я обичате — засмя се дружелюбно мъжът. — Все се усмихвате, усмихвате...

— Много я обичам — пак кимна радушно Зрящият.

— Аз пък чакам малкия внук след час, ама дойдох по-раничко. Така ми се иска вече да е пристигнал! — възторжено заразказва дядото. — На мене е кръстен! Ще изкара зимата при нас... В Канада нали е студено...

До кацането на самолета от Испания оставаха десет минути.

Тя излезе под небето, застана на стълбите и веднага помахаше към терасата. Бе очарована, че го вижда толкова отдалече, макар и доста смътно. Бе го разпознала по цвета на якето му, по стойката му, въпреки че виждаше само горната част на тялото и главата му, по радостните му жестове. Махаше, махаше и тя към него. И за сетен път благодареше на Бога, че там, в клиниката, Той ѝ бе помогнал бързо да се реши да оперират и другото ѝ око, онова уж позакрепеното, уж малко от малко здравото, което едва сега прогледна като здраво и с което в момента виждаше дори цвета на якето, виждаше съвсем приемливо дори стойката и жестовете на мъжа, който настойчиво я бе подкрепил по телефона да оперира и това око, щом докторите преценяват, че е необходимо, и ѝ бе напомнил да се довери на Бога. Мина ѝ през ума, докато махваше за последно, че той най-вероятно се пита дали тя го е забелязала, или просто маха, защото знае, че той е там.

Грешеше.

Зрящият не се питаше нищо. Виждаше пред стюардесата елегантна млада жена с красиви тъмни очила, в красив костюм, с красива чанта в ръка и без горна дреха. Виждаше любимата си, която му махаше — жива, здрава, усмихната, красива, щастлива. И благодареше на Бога за чудото.

После тя заслиза уверено по стълбите, а той се прекръсти.

След време се хвърлиха в прегръдките си. Нито тя, нито той продумваше. Пусна го, отдръпна се, свали си очилата, прибра ги, отдръпна се още поне на три метра, засмя се:

— Любими! — бе първата дума, която произнесе. — Че ти си бил много красив и отдалече!

Той притича бързо тези най-малко три метра, пак я притисна към себе си, раменете му леко се тресяха. Стискаше я, стискаше я, ръцете го заболяха да я стиска.

— Обичам те.

— И аз те обичам — прошепна той в ухото ѝ.

Тя леко, нежно го отмести.

— Как пътува?

— Добре, добре... Знаеш ли за какво си мечтая? — засияха красивите ѝ очи.

— Споделете мечтите си, моля.

Не можеше да ѝ се нагледа.

— Първо, душ. Дълъг, дълъг душ. У дома. Хапване. И накрая — меко чисто легло, в което да спя десет дни.

Той загадъчно се усмихна.

— Какво се хилиш? — докосна тя устните му с върха на пръстите си и ги задържа там, докато почувства как по тялото му премина огън.

— Тайна — рече Зрящият, но още усещаше пръстите ѝ на устните си.

— Голямата тайна! — погали лицето му. — Цял свят знае за какво постоянно си мислят мъжете.

— Пак ще си говорим — вметна той, продължавайки да се усмихва загадъчно.

— Ей, не обичам тайните!

— А аз ги обичам. Хубавите.

— Хм — наклони тя кокетно главата си. — Наистина пак ще си говорим, ако не е хубава. Искаш ли да хапнем в ресторанта до нас?

— С удоволствие — отвърна Зрящият. — Но него го няма.

— Още ли? — посърна тя.

— Завинаги — каза той.

— Как така завинаги!

— Появила се е някаква братовчедка или племенница. Тези дни. Уреждала му документите. Щял да живее някъде другаде, но никой не разбрал къде.

Тя кимна, загледана в празната неподвижна лента, откъдето трябваше да се появи багажът ѝ.

— Носех му подарък — промълви.

Той вдигна безпомощно рамене.

— Така и не го видях добре. Винаги в мъгла, в цигарен дим, размазан — дори и отблизо... У нас пък не го приближих... Такъв и ще го запомня — като видение...

— Той беше видение — обади се Зрящият.

— Мили Боже, а долларите? — сети се изведнъж тя.

— Помниш ли какво пишеше на бележката? — прегърна я той.

— Да живеем в пълно внимание. Да проглеждаме за чудото! Никога няма да го забравя!

— Не, преди това. — Прегърна я по-здраво. — Пишеше, че ще му върнем, когато можем.

— Е?

— Не споменавахе никакви долари.

Тя разбра, сгуши се в него.

Лентата забръмча, раздвижи се, багажът взе да излиза. Той натовари нейния на количката, а тя все така гледаше в пода. Притихнала, красива, замислена. Застана безшумно пред нея, стиснал дръжката на количката.

— А сега? — вдигна Зрящата хубавите си, малко влажни очи към неговите.

— Сега ще си вървим у дома — протегна свободната си ръка Зрящият. — Ще разтовариш куфарите, ще се изкъпеш, ще звъннеш на всички доктори, роднини и приятели. Това от вас. А после ще се приберем у дома, където ще хапнем вкусотиите, които съм приготвил, и ще се напиш сладко-сладко поне десет дни.

— У дома?

— У дома — хвана здраво ръката ѝ той.

— Май все пак предпочитам моето си легло — взираше се тя нежно в очите му.

— Не, ще спиш у дома. И то сладко на квадрат.

— В твоята тясна койка ли ще спя сладко?... На квадрат... — пошепна щастлива.

— Тясна ли? — усмихна ѝ се загадъчно.

— Хей! — стисна Зрящата ръката му. Лицето ѝ просия: досещаше се вече.

— Тайна — каза бързо Зрящият и я поведе напред към чудото на живота им.

октомври 2004